

Μικροχωρικά ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΩΝ

ΤΕΥΧΟΣ 63 • ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1997 • ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: ΑΡΕΩΣ 14, Τ.Κ. 15122

ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΩΝ «Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ»

(ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΕΝ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΙ 1885)

Βραβείο Ακαδημίας

Αθηνών (1986)

Κυκλοφορεί ανάμεσα στους Μικροχωρίτες του εσωτερικού και του εξωτερικού,
καθώς και στους φίλους του Μικρού Χωριού Ευρυτανίας
(Σημ.: Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τη γνώμη του συγγραφέα τους)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β ΧΡΟΝΟΣ 25ος ΤΟΜΟΣ 9ος

Υπεύθυνοι:

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 63

1966 - 1970 Μένιος Κουτσούκης

ΑΘΑΝ. Ι. ΚΕΡΑΝΗΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1997

1971-1977 Γιώργος Δημόπουλος

ΑΡΕΩΣ 14 - ΜΑΡΟΥΣΙ - Τ.Κ. 151 22

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ Δρχ. 1.000

1978-1992 Μένιος Κουτσούκης

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ:

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ \$ 50

1993 - Συνέχεια Αθ. Κεράνης

ΔΗΜ. ΠΚΑΝΤΗΡΑΓΑΣ

ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΝΠΔΔ Δρχ. 5.000

ΓΕΡΑΝΙΟΥ 7, ΤΗΛ. 5244309

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

1. Ευχτήριο εορτών	1
2. Κοινότητα προς Δασαρχείο - Ευχαριστήριο Κλ. Κουτσούκη.....	2
3. Συνέλευση Αδελφότητας στον Παλιό Οικισμό	3-12
4. Νέα από το χωριό με λίγα λόγια.....	13-14
5. Φωτογραφίες Δεκαπενταύγουστο Παναγιά - 29 Αυγούστου τ' Αη Γιαννιού.....	15
6. Απ' όσα θυμάμαι (Στ. Γεωργούλη).....	16-17
7. Η παραίτηση του Γραμματέα της Κοινότητας.....	18-19
8. Φωτογραφίες Μνημείων	20
9. Μνήμη Γιώργου Κεράνη - 1903-1948	21-23
10. Οι ακραίοι φρουροί του χωριού μας (Κλ. Κουτσούκη)	24-27
11. Εντυπώσεις από την Πνευματική Γωνιά	28
12. Προσκύνημα στο μνημείο ΚΩΣΤΑ ΜΠΙΡΤΣΑ.....	29
13. Απομνημονεύματα Δημήτρη Δερματά	30-34
14. Ένας Μικροχωρίτης «Αιχμάλωτος στην Τζέντα» (Αιμ. Κουτσούκη).....	35-38
15. Κυριακή στο χωριό + Δήμος. Γούλα Ευρυτάνη Λογοτέχνη	39-41
16. Πριν από 50 χρόνια: Μια μάχη στο Μικρό Χωριό 2 Φεβρ. 1948	42
17. Οι Ευρυτάνες στην Πόλη (Δημ. Τσιτούρης)	43-44
18. Τοπωνύμια του Μικρού Χωριού (Πάνος Κεράνης)	45-46
19. Η δραστηριότητα του Αθλητικού Ομίλου Μικρού Χωριού.....	47
20. Στρατιωτικό ημερολόγιο (+ Δημ. Ποθύζου)	48-49
21. Στο καφενείο του χωριού - Χρ. Γιαννακόπουλος - Ένας παλιός θεσμός.....	50
22. Ευρυτανία: Ιστορία και παραδόσεις - Ιερά Μονή Προυσού (Δημ. Φαλλή)	51-52
23. Από το χώρο της Ευρυτανίας: Γενική συνέλευση Πανευρυτανικής	53-56
24. Επιστολές προς την Αδελφότητα	57
25. Συνδρομές που έχουν εισπραχθεί από 1/7/97 - 31/12/97	58-59
Διάφορες Δωρεές από 1/7/97 - 31/12/97	
26. Δωρεές εις μνήμη από 1/7/97 - 31/12/97	60
27. Εισφορές για την επισκευή του Ι.Ν. Μεταμ. Σωτήρος	61
28. Λίγα λόγια γι' αυτούς που έφυγαν	62-64

Φωτ. εξωφ.: Ο Πηξιαρχος του χωριού, ο αιωνόβιος και βαθύσκωτος πλάτανος της πλάτειας με παραστάτες, τις βρύσες και τον ιστορικό ξενώνα (1880).
(Φωτ. ΣΤΕΛΙΟΣ - Καρπενήσι)

Το Διοικητικό Συμβούλιο

της Αδελφότητας

και τα «ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ»

εύχονται

σε όλους τους Μικροχωρίτες

και φίλους του Μικρού Χωριού

εδώ και στην ξενητιά

Καλά Χριστούγεννα και

ευτυχισμένο με υγεία

τον καινούργιο χρόνο 1998.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΙΚΡΟΥ ΧΩΡΙΟΥ
ΤΗΛ. FAX 41287

Μικρό Χωριό 26 Αυγούστου 1997

Προς το
ΔΑΣΑΡΧΕΙΟ ΚΑΡΠΙΕΝΗΣΙΟΥ
Καρπενήσι

**ΘΕΜΑ: ΕΡΓΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΕΚ ΚΑΤΟΛΙΣΘΗΤΙΚΩΝ
ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΠΑΛΑΙΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΧΩΡΙΟΥ**

ΣΧΕΤ.: 1) Μελέτη του Δασολόγου κ. Σταύρου Κοσμά από 12/8/96

- 2) Διαταγή Δ/σης Δασών Ευρυτανίας 324/19.2.96
- 3) Απόφαση Νομάρχη Ευρυτανίας ΕΣ 1252/25.1.95 (Σύσταση Επιτροπής)
- 4) Πρακτικό Επιτροπής και Εκθέσεις Ι.Γ.Μ.Ε. Τ.1530/90 και Τ. 1687/92

Παρακαλούμε όπως μας γνωρίσετε εγγράφως την λήξιν των εργασιών των εν
Θέματι Πραγματοποιηθέντων έργων με πλήρη περιγραφή και σχέδια κατασκευών
προκειμένου να κινήσουμε την διαδικασία Άρσης των περιοριστικών μέτρων
Δόμησης (στον Παλιό Οικισμό Μικρού Χωριού στο ΥΠΕΧΩΔΕ και το Ι.Γ.Μ.Ε.)

Μετά τιμής
Ο πρόεδρος της Κοινότητας
ΑΘ. ΚΟΥΤΣΟΥΚΗΣ

25 Αυγούστου 1997

**Προς τον Πρόεδρο και τα
Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της
Αδελφότητας Μικροχωριτών**

Αγαπητέ κ. Πρόεδρε,

Η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της Αδελφότητας Μικροχωριτών, μετά από εισήγηση
του Διοικητικού Συμβουλίου σας, να με ανακηρύξει επίτιμο πρόεδρό της με εξέπληξε και με
συγκίνησε.

Εκφράζω θερμές ευχαριστίες για την τιμή αυτή προς το πρόσωπό μου και ταυτόχρονα για
την εμπιστοσύνη και στήριξη σας κατά την 15ετή και πλέον θητεία μου ως Προέδρου της
Αδελφότητας, δεδομένου ότι τα μέλη του Δ.Σ. παραμένουν σχεδόν τα ίδια. Δεν έπραξα παρά
το χρέος μου προς την ιστορική, δημιουργική και πάντοτε πρωτοπόρα γενέτειρά μας.

Θερμά συγχαρητήρια σε όλα τα μέλη του Δ.Σ. για το δύσκολο, εθελοντικό έργο, που
εξακολουθείτε να επιτελείτε στην προσπάθεια να διατηρηθεί η δράση της Αδελφότητας σε
υψηλό κοινωνικό και εκπολιτιστικό επίπεδο, αντάξιο των οραματιστών των αιώνηστων
ιδρυτών της και της βαρείας κληρονομιάς του Χωριού μας, που για πάνω από 100 χρόνια
υπήρξε πρότυπο προς μίμηση στην περιοχή μας.

Δεν χρειάζεται να τονίσω, ότι στο μεγάλο και ευγενές έργο σας θα είμαι πάντοτε
συμπαράστατης.

Με φιλικά αισθήματα
Μένιος Κουτσούκης

Η τρίτη άτυπη Συνέλευση Μικροχωριτών 16 Αυγούστου 1997 στο παλαιό Οικισμό

Με συμμετοχή κατοίκων του χωριού, μελών και φίλων της Αδελφότητας που βρέθηκαν τις μέρες αυτές του Αυγούστου στο χωριό και ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου της Κοινότητας κ. Κουτσούκη και του Προέδρου της Αδελφότητας κ. Κεράνη, πραγματοποιήθηκε η θερινή συνέλευση στον παλαιό οικισμό. Πέρσι είχε γίνει στο νέο οικισμό στις 17 Αυγούστου καθώς έχει καθιερωθεί να γίνεται το καλοκαίρι εναλλάξ στους δύο οικισμούς. Είναι μια εκδήλωση για ενημέρωση των χωριανών μας και των μελών της Αδελφότητας για τη ζωή και τη δράση, της Κοινότητας και της Αδελφότητας, μια φιλολογική παρένθεση και τέλος με καλό φαγητό και χορό στην πλατεία του χωριού.

Τη συνέλευση άνοιξε ο πρόεδρος της Αδελφότητας κ. Κεράνης.

«Αγαπητοί μου χωριανοί φίλοι και φίλες του Μικρού Χωριού, σας ευχαριστώ που ήρθατε στη σημερινή μας συγκέντρωση.

Πριν αρχίσει η συζήτηση των θεμάτων του χωριού μας προτείνω τον κ. Αριστοτέλη Θάνο για πρόεδρο της σημερινής μας άτυπης Συνέλευσης. Επίσης παρακαλώ να κρατηθεί ενός λεπτού σιγή μετά την εκφώνηση των ονομάτων, στη μνήμη των συγχωριανών μας που έφυγαν από τη ζωή στο διάστημα που μεσολάβησε από την περισυνή μας συγκέντρωση μέχρι σήμερα και είναι οι εξής:

1) Αικατερίνη Τάσιου 2) Ευφημία Παπαδή σύζυγος Παναγιώτη, 3) Ευδοξία Τσουτση Παπαδή, 4) Γιώργος Τρικαλινός σύζυγος Γιάννας Ζορμπαλά, 5) Κώστας Καλτσής, 6) Κώστας Πλάκας του Δημ. 7) Ανδρέας Παναγιωτόπουλος, 8) Δημήτρης Παπαναστασίου (συγγενής της Λάμπρου Παπαδημητρίου) 9) Σωτηρία Ν. Ζωγράφου, 10) Μαρούλα Ε. Κωστοπούλου, 11) Δημήτρης Κаланτζής του Αλκ. και 12) Βασιλική Ίωαν. Τσινιά.

Στη συνέχεια η Συνέλευση δια βοής εξέλεξε ως πρόεδρο τον κ. Θάνο, ο οποίος αφού ευχαρίστησε τη Συνέλευση για την εκλογή του πήρε το λόγο και είπε τα παρακάτω:

«Αγαπητοί χωριανοί και φίλοι του Μικρού Χωριού πριν πάρουν το λόγο ο πρόεδρος της

Κοινότητας και ο πρόεδρος της Αδελφότητας για να σας ανακοινώσουν τα πεπραγμένα και τα προγράμματά τους και τους σχεδιασμούς για την καινούργια χρονιά, θα μου επιτρέψετε να πω μερικά λόγια και θέλω αυτή τη φορά να επεκταθώ κάπως περισσότερο. Δεν νομίζω ότι χρειάζεται να γίνει σύσταση για να διεξαχθεί ομαλά η συζήτηση γιατί πάντα διεξάγεται και πολιτισμένα και ομαλά ώστε δεν χρειάζεται γι' αυτό το θέμα σύσταση. Θα χρειαζόταν μόνο για να πάρουν μέρος περισσότεροι χωριανοί στις συζητήσεις που θα γίνουν μετά την ανακοίνωση των πεπραγμένων γιατί οι προτάσεις οι καινούργιες, οι απόψεις, οι ιδέες, βοηθούν πάρα πολύ τα Συμβούλια, όσο άριστα και αν λειτουργούν, για να προβληματισθούν και να σχεδιάσουν τη μελλονική τους δράση. Εχω ακόμη μια παράκληση να κάνω τώρα που δεν υπάρχει η αντιδικία των δύο οικισμών πρέπει να διαφυλάξουμε σαν κόρη οφθαλμού αυτή την ενότητα. Ακόμη θέλω να συγχαρώ και να ευχαριστήσω εκ μέρους όλων σας τους προέδρους μας, Κοινότητας και Αδελφότητας, για το έργο τους καθώς και για το ζήλο και την εργατικότητα τους τόσο των ιδίων όπως και των συνεργατών των και ιδιαίτερα θα ήθελα να αναφέρω αν μου επιτραπεί, τον κ. Δημήτρη Κρίκο και τον Σπύρο Δερματά γιατί κόσμησαν και διαμόρφωσαν έτσι την Πνευματική μας αυτή Γωνιά ώστε να εισπράτουμε συνεχώς τους επαίνους και τον θαυμασμό των επισκεπτών μας. Το Μικρό Χωριό έχει περίλαμπρη θέση στον Ελληνικό χώρο όχι μόνο για τις απaráμιλες φυσικές καλλονές του αλλά και για τις εξάαιρετους και σπάνιους ανθρώπους που γεννήθηκαν εδώ και διέπρεψαν στην ξένη και στην Ελλάδα σαν επιστήμονες, σαν δωρητές ευεργέτες, σαν επιχειρηματίες στην Πόλη παλαιότερα και μετά στην Αμερική και Αυστραλία, και φυσικά και σε όλη την Ελλάδα. Το χωριό μας ελάμπρυναν τώρα πολλοί επιστήμονες αλλά και βιομήχανοι όπως οι Γιώργος και Νίκος Κεράνης, ο Σοφοκλής Φλέγγας αλλά και άνθρωποι των γραμμάτων και της τέχνης, ο

Στιγμιότυπα από τη Συνέλευση της 16ης Αυγούστου

πανεπιστημιακός καθηγητής κ. Κλ. Κουτσούκης του Παντείου Πανεπιστημίου, ο καθηγητής και πρύτανης του Γεωργικού Πανεπιστημίου κ. Σπύρος Κυρίτης, ο συγγραφέας Διονύσης Χαριτόπουλος και η σύζυγος του δημοσιογράφος Μαλβίνα, όπως επίσης και ο εξαιρέτος δημοσιογράφος Πάνος Παναγιωτόπουλος γιος του Πάνου Παναγιωτόπουλου, ο καθηγητής του Πανεπιστημίου της Μόσχας Σταύρος Ζορμπαλάς και η γλυκύτατη τραγουδίστρια κόρη του Μαργαρίτα. Και ακόμη και μια μεγάλη σειρά επιχειρηματιών και μεταναστών που πρόκοψαν από το χωριό μας στην Αμερική όπως ο Τάκης Πολύζος, ο Γιώργος Παπαθανασίου, ο Κώστας Κυρίτης κ.ά. Πώς μπορεί να ξεχαστεί η πανελλήνια γνωστή προσφορά του πρόωρα χαμένου μεγάλου επιστήμονα γιατρού Γιάννη Δερματά; Των εξαιρέτων και αλησμόνητων δασκάλων μας Γιώργου Παπαδή και Αριστείδη Γιουρνά και πολλών άλλων που εξακολουθούν να προσφέρουν ακόμα το περίσπασμα της καρδιάς των για την πρόοδο του χωριού μας. Το χωριό μας ευτύχησε να έχει μπροστά τον Παπαθανάση μια ολόκληρη ζωή. Ευτυχώς που τα βήματα του ακολουθεί ο σημερινός ιερωμένος παπα-Νίκος που ο απαράμιλος του ζήλος καθιέρωσαν στη συνειδησή μας σαν ευλογία Θεού για το χωριό μας, τον διαπρέποντα την τελευταία εικοσιπενταετία καθηγητή και πρώην πρόεδρο της Αδελφότητας κ. Κουτσούκη. Υπάρχουν ακόμα και αμέτρητοι άλλοι που εργάστηκαν και εργάζονται συνεχώς φανερά και ταπεινά για την προβολή και την πρόοδο του χωριού μας όπως ο λαμπρός μας αγωνιστής, ο λαϊκός ζωγράφος Δημήτρης Δερματάς. Σας θύμισα όλα αυτά γιατί ήθελα να τονίσω ότι έχουμε ιερό χρέος να συνεχίσουμε το έργο τους και την προσφορά στο χωριό μας για να εξακολουθήσει να διατηρεί την λαμπρή θέση, την πρωτιά θα έλεγα στον ορεινό τουρισμό και στον ορεινό τουριστικό χάρτη της χώρας μας. Ταυτόχρονα να πετύχουμε εκτός αυτού κάθε προσφορά υλική και ηθική, να διατηρήσουμε την ομοψυχία μας γιατί μόνο με τη σύμπνοια και την ομόνοια θα πετύχουμε το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Ευχαριστώ.

(χειροκροτήματα)

«Παρακαλώ το λόγο να πάρει ο πρόεδρος της Αδελφότητας κ. Κουτσούκης».

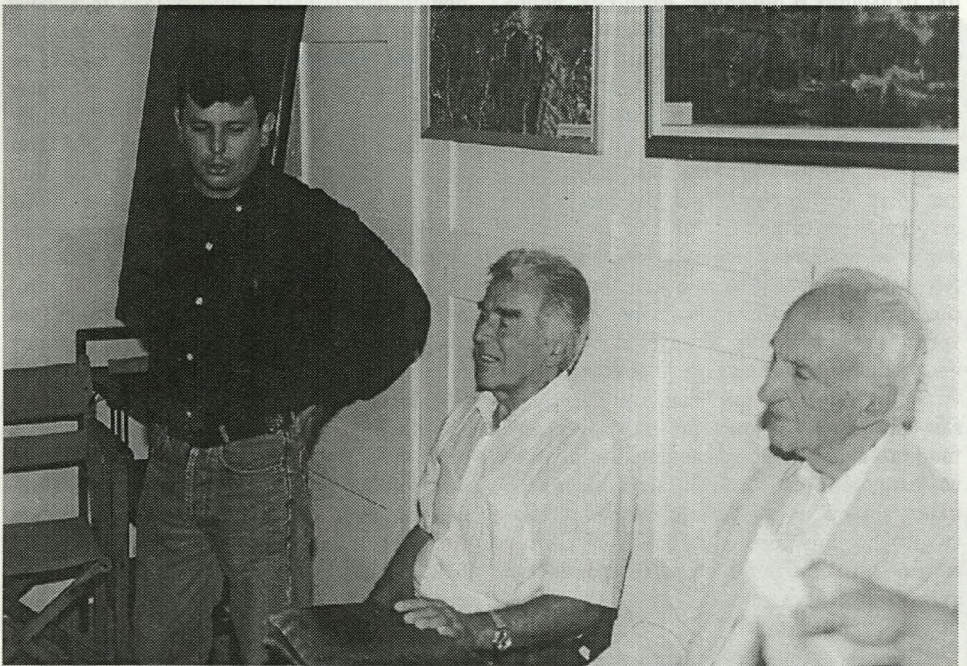
«Καλωσορίσατε όλοι και πάντα να έχουμε

αυτό το ενδιαφέρον για το χωριό μας. Υπάρχουν πάντα μερικά προβλήματα και διαφορές αλλά ευτυχώς υπάρχει κατανόηση και έτσι λύνονται. Να συνεχίσουμε έτσι με κατανόηση για να έχουμε ευτυχές αποτέλεσμα. Αρχίζοντας τα κοινοτικά, αρχίζουμε πάντα από τα οικονομικά. Μόλις προχθές από το Δημόσιο Ταμείο πήραμε τον καθυστερημένο απολογισμό του 1996. Για το 1996 είχαμε έναν προϋπολογισμό 24 εκατομ. Το αποτέλεσμα στο τέλος της χρονιάς έφτασε τα 34 εκατ. με χρηματοδοτήσεις που είχαμε στα έκτακτα. Από τα τακτικά έσοδα μαζί με τις επιχορηγήσεις του Υπουργείου Εσωτερικών ήταν 17 εκατ. επιχορηγήσεις 4 1/2 και τελικά τα έκτακτα (δωρεές) και ορισμένα περασμένων ετών.

Από το 1997 ισχύει ένα άλλο λογιστικό σύστημα στο Δημόσιο Ταμείο για τον ΟΤΑ, δηλαδή είχαμε στο Δημόσιο ταμείο αξιοποίηση για χρόνια 6 εκατομ. και συνεπώς με τα αξιοποιηθέντα δεν μπορούμε να κάνουμε πληρωμές, γιατί από το λογαριασμό σε λογαριασμό δε μεταφερόταν. Από το 1997 με το νέο σύστημα μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Από τα έργα του προγράμματος του 1996 δεν πραγματοποιήθηκαν ορισμένα για διάφορους λόγους όπως της ΔΕΗ - Υδροηλεκτρικό, Ξενώνας νέου οικισμού κλπ. κι έτσι μαζί με τα αξιοποιηθέντα των περασμένων ετών μεταφέρθηκαν στην χρήση 1997- 13 εκατομ. Τα έργα που πραγματοποιήθηκαν το 1996 είναι τα παρακάτω: Δρόμος Αγίου Αθανασίου (παλιός οικισμός) 1.770.000, ΔΕΗ - Κοινοτικός φωτισμός (νέες κολώνες) 661.000, αντικατάσταση λέβητα Ξενώνα ΕΛΛΑΣ 702.000, ποτίστρα Χελιδόνας 1.830.000, ύδρευση 446.000, άρδευση 446.000, πεζόδρομος στο νέο οικισμό 300.000, οφειλά περασμένων ετών 1.463.000, σύνολο 7.638.000 και σύνολο πληρωμών 1996 - 21.537.000. Ο προϋπολογισμός του 1997 μαζί με το υπόλοιπο περασμένων ετών (13.000.000) φτάνει τα 42.000.000. Έχουν προγραμματιστεί και εκτελούνται τα παρακάτω έργα: ΔΕΗ Επέκταση Κοιν. Φωτισμού (4 κολώνες, παλιός οικισμός) 642.000, Αποχετευτικός αύλακας (νέος οικισμός, πλατεία Ξενώνα) 300.000, Αντικατάσταση Υδραυλικών Ξενώνα ΕΛΛΑΣ 500.000, Επισκευή υδραυλικά 300.000, Αναμόρφωση περιβάλλοντος χώρου Ξενώνα ΕΛΛΑΣ 6.487.000, Αποπεράτωση μνημείου νέου οι-

*Ο Πρόεδρος της Κοινότητας κ. Αθ. Κουτσούκης στο βήμα,
δίπλα του ο πρόεδρος της Συνέλευσης κ. Θάνος.*

*Ο Πρόεδρος του Αθλητικού Ομίλου Μικρού Χωριού, Γ. Τζούφρας
στο βήμα αναπτύσσει τη δράση του Ομίλου*

κισμού 826.000, ΔΕΗ Σύνδεση Υδροηλεκτρικού σταθμού 4.537.000, σύνολο 13.592.000. Υπό πραγματοποίηση ΔΕΗ Κοινοτικός φωτισμός από νέο προς παλιό οικισμό 5 εκατομ. με τη δόση 1.668.000, ποτίστρα Ζερβού 1.800.000. Αντικατάσταση κεντρικού αγωγού υδρεύσεως νέου χωριού 7.500.000, σύνολο 10.968.000 εκ.

Υστερα έχουμε τον προϋπολογισμό του 1997 που έχει αυξημένες υποχρεώσεις γιατί με το νέο μισθολόγιο των δημόσιων υπαλλήλων αυξάνονται και οι μισθοί τους και τα ασφάλιστρα και έχουμε επιβαρύνσεις. Έχουμε τις υποχρεωτικές εισφορές από το Συμβούλιο Ποταμιάς που αφορά τα σκουπίδια γιατί με αυτά που εισπράττουμε δεν μπορούν να καλυφθούν. Τα εργατικά σε όλα τα έργα και τις επισκευές. Τα ημερομίσθια ανεβαίνουν και τα έσοδα παραμένουν τα ίδια. Το υδροηλεκτρικό είναι ένα από τα σημαντικότερα, το οποίο έχουμε σε προτεραιότητα. Έχουμε υπογράψει τη σύμβαση με τη ΔΕΗ στη Λαμία, έχουμε πληρώσει τα έξοδα για πέντε καλώνες, και άλλα απαραίτητα για να μπει μπροστά, θα λειτουργήσει, και από αυτό θα έχουμε ένα έσοδο καθαρό 1 1/2 εκατ. το μήνα και να προσλάβουμε μηχανικό ο οποίος θα το θάζει μπρος και θα το συντηρεί γιατί η ΔΕΗ δεν το αναλαμβάνει. Είχαμε προγραμματίσει να βάλλουμε τηλεφωνικό κέντρο στο ξενοδοχείο αλλά βάλαμε κάγκελα σε ορισμένους δρόμους και συμπληρώσαμε για το ποσό στη ΔΕΗ. Χορηγήσαμε και στον Αθλητικό Ομιλο. Αλλο ένα πρόβλημα υπάρχει στο νέο χωριό. Έχουμε πολλές και συχνές θλάβες στο υδραγωγείο. Το υδραγωγείο είναι παλιό και με σωλήνες αμιάντου. Όταν γίνει μια ζημιά δεν βρίσκουμε ανταλλακτικά γι' αυτό έχουμε καθυστερήσεις. Έχουμε το ευχάριστο βέβαια ότι το έργο θα γίνει από το Συμβούλιο Περιοχής. Μας χορηγεί 5 εκατ. για να γίνει αλλαγή των σωλήνων από τα Πλατανάκια μέχρι το υδραγωγείο του νέου οικισμού και θα δούμε πως μπορεί να αλλάξουμε τη διανομή να μη χάνεται το νερό στο δρόμο μέσα στο χωριό γιατί οι θάβες είναι ελαττωματικές και άχρηστες. Έχουμε ένα άλλο θέμα, εκτός από αυτό που είναι πάρα πολύ σοβαρό. Απασχόλησε τρεις γενικές συνελεύσεις στο χωριό και μια στην Αθήνα με την Αδελφότητα. Το θέμα των συνενώσεων. Αυτά που είχαμε εξετάσει και τις αποφάσεις που

πήραμε, αυτές ακολουθούμε και αυτές θα ακολουθήσουμε, την άρνηση των αναγκαστικών συνενώσεων μέχρι τέλους με τη συμμετοχή μας σε κάθε εκδήλωση, σε κάθε διαμαρτυρία. Έχουμε επαφές με άλλους νομούς και συντονισμένες ενέργειες με τις επιτροπές κατά των αναγκαστικών συνενώσεων. Συνενώσεις σε εθελοντική βάση και όχι σε αναγκαστική. Το θέμα είναι σοβαρό. Το νομοσχέδιο «Καποδίστριας» θα είναι στη Βουλή τον Οκτώβριο. Αν θα περάσει ή όχι ή κατά ποίο τρόπο θα περάσει δεν μπορούμε να το προβλέψουμε. Τις αποφάσεις που πήραμε στις γενικές συνελεύσεις, αυτές ακολουθούμε και αυτές θα ακολουθήσουμε. Εμείς πάντα θα είμαστε σε συνεχή επαγρύπνηση. Εάν έχει κανείς καμιά ερώτηση θα απαντήσουμε». Ο προεδρεύων δίνει το λόγο στον πρόεδρο της Αδελφότητας, κ. Κεράνη.

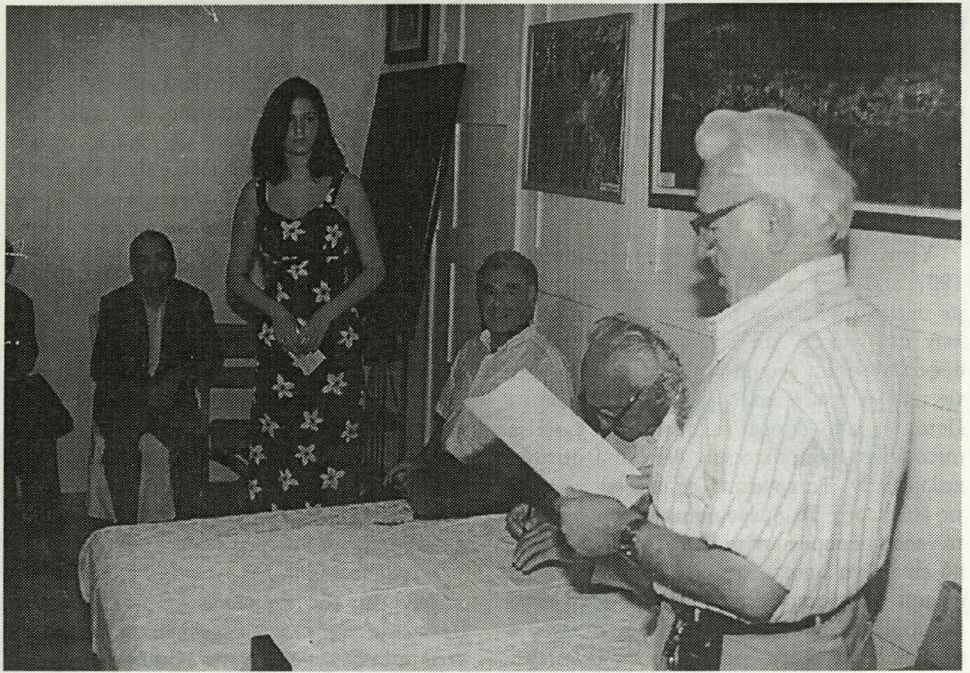
«Αγαπητοί μου,

Δεν θα σας κουράσω με πολλά λόγια. Πρόσφατα βγήκε το περιοδικό το οποίο σας στείλαμε και κει υπάρχουν λεπτομέρειες για τη δράση της Αδελφότητας. Θα αναφέρω περιληπτικά, τι μεσολάβησε στο διάστημα αυτό.

1) Τελείωσε το μεγάλο έργο των Αποστραγγιστικών αυλακιών που σχεδιάστηκε και εκτελέστηκε με δαπάνες του Δασαρχείου Καρπενησίου. Ευχαριστούμε πολύ τον Δασάρχη Καρπενησίου κ. Καραγιώργο και τους συνεργάτες και όλους όσους εργάστηκαν για το έργο αυτό.

Ελπίζω τώρα ότι το ΙΓΜΕ θα γνωματεύσει στις αρμόδιες υπηρεσίες του Καρπενησίου ώστε να αρθεί η απαγόρευση χορηγήσεως αδειών για την ανέγερση νέων οικιών και για την επέκταση των παλαιών.

2) Τελείωσε η σκεπή του Ιερού Ναού της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος και η επικάλυψη του μεγάλου τρούλου και των πέντε μικρότερων τρούλων με μολύβι. Η υπόλοιπη σκεπή καθαρίστηκε και καλύφθηκε με ρωμαϊκά κεραμίδια. Όλα αυτά έγιναν με τις γεναιόδωρες προσφορές των μελών της Αδελφότητας και των λοιπών συγχωριανών μας. Στα τεύχη του περιοδικού δημοσιεύονται κάθε φορά κατάλογι με τα ονόματά τους. Εδώ θα πρέπει και πάλι να αναφέρω τις ακούραστες προσπάθειες του ιερέα μας Νίκου Αζακά για την επιτυχή επιλογή των μαστόρων και την άγρυπνο επίβλεψη του κατά την εκτέλεση του έργου.

*Ο πρόεδρος της Κοινότητας κ. Κουτσούκης απευθύνεται
προς την αριστούχο βραβευθείσα Γεωργία Βαστάκη.*

Η Γεωργία Βαστάκη δέχεται τα συγχαρητήρια του προέδρου κ. Κουτσούκη

Επίσης ξεριζώθηκαν οι λεύκες που υπήρχαν στον περίβολο του Ναού οι οποίες είχαν γίνει επικίνδυνες για το Ναό και για τους τοίχους του περιβόλου.

Πλακόστρωτο στρώθηκε από το καμπαναριό μέχρι την είσοδο του Ναού. Όλες οι δαπάνες για το ξήλωμα του τιμεντένιου διαδρόμου και την αντικατάσταση έγιναν με δαπάνη από τον ξενητεμένο μας συγχωριανό κ. Γιώργο Παπαθανασίου. Με δαπάνες του ίδιου έγινε το κιγκλίδωμα από την πλατεία μέχρι το καμπαναριό. Χθες μάλιστα ο κ. Γιώργος Παπαθανασίου ο οποίος παλαιότερα έκανε και άλλες προσφορές στο χωριό, μας ανήγγειλε την πρόθεση του να επισκευάσει και καλωπίσει το υπόστεγο, τα σκαλιά και τους γύρω τοίχους της εισόδου της «Πνευματικής μας Γωνιάς». Τον ευχαριστούμε πολύ για τις επί τόσα χρόνια δωρεές του.

3) Τελείωσαν και οι εργασίες στο καμπαναριό που έγιναν για την συντήρησή του με αμφοβολή.

Πριν τελειώσω θέλω να ευχαριστήσω:

1) Τον Αυγέρη Αυγερόπουλο που και φέτος με δική του πρωτοβουλία καθάρισε τα μάρμαρα του μνημείου των εκτελεσθέντων από τους Ιταλούς και τόνισε τα μισοσθημένα γράμματα. Επίσης ευχαριστούμε τον εκλεκτό μας φίλο για τον καθαρισμό του τοίχου από τα «μούσκλια» της πλατείας που βρίσκονται οι έξι θρύσες που μας προσφέρουν συνεχώς το κρυσταλλένιο νερό τους.

2) Τον κ. Νίκο Παπαδημητρίου, ο οποίος φροντίζει πάντα την καλή λειτουργία του ρολογιού του Καμπαναριού.

3) Τους κ.κ. Δημήτρη Κρίκο και Σπύρο Δερματά συμβούλους της Αδελφότητάς μας, που φροντίζουν και διαμορφώνουν την «Πνευματική μας Γωνιά».

4) Τους κ.κ. Κώστα Τσινιά, Τάσο Φλέγγα, Γιάννη Λιάπη, οι οποίοι τον χειμώνα αγρυπνούν και φροντίζουν για κάθε τι που έχει ανάγκη ο παλιός οικισμός.

5) Τον κ. Θανάση Κουτσούκη και το Κοινωνικό Συμβούλιο, που προσπαθούν ακούραστα να δώσουν λύση στα πολλά προβλήματα που απασχολούν το χωριό μας. Τους συμπαραστεκόμαστε και όσο μπορούμε, έστω αν είναι λίγο αυτό, τους βοηθούμε.

6) Την ομάδα των συγχωριανών μας, που με εθελοντική εργασία καθάρισαν το μονοπάτι

που πάει στο παρεκκλήσι της Παναγιάς την παραμονή της γιορτής της. Επίσης τις συγχωριανές μας που καθάρισαν και στόλισαν το εκκλησάκι με λουλούδια. Βοήθειά τους. Τέτοιες πρωτοβουλίες είναι εξιέπαινες και άξιες προς μίμηση.

Μετά το τέλος της αποψινής μας συγκέντρωσής μας το γλεντήσουμε στη πλατεία κάτω από τον πλάτανο με δημοτικά τραγούδια και μουσική. Η μουσική θα είναι από κασέτες και όσα χρήματα θα μαζευτούν στο χαρτόκουτο που θα βάλουμε στο μέσο του χορού, θα διατεθούν και φέτος για τον «Αθλητικό Ομιλό» του Χωριού μας. Εδώ θέλω να σας πληροφορήσω ότι το Διοικητικό μας Συμβούλιο, απεφάσισε να ενισχύσει με την αρχή της νέας περιόδου με 100.000 δρχ. τον «Αθλητικό Ομιλό» μας.

Αφησα τελευταίο να σας πω ότι σήμερα θα απονεμώ το τιμητικό δίπλωμα της ανακήρυξης του κ. Κλεομένη Κουτσούκη ως Επίτιμου Προέδρου της Αδελφότητάς μας, με απόφαση που ελήφθη παμψηφεί στη Γενική Συνέλευση μας που έγινε στις 18 Μαΐου 1997 στην Αθήνα. Επειδή δεν είναι εδώ ο κ. Κλεομένης Κουτσούκης, παρακαλώ να το παραλάβει η κυρία Ολγα Παπαδημητρίου.

Σας ευχαριστώ όλους που ήρθατε εδώ σήμερα και ως ευχηθούμε καλή αντάμωση του χρόνου τέτοιο καιρό στην πλατεία του νέου οικισμού».

Και συνεχίζοντας αναφέρω το θέμα της συγκοινωνίας με τον παλιό οικισμό:

Με τον πρόεδρο της Κοινότητας επισκεφτήκαμε τον Ιούλιο τον κ. Νομάρχη για το θέμα της συγκοινωνίας στον παλιό οικισμό. Ο κ. Νομάρχης μας δέχτηκε και μας υποσχέθηκε ότι θα έβλεπε το νέο πρόεδρο του ΚΤΕΛ και θα διευθετούσε το θέμα. Ζητούμε να έρθει δύο φορές την εβδομάδα, Τετάρτη και Σάββατο, με την προϋπόθεση να πριμοδοτούμε με εισιτήρια το λεωφορείο. Να ξεκινήσει μας ενδιαφέρει περισσότερο».

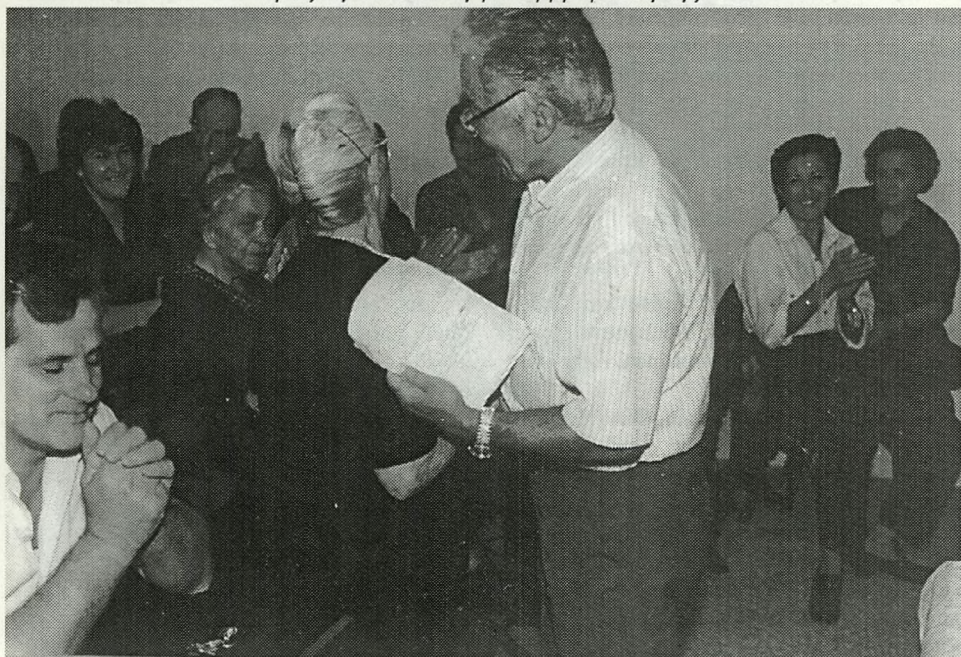
Θαν. Κουτσούκης: «Μας υπεσχέθη πως θα το δρομολογήσει».

Στη συνέχεια ο προεδρεύων κ. Θάνας έδωσε το λόγο στους παρισταμένους για προτάσεις, ιδέες, διευκρινίσεις στα θέματα που συζητούνται.

Ολ. Παπαδημητρίου: «Ήρθαν προχθές από το δασαρχείο και έκοψαν έλατα και τα καθά-

Η Γεωργία Βαστάκη απευθύνει ευχαριστήριο χαιρετισμό προς τη Συνέλευση για τη βράβευσή της.

Ο Πρόεδρος της Αδελφότητας κ. Κεράνης απονέμει εκ μέρους της Αδελφότητας τιμητικό δίπλωμα στην κ. Ολγα Παπαδημητρίου για λογαριασμό του απουσιάζοντος κ. Κλεομένη Κουτσούκη.

ρισαν. Ερωτώ αν είναι καλό αυτό που έκοψαν τα έλατα».

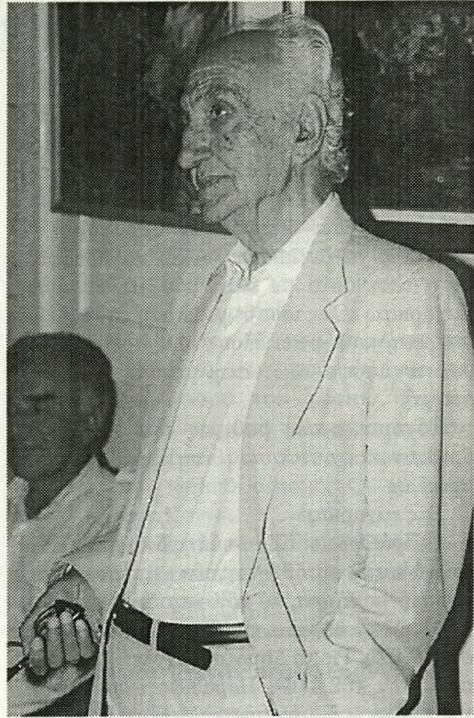
Ο προεδρεύον κ. Θάνος διευκρινίζει ότι το καθάρισμα των ελάτων περιλαμβάνεται στις μελέτες που έχει κάνει το ΙΓΜΕ και το ΥΠΕΧΩΔΕ και που βάσει αυτών θα γνωμοδοτήσουν για την άρση των απαγορευτικών μέτρων. Συνεχίζεται η συζήτηση με διευκρινίσεις, γύρω από αυτό το θέμα, και με τον πρόεδρο της Κοινότητας και τον κ. Τάσιο, εργολάβο των αποστραγγιστικών εργασιών. Ο κ. Τάσιος στη συνέχεια εκφράζει το παράπονο γιατί παραγκωνίζεται στην ανάθεση έργων. Παρεμβαίνει ο πρόεδρος της Κοινότητας και ο προεδρεύον και δίδονται διάφορες εξηγήσεις. Ο κ. Αθανασόπουλος ερωτά σχετικά με το θέμα «Καποδίστριας». «Θά ήθελα να μας πει ο πρόεδρος, από τη μεριά της Κοινότητας ποιά θα είναι η αντίδραση αν τα πράγματα δεν εξελιχθούν ομαλά».

Δίδονται εξηγήσεις και διευκρινήσεις από τον πρόεδρο της Κοινότητας κ. Κουτσούκη.

Ο κ. Τσίρος ερωτά εάν έχουν ενημερωθεί για να ενημερωθούμε και μεις σε πόσα χρόνια νομίζει ότι θα γίνει αυτό που συζητάει η Κυβέρνηση και η απάντηση ήταν ότι θα πάει στη Βουλή τον Οκτώβριο και άγνωστο πότε θα ψηφιστεί, πάντως οι εκλογές τον Οκτώβριο του 1998 θα γίνουν με το νέο σύστημα και η εφαρμογή του νόμου το 1999.

Ο προεδρεύον κ. Θάνος: «Εγώ θα ήθελα να σας γνωρίσω ότι ο χωριανός μας γιός του παπά Θανάση, Γιώργος, εξεδήλωσε την επιθυμία του να δώσει μια ενίσχυση για έργα γύρω από το σχολείο «Πνευματική Γωνιά». Θα πρότεινα να του κάνουμε ένα ευχαριστήριο γράμμα εκ μέρους της Συνέλευσης. Είπαμε ότι τα αποστραγγιστικά έργα ετελείωσαν και όπως μας πληροφορεί ο πρόεδρος της Κοινότητας από τις Δασικές υπηρεσίες δεν έχει ακόμη επίσημη έγγραφη επιβεβαίωση προς την Κοινότητα ότι τα έργα έχουν τελειώσει και ότι η εκτέλεσή τους είναι σύμφωνα με τις οδηγίες του ΙΓΜΕ, για να προχωρήσει η διαδικασία της άρσης των απαγορευτικών μέτρων».

Ο προεδρεύον κ. Θάνος: «Προτείνω να κάνουμε ένα ψήφισμα στη Νομαρχία, στο ΥΠΕΧΩΔΕ, στο ΙΓΜΕ, που θα αναφέρουμε ότι ένα χωριό με μια λαμπρή ιστορία δεν μπορεί να αγνοείται. Είναι ανεξήγητο αυτό που

Ο κ. Τέλης Θάνος με το χαρακτηριστικό τρόπο απαγγέλει.

συμβαίνει και σκέφτονται ότι οι κάτοικοι εγκαταλείπονται εις το έλεος του Θεού τόσα χρόνια ενώ ξέρετε περί ποιού χωριού πρόκειται, ξέρετε τι έχει προσφέρει, ξέρετε τι αξίζει και ότι είναι από τα ωραιότερα χωριά της Ελλάδος, γιατί δεν προχωρείτε σε μια λύση, στη λύση αυτού του προβλήματος που μας ταλανίζει τόσο καιρό;»

Και ο κ. Θάνος συνέχισε: «Πριν προχωρήσουμε στα υπόλοιπα θέματα έχουμε να βραβεύσουμε την καλύτερη μαθήτρια της φεινής χρονιάς.»

Παίρνει το λόγο ο Πρόεδρος της Κοινότητας: «Υπάρχει η δωρεά της οικογένειας Ζορμπαλά που είναι κατατεθειμένη στην Εμπορική Τράπεζα και που ένα μέρος των χρημάτων δίνεται στη βράβευση του καλύτερου μαθητή ή μαθήτριας Λυκείου ή Γυμνασίου. Το φεινό βραβείο η αναλογία των τόκων είναι 543 χιλ. που το λαμβάνει η αριστεύσασα στο Λύκειο Γεωργία Βαστάσκη. Καλή πρόοδο».

Ανεβαίνει στο βήμα και απευθύνει τον παρακάτω χαιρετισμό:

«Αιδεσιμότητα, κύριε Πρόεδρε της Κοινότητας, κύριε Πρόεδρε της Αδελφότητας, κύριε

πρόεδρε της αποφινής Συνέλευσης, αγαπητοί δωρητές, κυρίες και κύριοι.

Μεγάλη η σημερινή μέρα για μένα, η χαρά και η συγκίνηση με πλημμυρίζουν. Η τιμή που μου γίνεται με το βραβείο αυτό μου δημιουργεί μεγαλύτερες υποχρεώσεις απέναντι στην επιτροπή, στους δωρητές και όλους εσάς που βρίσκεστε εδώ απόψε και υπόσχομαι να φροντίσω να ανταποκριθώ και να προσφέρω στον τόπο αυτό με όλες μου τις δυνάμεις. Ευχαριστώ τέλος τους δωρητές και την σεβαστή επιτροπή καθώς και όλους εσάς που παραβρίσκεστε απόψε εδώ, στη μεγάλη για μένα στιγμή.

Εύχομαι στους μαθητές του χωριού να βρεθούν και αυτοί στη θέση αυτή και καλή πρόοδο.

Σας ευχαριστώ».

Ο Πρόεδρος κ. Κουτσούκης διευκρινίζει: «Η δωρεά αυτή, το 50% πηγαίνει στον καλύτερο μαθητή-μαθήτρια, το 15% στο Δημοτικό Σχολείο, το 35% κεφαλαιοποιείται. Το 9 1/2 έφτασε στα 10.025. Για το Δημοτικό Σχολείο βγαίνει το ποσό των 162.440». Παραδίδει στον πρόεδρο της Σχολικής Επιτροπής κ. Μπούρα το βιβλιόριο της Τραπέζης με το παραπάνω ποσό.

Ο προεδρεύων: «Θα παρακαλούσα τον πρόεδρο του «Αθλητικού Ομίλου» να έρθει να μας πει δύο λόγια».

Το λόγο παίρνει ο κ. Τζούφρας: «Ο Αθλητικός Όμιλος συμπλήρωσε δύο χρόνια δράσης. Έχει λάβει μέρος σε αγωνιστικές και επίσημες υποχρεώσεις στη διάρκεια των οποίων είχαμε επιτυχίες. Ο στόχος μας ήταν να ανέβουμε κατηγορία. Ανεβήκαμε στη δεύτερη δεκάδα. Οι κριτικές μάς έχουν χαρακτηρίσει σαν την πιο ηθική και σοβαρή ομάδα.

Τα προβλήματα είναι πολλά και ποικίλα. Ευχαριστούμε τους χωριανούς μας, την Κοινότητα και την Αδελφότητα που μας παρέχουν κάθε βοήθεια».

Μετά παίρνει το λόγο ο πρόεδρος της Αδελφότητας κ. Κεράνης: «Θα παρακαλούσα τον κ. Θάνο να μας πει μερικά ποιήματα (έχει καθιερωθεί πλέον) από αυτά που κάθε φορά λέει».

Ο κ. Θάνος απαγγέλλει με υπέροχο υποκριτικό τρόπο ξεκινώντας από την «Καρδιά της μάνας» του Πολέμη, το «Ποίημα της ξενιτιάς» του Θανάση Κυριαζή, «Τα κλεισορόματα» του Μ. Μαλακάση και τέλος με τη «Γριά η Βαβα μ'»

Ο Πρόεδρος της Κοινότητας κ. Κουτσούκης στην Πανελλαδική διαμαρτυρία ενάντια στο νομοσχέδιο «Καποδίστριας».

του Ζαχ. Παπαντωνίου ολοκληρώνοντας τη συνέλευση με την φιλολογική παρένθεση.

Μετά το τέλος της άτυπης Συνέλευσης όσοι έλαβαν μέρος σ' αυτή παρεκάθησαν σε γεύμα - συνενστίαση στην πλατεία του χωριού στο Κοινοτικό κατάστημα με την φροντίδα και την άψογη εξυπηρέτηση του καταστηματούχου κ. Κώστα Τσιονιά. Στη συνέχεια ακολούθησε χορός με τα ηχητικά του καταστήματος και την ευγενική προσφορά κασετών του εκλεκτού φίλου της Αδελφότητας κ. Αυγέρη Αυγερόπουλου και το γλέντι κράτησε ως τα μεσάνυχτα. Σ' ένα χάρινο κουτί στη μέση του χορού ρίχνονταν χρήματα γι' αυτούς που χόρευαν. Τα χρήματα που συγκεντρώθηκαν και ήταν αρκετά, 161.700 δρχ., δόθηκαν προς ενίσχυση του «Αθλητικού Ομίλου Μικρού Χωριού».

Και του χρόνου πάλι να είμαστε όλοι καλά και παρόντες να ανταμώσουμε στο νέο οικισμό!

Νέα από το χωριό με λίγα λόγια

Εκλεκτοί επισκέπτες στο Μικρό Χωριό

Φέτος το καλοκαίρι φιλοξενήθηκε από το συγγραφέα κ. Διονύση Χαριτόπουλο που διαμένει αρκετό χρόνο στο χωριό ο εκλεκτός δημοσιογράφος του ΕΘΝΟΥΣ Βασίλης Ραφαηλίδης. Ο κ. Βασ. Ραφαηλίδης μαγεύτηκε από το περιβάλλον και εξεδήλωσε την αγάπη του για το χωριό μας.

Τέλης Παναγιώτου - Λιάνα Κανέλη
με το περιοδικό της ΝΕΜΕΣΙΣ

Το Σεπτέμβρη επίσης, η γνωστή δημοσιογράφος και τηλεπαρουσιάστρια του MEGA CHANNEL κ. Λιάνα Κανέλη με το τηλεοπτικό συνεργείο του σταθμού επισκέφτηκε το Χωριό φιλοξενούμενη από τον κ. Διονύση Χαριτόπουλο όπου πήρε πλάνα από το χωριό και τα παρουσίασε στις 3 Νοέμβρη στην πρωινή εκπομπή «Μη μου τη μέρα τάραττε». Η εκπομπή αφορούσε το βιβλίο που έγραψε ο συγγραφέας κ. Διονύσης Χαριτόπουλος «Άρης ο αρχηγός των ατάκτων» με τις αφηγήσεις του ίδιου και του Γιώργου Χουλιάρα (Περικλή).

*** Αλλά μια φορά ευχαριστούμε τον κ.

Βαγγέλη Μποντικουλή από τη Λάρισα φωτογράφο που έβγαλε φωτογραφίες από τη Συνέλευση το καλοκαίρι και τις φωτογραφίες που ανανέωσε από την «Πνευματική Γωνιά».

*** Υπεγράφη πρωτόκολλο παραλαβής από την Κοινότητα της νέας πτέρυγας του ξενοδοχείου ΕΛΛΑΣ. Παραμένει ακόμη σε εκκρεμότητα η επίπλωση της πτέρυγας για να είναι έτοιμη να λειτουργήσει.

*** Η ΔΕΗ τοποθέτησε στον παλιό οικισμό 4 κολώνες φωτισμού, ενισχύοντας τον ηλεκτροφωτισμό του χωριού. Επίσης τοποθέτησε κολώνες από το εργοστάσιο της ΔΕΗ που συνδέουν με το δίκτυο ρεύματος προς νέο και παλιό οικισμό. Οι εργασίες σύνδεσης συνεχίζονται.

*** Στην πλατεία του Παλαιού Οικισμού ο ΟΤΕ τοποθέτησε συσκευή καρτοτηλεφώνου το οποίο ήταν απαραίτητο για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών αλλά και των διερχομένων.

Εργα που έγιναν στο Χωριό μας

*** Ολοκληρώθηκε ο δρόμος μέχρι την πηγή που βρίσκεται κάτω από το βοϊδολειαδο της Χεληδόνας - Κατασκευάστηκε νέα βρύση και τσιμεντένια ποτίστρα.

*** Κατασκευάζεται νέος δασικός δρόμος που ενώνει το Νέο Οικισμό με τη θέση Ζερβό και ενώνεται με το δρόμο Μπαγασάκι - Κερασιάς. Ενώνεται κοντά στο μονοπάτι που ξεκινούσε από το χωριό και πήγαινε στη Μηλιά.

*** Έγινε το Ηρώ των πεσόντων Μικροχωριτών στους αγώνες της Πατρίδας μας, δίπλα στο Ναό της Αγίας Κυριακής.

*** Αγοράστηκαν πλαστικοί σωλήνες για να αντικαταστήσουν τους παλιούς αμιαντοσωλήνες που υπήρχαν στο δίκτυο υδρεύσεως από το Κεφαλοβρυσο μέχρι το Νέο Χωριό.

Οι παλιοί σωλήνες έχουν κριθεί ως επιβλαβείς και προσπαθούν να τους αλλάξουν παντού.

*** Επισκευάστηκε μέρος δαπέδου της Ι.Ν. Μεταμορφώσεως.

*** Έγινε επισκευή και αμμοβολή στο καμπαναριό του Ναού της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος. Και οι δύο αυτές επισκευές έγιναν με τη φροντίδα και άγρυπνο επίβλεψη του ιερέως μας αιδεσ. Νίκου Αζακά.

*** Επισκευάσθηκαν όργανα της Παιδικής Χαράς στον Παλιό Οικισμό.

*** Έγινε συντήρηση των παραθυριών της «Πνευματικής Γωνιάς».

*** Λειτουργήσε και η τρίτη αίθουσα της «Πνευματικής Γωνιάς».

*** Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος κόπηκαν τα χορτάρια στον κήπο της «Πνευματικής Γωνιάς» στο Ηρώ των εκτελεσθέντων Μαρτύρων στις Λόγγοβες και στο δρόμο (γούμενο).

Νέα από το σχέδιο «Καποδίστρια».

Η Κοινότητα και η Αδελφότητα συμμετείχαν στις κινητοποιήσεις που έγιναν στην Αθήνα και στο Καρτενήσι διακηρύσσοντας μαζί με άλλες Κοινότητες ότι οι ενώσεις των Κοινοτήτων να γίνουν, αλλά ποιές Κοινότητες με ποιές άλλες θα ενωθούν να είναι δική τους επιλογή και όχι των Επιτροπών που διορίστηκαν.

Επίσης διακηρύχθηκε να διευκρινιστούν από πού και με τι πόρους θα λειτουργήσουν οι Δήμοι. Επίσης είναι αναγκαίο να διευκρινιστεί οι Κοινότητες θα διαχειρίζονται τα έσοδα από τα περιουσιακά τους στοιχεία ή θα τα διαχειρίζονται οι Δήμοι;

Το σχέδιο «Καποδίστρια» έγινε τελικά νόμος χωρίς να απαντηθούν τα ερωτήματα.

Ο Πρόεδρος της Κοινότητας κ. Θανάσης Κουτσούκης προσέφυγε με άλλες θιγόμενες Κοινότητες στο Συμβούλιο Επικρατείας, για να κηρυχθεί ο νόμος αντισυνταγματικός.

Εκδηλώσεις στο Μεγάλο Χωριό

Με μεγάλη επιτυχία έγιναν και φέτος οι πολιτιστικές εκδηλώσεις που οργανώθηκαν στο Μεγάλο Χωριό από το Σύνδεσμο Μεγαλοχωριτών «Η Αγία Παρασκευή» κατά το 10ήμερο από 3-13 Αυγούστου 1997. Φέτος ήταν αφιερωμένα στα δέκα χρόνια από την καθιέρωσή τους και περιελάμβαναν τουρνουά ποδοσφαίρου, μπάσκετ, βόλεϋ, σκάκι, τάβλι, παρουσίαση χορευτικών ομίλων, έκθεση ζωγραφικής-φωτογραφίας, βραδιά τσίπουρου. Αξίζον θερμά συγχαρητήρια στους οργανωτές και στον πρόεδρο του Συνδέσμου κ. Κοντομέρκο.

*** Γιορτάστηκε και φέτος η επέτειος της μάχης της Καλλιακούδας (28 και 29 Αυγούστου 1823) την Κυριακή 17 Αυγούστου. Το πρόγραμμα περιελάμβανε Αρχιερατική Θεία Λειτουργία στην Παναγία της Καλιακούδας, κατά-

θεση στεφάνων, πανηγυρικό της ημέρας και τέλος το σχετικό γλάντι.

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΙΚΡΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Προτάσεις δραστηριοτήτων προς ένταξη στο πρόγραμμα

Αγροτουρισμού - Αγροβιοτεχνίας - Παράλληλες δράσεις Π.Ε.Π.

«Περιφερειακό- Επιχειρ/κό Πρόγραμμα»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ:

Επενδύσεις σε Τουριστικά καταλύματα που ήδη λειτουργούν

1. - Αποπεράτωση ανάπτυξη περιβαλ/ντος χώρου ξενώνα «Ελλάς»

2.- Επίπλωση ξενώνα (νέου κτιρίου)

3.- Εγκατάσταση τηλεφ/κου κέντρου (εσ.32 - εξ.3)

4. - Βελτίωση ξενώνα παλ. οικισμού (W.C.)

- Εργαστηρ. Παραδοσ. Βιοτεχν.

1.- Ξυλογλυπτική - Ανθοδετική ξηρών άνθων

- Αθλοπαιδιές

1.- Γήπεδο (για μπάσκετ - βόλεϋ - τένις) η ΠΙΣΙΝΑ

- Μικρά Δημόσια έργα:

Πολιτιστικά κέντρα

1.- (Έπεκτ. Κοινot. κτιρίου) αίθουσα εκδηλώσεων - καταστ. πλατείας

Εκθεσιακοί χώροι μνημίων - κειμηλίων

1.- Αποπεράτωση «Πνευματικής Γωνιάς» παλαιού οικισμού (Δημ. Σχολ.)

Διατήρηση - Σήμανση

Αξιοποίηση αξιοθέατων περιοχής (Ιστορ.

Τοποθεσίες μονοπάτια - σπήλαια κ.λπ.

1. Αξιοποίηση λίμνης (στεγανοποίηση - τουριστ. περιπτ. - κλπ.)

2. Ανάπλαση χώρου εκτελεσθέντων Κατοχής (Βρύση)

3. Ανάπλαση χώρου Βρύσης Μάρκου Μπότσαρη - Αγ. Σώστη

4. Ανάπλαση χώρου Ανω Πλατείας παλ. οικισμού (προστασία πηγής)

5. Ανάπλαση χώρου σχολικού κήπους παλ. οικισμού (συμπλήρωση)

6. Μονοπάτι προς σπήλαιο (καταφύγιο) από Αγ. Σώστη προς Βαθύ Ρέμα

7. Μονοπάτι ορειβατικό προς Χελιδόνα

8. Καθάρισμα παλαιών αλωνιών - θέση Νικολός

Δεκαπενταύγουστο στην Παναγιά

29 Αυγούστου στον Αη Γιάννη

Α π ' ό σ α θ υ μ ά μ α ι

Γράφει ο Σταύρος Γεωργούλης

Σήμερα θα πάμε λίγο στην παλιότερη εποχή. Στη δεκαετία του 1920 με 1930 που ήταν μια δεκαετία κοσμογονίας για το χωριό μας. Μέσα σ' αυτήν έγιναν σημαντικά έρ-

γα όπως η εκκλησία, οι βρύσες στο Χάνι, οι βρύσες από τη Σπηλιά Φλέβα στου Κοματά, όπως και στο Παλιό Σχολείο, οι δρόμοι με προσωπική εργασία και τόσα άλλα.

Το μεγαλύτερο απ' αυτά ήταν βέβαια η εκκλησία που για να γίνει κράτησε 4 χρόνια. Και κάθε τόσο χτυπούσαν οι καμπάνες για τη μεταφορά υλικών πέτρας, ασβέστη, ξυλείας κλπ.

Λίγοι θα θυμούνται, κι αυτοί από τους παλιούς, το βίντζι που με πρωτόγονα μέσα κατασκευάστηκε και κατέβαζε την πέτρα από το «μαντεμ» μέσα στο Κρι ως τον Αη Θανάση πρώτα και από κει με άλλο ως του Τσουτίνα και στο τέλος με δίτροχο κάρο ή με τα ζώα ως την εκκλησία που έγινε μια λαμπρή οικοδομή για τα μέσα που υπήρχαν τότε και σώζεται ως τα σήμερα σε όλο το μεγαλείο με τις βελιώσεις που δέχεται κάθε φορά αντιμετώπιζοντας τα στοιχεία της φύσεως με τους σεισμούς, καταποντισμούς κ.λπ.

Παραφωνία μικρή έστω έμεινε το καμπαριό που ενώ πρώτα έβλεπε προς την πόρτα της παλιάς εκκλησίας με το γκρέμισμά της στην καινούργια θλέπει στο πλάι.

Αλλά κι αυτή την παραφωνία βρέθηκε να τη διορθώσει κάποιος, προτείνοντας να ντύσουν το καμπαριό με σανίδια κι αφού το δέσουν γερά με τριχιές να μαζευτούν όλοι οι άντρες και τραβώντας τις τριχιές μένα σουσίπ να το μεταφέρουν στη σωστή θέση του. Μόνο

που το σχέδιο έμεινε ανεφάρμοστο γιατί ήταν αδύνατο να βρεθεί ο ακριβής αριθμός των αντρών που χρειαζόταν για το σουσίπ και αν μπορούσαν να καλυφθούν από τους άντρες του χωριού ή τους άντρες ολόκληρης της περιφέρειας, όπως επίσης και το ανάλογο μήκος από τις τριχιές που χρειαζόταν κι αν θα μπορούσε να καλυφθεί τόσο από τις τριχιές του εμπορίου, όσο και από τις τριχιές των γαίδουριών της περιφέρειας. Γελάμε σήμερα με την ανεφάρμοστη ιδέα. Κι όμως σαν ιδέα (και δεν μπορώ να πω ότι την κλέψανε από μας) χρησιμοποιήθηκε αργότερα κι όχι μια φορά μόνο κάπου στη Ρωσία ή στην Ευρώπη, μου διαφεύγουν τα μέρη, για τη μετακίνηση ολόκληρων ακινήτων που κρίθηκαν διατηρητέα και χρησιμοποιήθηκαν αντί για τριχιές άλλα σύγχρονα μέσα.

Μέσα σ' αυτή τη δεκαετία και προς το τέλος της παρουσιάστηκαν και στον τόπο μας και τα αυτοκίνητα. Πρώτα ως το Γαύρο και μετά ολόρεμα ως τα τρανά πλατάνια και αργότερα ως το χωριό και πρώτοι με τα αυτοκίνητά τους ο Μιχάλης ο Νικολόπουλος με τη «Χελιδόνα» και ο Γιάννης Ζαχαρόπουλος με το «Σεμπλόν» ήταν ακόμα και η «Καλιακούδα» νομίζω του Αραπογιάννη από το Μεγάλο Χωριό και το επιβατικό του Θωμά Καρδαρά κι ακόμα η «Ραμόνα» και ο «Ιεράξ», αγνώστων για μένα κατόχων με καρότσα κατασκευής «Σαρηγιάννη» για μεταφορά φορτίων και με ορισμένες τάβλες στη μέση μετατροπή για μεταφορά επιβατών. Γεγονός ιστορικό για την εποχή τους και ειδικά εκείνο το κορνάρισμα το γνωστό «Βάκου Βάκου» που όχι μόνο επιτρεπότανε αλλά και επιβαλλότανε τότε. Αξέχαστο θα μείνει ένα ειδικό κορνάρισμα από το «Σεμπλόν» που όταν ανέβαινε τη ρεματιά με οδηγό το βοηθό Αριστείδη Φούκα ξεσήκωνε όλο τον κόσμο που ακόμα και οι κουφές γρηές του χωριού το νομίζανε σαν κάτι υπερφυσικό θηρίο που αν μη μέσα στα χωράφια θα τα «ξελπίσ» και δε θαφήση καλαμπόκι για καλαμπόκι... αφάγωτο.

Άλλος που το είδε να τρέχει τη νύχτα με τα

φώτα αναμένα του φάνηκε σα να κυλούσε ένα κούτσουρο αναμένο κι άλλος για να φανή και διαβασμένος το χαρακτήρησε σαν το θηρίο της αποκαλύψεως.

Και για να φανή και η πρωτοπορεία της εποχής εκείνης υπήρξε σε αναλογία με τα λίγα αυτοκίνητα που κυκλοφορούσαν και το σχετικό αυτοκινητιστικό δυστύχημα από επιβατικό στο Γαύρο που αν θυμάμαι καλά είχε και ανθρώπινα θύματα.

Χαρακτηριστική είναι και η αφήγηση μιας χωριανής μας όταν ήρθε σε πρώτη επαφή με αυτοκίνητα στην πλατεία του Καρπενησιού που περνούσε για να πάη να καλιγώσει το γαίδαρο και να τον φορτώσει αλάτι στην αλαταποθήκη.

«Τί να σας πω γ' ναϊκούλες μ' Πως γλίτωσα από τ' αυτοκίνητα η καρδιά μ' του ξερ'. Κει π' πέρναγα απ' την πλατεία να πάου στ' ν αλαταποθήκη ούτ' ένα ούτ' δυο, πέντε ήταν μαζωμένα τα μαγκούφια και μουγκριζομένα-γαν.

Κι α να χ'μηξ' νι απάνε μ' είδα κι έλαβα να πιάσω και να γλυτώσω. Αμ' δεν το ματαπαθαίνω αυτό το «σχασιετ». Ας καθίσι ξεκαλιβωτο το γιαρ κι ακόμα ας το φάμε και ανάλαιο. Ιγώ στο Καρπνισ δε ματαπααίνω».

Και δεν ήταν μονάχα πρόβλημα για τις γριές τα αυτοκίνητα που μουγκρίζανε και δε θ' αφήνανε καλαμπόκι για καλαμπόκι αφάγωτο, τους δημιουργήθηκε καινούργιο πρόβλημα με το ρολδί της πόλεως, πως αλλιώς να το πούμε και το πρόβλημα ήταν ως πότε θα ανεβοκατεβαίνει στο καμπαναριό αυτός ο άνθρωπος που χτυπάει στην καμπάνα τις ώρες νύχτα μέρα και δε γλυστρήσει κάποια νύχτα να ρηθί κάτω. Κι ακόμα δημιουργήθηκε κι άλλο πρόβλημα τώρα. Τώρα τη μέρα και τη νύχτα τη λογαριάζουν όχι με τον ήλιο ή τ' πολιά, τα ξεγυφούρια ή ταπόσκια αλλά με τις ώρες. Και τις ακούς όλες να λένε «μίνια η γιώρα ή δύο η γιώρα». Ετσι το σχολίαζε στην αρχή θυμάμαι και η μανιά μου.

Σα συνέχεια της κοσμογονίας που ανάφερα παραπάνω έγινε στις αρχές του 1930 και το νέο Σχολείο σε απαλοτριωμένο χώρο που ήρθε κι έδωσε σα σύνολο με το χώρο της εκκλησιάς και παραμένει και σήμερα.

Κάποιος κάπου κάποτε που λέει ο λόγος κι ας τον πούμε μάστορα, έφτιαχνε στο χωριό μια σιδερένια κρεβατίνα. Ανεβασμένος λοιπόν στα

σίδερα χρειάστηκε ένα εργαλείο να ανοίξη κάτι τρύπες στα σίδερα κι έστειλε κάποιον να του το φέρει λέγοντας «Πήγαινε στο σπίτι και ζήτησε να μου φέρης το τρυπάνι ν' ανοίξω τρύπες ...στον αέρα. Και κάποιος από αυτούς που χάζευαν από κάτω δεν έχασε την ευκαιρία να σχολιάσει το γεγονός «Για φαντάσου λέει πόσο προόδεψε η επιστήμη. Βρέθηκε και εργαλείο ν' ανοίγη τρύπες και στον...αέρα, γιατί ως τότε ήταν γνωστός ο τρόπος να κάνουν τρύπες μόνο στο ...νερό και μόνο από μία κάθε φορά. Υστερα από τα κάπως σοβαρά θέματα που ασχοληθήκαμε λίγο γέλοιο δε θα μας έκανε κακό. Και τέτοιο κυκλοφορεί ανάμεσα μας αρκετό. Και είναι κάτι μαργαριτάρια... Ναα.. Οπως π.χ. εκείνο που είπε κάποιος ότι φέτος παρατηρήθηκε μεγάλη ..λειψανδρία από...ντομάτες ή τάλλο ότι τώρα με τις βροχές βρίσκεται σε έξαρση... η σκυλαλγία». Και ακούγεται συχνά μέσα στους ιατρικούς όρους και η «σταφυδάτωση» στη θέση ασφαλώς της αφυδάτωσης ενώ το εγκεφαλικό επεισόδιο έγινε χάριν συντομίας ...Κεφαλαϊκό. Και αν ρωτήσης κανέναν από τους παλιούς να σου εξηγήσει τι θέλει να πη μαυτά θα σου εξηγήσει ότι μια φορά δεν τα ξέραμε αυτά και περνούσαμε καλύτερα.

Και μη νομίσετε ότι όλα αυτά είναι απ' την παραγωγή του χωριού μας. Α μπα είναι κι αλλού πορτοκαλιές που κάνουν πορτοκάλια. Οπως εκείνο που είπε κάποιος μαγαζάτορας με κέντρο αναψυχής που κυκλοφορούσε ανάμεσα στα τραπέζια για να προλαβαίνει την περιποίηση των πελατών του ανάλογα με τα γούστα τους κι έτυχε να περάσει δύο φορές σε ένα τραπέζι και χρειάστηκε να πάρη την άδεια από την κυρία που καθότανε σαυτό με το αμίμητο.

«Με συγχωρείτε κυρία μου. Προηγούμενως σας ενόχλησα από ...μπροστά. Τώρα είμαι αναγκασμένος να σας ενοχλήσω και ...από πίσω». Και εννοούσε βέβαια το απλό πέρασμα πίσω και μπρος γιατί θάτανε για σκότωμα αν το πήγαινε αλλού.

Και τελειώνουμε με κείνο που είπε κάποιος όνομα και μη χωριό «ότι φέτος ήρθαν πολλοί τουρίστες και παρατηρήθηκε μεγάλος ...συνουσιασμός. Αυτός πάλι τώ παράκανε. Για μπορεί ναγινε κι αυτό λόγω ειδικών συνθηκών και του ειδυλλιακού περιβάλλοντος αλλά όχι να το βγάλουμε και ...βούκινο. Νομίζω;

Η παραίτηση του Γραμματέα της Κοινότητας Μικρού Χωριού κ. Αθαν. Κοντογεώργου

Υπέβαλε τον περασμένο Σεπτέμβριο την παραίτησή του από τη θέση του Γραμματέα της Κοινότητας του Μικρού Χωριού ο επί πολλά χρόνια Γραμματέας κ. Αθαν. Κοντογεώργος με σκοπό την συνταξιοδότησή του.

Ο κ. Κοντογεώργος υπηρέτησε ως Γραμματέας τα πιο δύσκολα χρόνια της ανασυγκρότησης του χωριού και τα υπηρέτησε με ευσυνειδησία και αγάπη προς την Κοινότητα. Εξυπηρέτησε τους Μικροχωρίτες αυτούς που ήταν στο χωριό αλλά και όλους τους Μικροχωρίτες. Με αίτησή του προς την Κοινότητα κάνει γνωστό την παραίτησή του.

Αίτηση : Αθαν. Κοντογεώργου Γραμματέα της Κοινότητας Μικρού Χωριού

Προς: Τον κ. Πρόεδρο Κοινότητας Μικρού Χωριού Ευρυτανίας Ενταύθα

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 209 του Νόμου 1188/81 «Περί κώδικος Καταστάσεως προσωπικού των Ο.Τ.Α.»

Υποβάλλω την παραίτησή μου από τη θέση του Γραμματέα της Κοινότητας Μικρού Χωριού και σας παρακαλώ να την αποδεχθείτε.

Σας δηλώνω ότι, δεν εκρεμεί σε βάρος μου ποινική δίκη για αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 16 του ανωτέρου Νόμου, ούτε πειθαρχική ενώπιον πολυμελών πειθαρχικών οργάνων ή του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Επίσης δεν έχω αναλάβει υποχρέωση από αυτές που αναφέρονται στα άρθρα 124 και 125 του ίδιου ως ανωτέρω Νόμου.

Η παραίτησής μου αυτή είναι οριστική και αμετάκλητη προκειμένου να υποβάλλω δικαιολογητικά για συνταξιοδότησή μου.

**Ο ΑΙΤΩΝ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΚΩΝ. ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΟΣ**

Επίσης με κοινοποίηση προς τη Διεύθυνση Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης Ευρυτανίας και στον κ. Αθανάσιο Κοντογεώργο Γραμματέα της Κοινότητας γίνεται γνωστό ότι: Αποδεχόμαστε την από 10 Σεπτεμβρίου 1997 αίτηση παραίτησης από την υπηρεσία του υπαλλήλου της Κοινότητας μας Κοντογεώργου Αθαν.

Ακολουθεί έγγραφο της Περιφερειακής Δ/σης Αυτοδ/σης νομού Ευρυτανίας με θέμα:

Αποδοχή παραίτησης του Γραμματέα της Κοινότητας Μικρού Χωριού Αθαν. Κοντογεώργου του Κων/νου και ανακοινώνει ότι νόμιμα λήφθηκε η αρ. 492/11/9/97 απόφαση του Προέδρου της Κοινότητας Μικρού Χωριού με την οποία έγινε αποδεκτή η από 11/9/97 αίτηση παραίτησης από την Υπηρεσία του Γραμματέα της οικείας Κοινότητας Αθαν. Κοντογεώργου του Κων/νου κλάδου Α.Ε. Διοικητικού με Α Βαθμό. (Περίληψη της απόφασης αυτής να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Ν 301/76 και αρθ. 220 παρ. Ν. 1188/81).

Άλλο έγγραφο της Περιφερειακής Δ/σης Αυτοδιοίκησης νομού Ευρυτανίας προς το Εθνικό Τυπογραφείο με θέμα: Αποστολή περίληψης απόφασης για δημοσίευση στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Σας αποστέλλουμε περίληψη της αρ. 492/11/9/97 απόφασης του Προέδρου της Κοινότητας Μικρού Χωριού του Νομού μας σχετική με την παραίτηση από την Υπηρεσία του Γραμματέα της Κοινότητας Μικρού Χωριού, Αθαν.Κοντογεώργου του Κων/νου και παρακαλούμε για τη δημοσίευση αυτής στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Ν. 301/76 και άρθρο 220 παρ. 1 του Ν. 1188/81) και ακολουθεί το έγγραφο της Κοινότητας προς την Δ/ση Τοπ. Αυτ. και Δ/σης Ευρυτανίας και προς τον κ. Αθαν. Κοντογεώργο υπάλληλο της Κοινότητας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΝΟΜΟΣ
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΙΚΡΟΥ ΧΩ-
ΡΙΟΥ Τ.Κ. 36075 Μικρό Χωριό 24 Σ/βρίου
1997 Αριθ. Πρωτ. 517 ΠΡΟΣ: κ. Αθανάσιο
Κων. Κοντογεώργο Υπάλληλο της Κοινότη-
τάς μας Ενταύθα ΚΟΙΝ: Δ/ση Τοπ. Αυτ. και
Διοίκησης Ευρυτανίας 30100 Καρπενήσι

Σας ανακοινώνουμε ότι δημοσιεύθηκε στο αριθ. 155/22-9-1997 ΦΕΚ τεύχος Ν.Π.Δ.Δ. η αποδοχή της παραίτησής σας από τη θέση του Κοινοτικού Γραμματέα της Κοινότητάς μας έχουσα ως εξής:

Με την αριθ. 492/11-9-1997 απόφαση του Προέδρου της Κοινότητας Μικρού Χωριού Ν. Ευρυτανίας, που εκδόθηκε σύμφωνα με τις

διατάξεις των άρθρων 209 και 220 του Ν. 1188/81 έγινε αποδεκτή η από 11-9-1997 αίτηση παραίτησης από την υπηρεσία του Γραμματέα της οικείας Κοινότητας Αθανασίου Κοντογεώργου του Κωνσταντίνου, Κλάδου ΔΕ Διοικητικού με βαθμό Α' και Μ.Κ. 140 (Αριθ. Επικυρωτική Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας 5933/12-9-1997.

Υστερα από τα παραπάνω, σας παρακαλούμε όπως την 30 Σεπτεμβρίου 1997 λύεται η

υπαλληλική σας σχέση μετά της Κοινότητας Μικρού Χωριού και από 1-10-1997 απέχθεται των καθηκόντων σας, μεριμνώντας για την υποβολή των δικαιολογητικών προς συνταξιοδότησή σας.

Θα σας καταβληθούν τρίμηνες αποδοχές από 1 Οκτωβρίου 1997 μέχρι 31-12-1997 και Δώρο Χριστογέννων.

Ο Πρόεδρος της Κοινότητας
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΟΥΤΣΟΥΚΗΣ

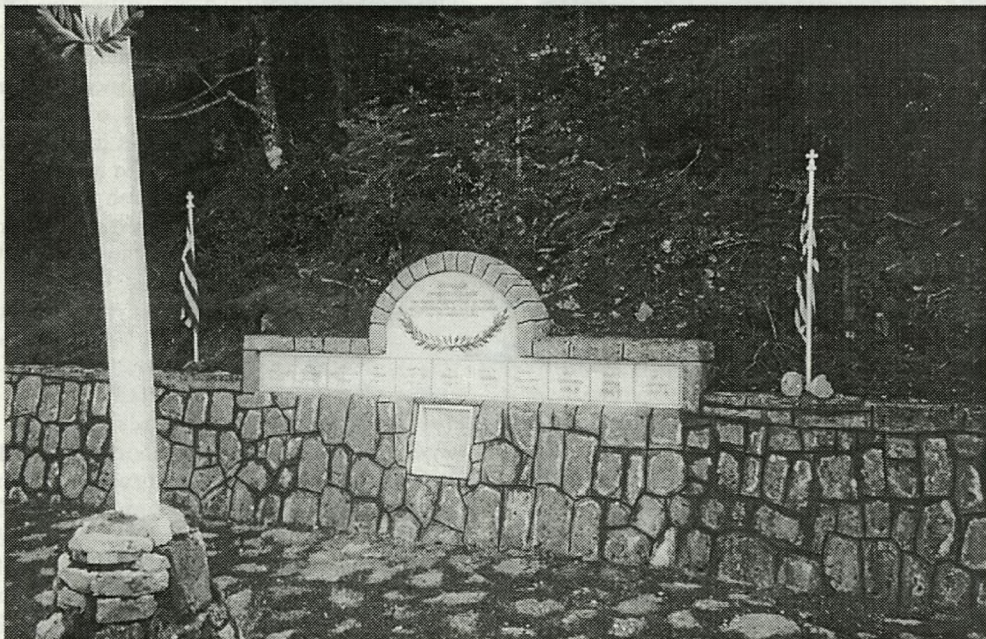
Κατάθεση στεφάνου από τους μαθητές του Δημοτικού σχολείου κατά τον εορτασμό της 28ης Οκτωβρίου στο μνημείο που στήθηκε πρόσφατα, δίπλα στην εκκλησία της Αγίας Κυριακής.

Ο αεικίνητος και πάντα πρόθυμος Αυγέρης Αυγερόπουλος προστατεύει και συντηρεί τα μνημεία που βρίσκονται στο χωριό.

Η στήλη των μαρτύρων παπα-Βαστάκη και Χαρίλ. Κατσιμίπα.

Το μνημείο των 11 εκτελεσθέντων Μεγαλοχωριτών και Μικροχωριτών στις Λόγγοβες.

Μνήμη Γιώργου Αθ. Κεράνη 1903-1948

Στη Μνήμη του Γεωργίου Αθ. Κεράνη του ιδρυτού το 1926 της Μεγάλης Καπνοβιομηχανίας «Γ.Α. Κεράνης Α.Ε.» και των αειμνήστων συνεταίρων του Νίκου Αθ. Κεράνη και Σοφοκλή Σπ. Φλέγγα, εργοδότη μου, με τη συμπλήρωση 50 χρόνια από το θάνατό του (1903-1948) δημοσιεύω δύο επιστολές του η μία ιδιόχειρη του έτους 1940 με μία απάντησή μου.

Γ.Α. ΚΕΡΑΝΗΣ Α.Ε.

Καπνοβιομηχανία «Εθνος»

ΑΘΗΝΩΝ 37-39

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ ΤΗΛΕΓΡΑΦ.

Δ/ΣΙΣ «ΣΙΓΑΡΕΘΝΟΣ» ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ:

44-379 ΕΘΝΟΣ - ΑΡΩΜΑ

Εν Πειραιεί τη 24η Απριλίου 1940

Κύριον Νικόλαον Κεράνην Λαμίαν

Κύριε,

Υποθέτομεν ότι θα έχετε έτοιμα τα πιστοποιητικά, ζυγολόγια και κοστολόγια των χωρίων Κουρνόβου και Μοσχοκαριάς, εάν δεν τα έχετε να τα ετοιμάσετε το

Γαρίδ - 3/1/40

Μίστε

Εις τήν Γαρίδαν δεύ' χρέος
 προς μόνην Γαρίδαν τήν
 γραμμήν ερχομένην τήν
 οδόν 5' ε. τ. τ. Πλαταιών
 οδόν τήν ἀνωτέρω εἰς δεξιάν
 τήν λαμιακήν οδόν εἰς τήν
 παραγωγὴν τῆς καπνοβιομηχανίας
 καὶ πάλιν εἰς τὴν οδόν
 ἀνωτέρω εἰς Πειραιά -
 εἰς δεξιάν οδόν εἰς
 παραγωγὴν καὶ μεταβίβασιν
 καπνῶν εἰς Κεράνην δεξιάν
 οδόν γὰρ εἰς δεξιάν οδόν
 τὴν καπνοβιομηχανίαν
 εἰς δεξιάν οδόν εἰς γὰρ
 οδόν -

Κεράνης

Παῖρον εἰς Πειραιά δεξιάν οδόν
 οδὸν τὴν ἀνωτέρω εἰς δεξιάν οδόν
 μεταβίβασιν εἰς τὴν καπνοβιομηχανίαν
 εἰς δεξιάν οδόν -

ταχύτερον δια να δώσετε τα πιστοποιητικά προς θεώρησιν εις την Αγροτικήν Τράπεζαν αν όχι Πέμπτην ωρισμένως το Σάββατον, δια να τα έχουν έτοιμα το ενωρίτερον μετά το Πάσχα να πληρώσωμεν τα χρέη των παραγωγών και να φορτώσωμεν αμέσως διότι τα καπνά αυτά είναι επικίνδυνον να μένουں πολλές ημέρας εις τα χωρία, διά πολλούς λόγους.

Επίσης θα επιμεληθήτε μετά του Κατσανού την φόρτωσιν των καπνών Στύρφακα. Εάν αι ανωτέρω δύο εργασίαι τελειώσουں έως το Σάββατον δύνασθε αν θέλετε να μεταβήτε εις το χωρίο 2 -3 ημέρας.

Την τρίτην θα επιστρέψητε εις Λιανοκλάδι να προφθάσετε την αμαξοστοιχείαν ες

Εξω από το Καπνεργοστάσιο «ΓΕΩΡ. ΚΕΡΑΝΗΣ» ο Νίκος Κεράνης και ο Παναγιώτης Γρατσούνης (1942).

Αθηνών και θα κατέλθετε εις το σιδηροδρομικόν Σταθμόν Κύφαιρα (Προ τας Δομοκού και μετά της Λίμνης Ξυνιάς). Εις τον Σταθμόν αυτόν δυνατόν να συναντήσετε τον κ. Γεώργ. Μηνάν και τον υιόν του, μεσήτην μας, αν δεν είναι κανείς εκεί θα μεταβήτε με τον ταχυδρόμον εις το χωρίον Λεοντάριον (Ασλανάρ) απέχον 3 ώρες από τον Σταθμόν. Εκεί θα βοηθήσετε τον κ. Γεώργιον Μηνάν εις τα ζυγολόγια Κοστολόγια και πιστοποιητικά των χωρίων, Ασλανάρ Αμαρλάρ και Μπαλαμανής. Θα προσπαθήσετε έως την 4ην με 5ην Μαΐου να είσθε έτοιμοι διότι πιθανόν να σας χρειασθώμεν να μεταβήτε εις Λάρισαν την 5ην Μαΐου το απόγευμα να συναντήσετε εκεί τον κ. Δημ. Ρουσιμένν.

Εις την Καρδίτσαν όπου θα θεωρηθούν τα πιστοποιητικά εις Τράπεζαν και εις Καπνεργοστάσιον δεν θα μεταβήτε διότι ο κ. Μηνάς δύνατε να κάμη μόνος του την εργασίαν, ως και εις την φόρτωσιν εσείς θα τον βοηθήσετε μόνον εις τας γραφικάς εργασίας, εις το χωρίον του.

Μεθ' υπολήψεως καλό Πάσχα

Γ. Κεράνης

Απάντησις στην Καπ/νία

Λαμία 27/4/40

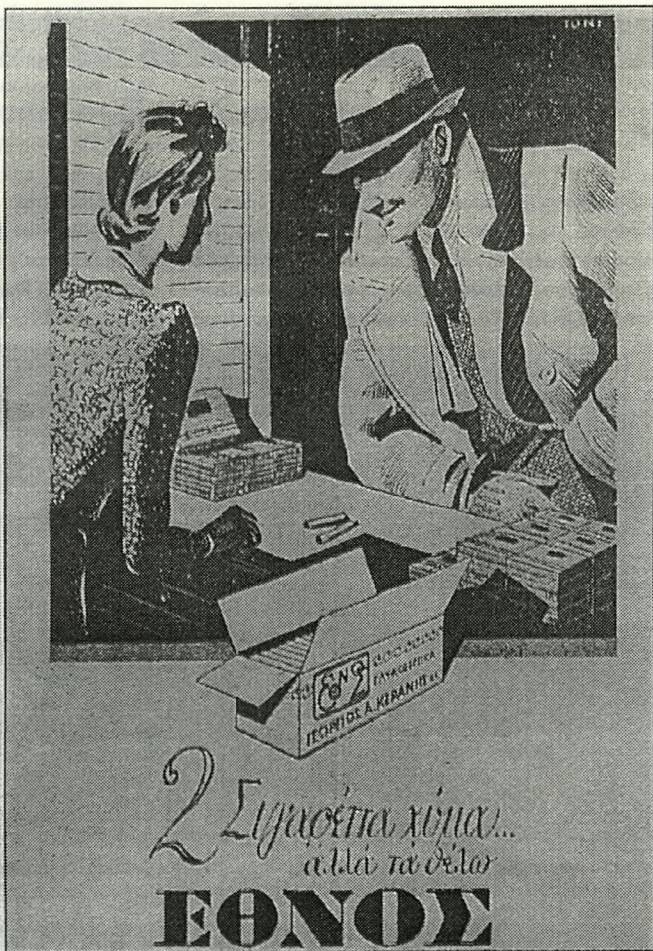
Ελαβον την από 24η τρεχ. μηνός επιστολή σας και εις απάντησιν σας πληροφορώ ότι τα πιστοποιητικά εις απάντησιν της Καρυάς και του Κουρνόβου ήτο έτοιμα προ πέντε ημερών, πλην όμως καθεστερήθησαν να υπογραφούν από των παραγωγών και μόλις σήμερα έλαβα μόνο της Καρυάς, αμέσως τα έδωσα εις την τράπεζαν και μου υποσχέθηκαν την ερχόμενη εβδομάδα να είναι έτοιμα.

Σήμερα ετελείωσε η φόρτωση των (483) δεμάτων καπνού Στύρφακος. Χθες εφορτώσαμε δύο μεγάλα βαγόνια με 407 δέματα εδηλώσαμε δε και τρίτο το οποίο και μας εχορηγήθη σήμερα για την φόρτωσιν των 76 υπολοίπων δεμάτων. Εσωκλείστος λαμβάνεται και τα τιμολόγια των εις τριπλούν. Την τρίτην όπως που γράφεται θα αναχωρήσω δια Λεοντάριον. Εδώ μου υπολείπεται να

Κάρτινο συρταρωτό πακέτο (0,7x0,4 εκ.) πέντε τσιγάρων της καπνοβιομηχανίας «ΕΘΝΟΣ».

*2 Σιγαρέττα χύμα...
αλλά τα όλη*

ΕΘΝΟΣ

Διαφημιστική καταχώριση στον ημερήσιο Τύπο για τα τσιγάρα ΕΘΝΟΣ, της καπνοβιομηχανίας Κεράνης Α.Ε., όταν τα τσιγάρα πουλιόνταν και χύμα.

ετοιμάσω μόνον τα κοστολόγια όλων των χωρίων πλην του Ζηλευτού που σας εστείλαμε προ καιρού. Υπολογίζω να μην προφθάσω μέχρι την τρίτη το μεσημέρι να τα ετοιμάσω γι' αυτό μόλις θα αρχίσω. Γι αυτό παρακαλώ να με ειδοποιήσετε τι νομίζεται

καλύτερον να κανω να παραμείνω μία έως δύο ημέρες αργότερα να τα ετοιμάσω ή να αναχωρήσω διά Λεοντάριο πάντως εγώ θα κάνω ό,τι είναι δυνατόν να τελειώσω το συντομότερο.

Ν. Κεράνης

Οι συνδρομές στην Αδελφότητα και το περιοδικό είναι:

1. Συνδρομή ετήσια μέλους 2.000 2. Συνδρομή ετήσια του περιοδικού «ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ» είναι 1000 δραχ. 3. Συνδρομή για εταιρείες είναι 5.000. 4. Συνδρομή ετήσια του εξωτερικού δολ. 50.

Κάνουμε γνωστό ότι οι συνδρομές των μελών και των φίλων μας είναι απαραίτητες για τη συνέχιση της δραστηριότητας της Αδελφότητας και την έκδοση του περιοδικού που είναι αυξημένα τα έξοδα της έκδοσης και της αποστολής του.

9. Παλαιά και Νέα Προσκυνητάρια

Γράφει ο Κλ.Κουτσούκης

Στη διαδρομή από παρεκκλήσι σε παρεκκλήσι βρίσκουμε σε καίρια σημεία, σαν παραστάτες εμπροσθοφυλακής, τα προσκυνητάρια. Τα παλαιά απ' αυτά είναι πέτρινα ενώ μερικά από τα νεώτερα είναι σιδερένια. Με αλφαβητική σειρά αυτά είναι:

που βρίσκεται στο σύνορο με την κοινότητα Νόστιμου, στη Θεοτόκο, ήταν αφιερωμένο και το πρώτο εκκλησιάκι, στον Αν - Σώστη, όπως το αναφέρει η Φυλλάδα Θαυμάτων της Προυσιώτισσας (1814). Η θεοσεβούμενη Τσιγαρδομή-

Το προσκυνητάρι της Αγίας Τριάδας

1. Αγ.Αικατερίνη. Γράψαμε γι'αυτήν στις αρχές αυτών των σημειωμάτων. Σημειώνουμε μόνο ότι το νεώτερο εικόνισμα χτισμένο με αρμολογημένη πέτρα, είναι αρκετά μεγάλο, σε ύψος και πλάτος, ώστε να δίνει την εντύπωση παρεκκλησίου.

2. Αν - Γιώργης - Αν - Θανάσης. Χτισμένο με ωραία πελεκητή πέτρα, κεραμόσκεπο φαντάζει επιβλητικό σε ψηλό σημείο του δρόμου, λίγο μετά του «Βασίλη το ρέμα» και σε μικρή απόσταση από την εκκλησιά του Αν - Γιώργη. Κτίτορας, η Αικ. Ματσούκα και ο εγγονός της Αθ. Ματσούκας.

3. Της Θεοτόκου. Εκτός από την τοποθεσία

τραίνα φρόντιζε από τα παλιά το μικρό εικόνισμα της Θεοτόκου στην άκρη του δρόμου, δίπλα στο ποτάμι (Κλειδί) ακριβώς κάτω απ' τα Θανασοκάλυβα. (Στο προηγούμενο τεύχος, από λάθος, γράφτηκε Θανασόλωνα).

4. Αγ. Κυριακή. Το παλαιό εικόνισμα βρίσκεται στο δρόμο που πάει προς τις Πλόπες - Ζερβό, λίγο πιο πάνω από την Αγ.Αικατερίνη. Νεώτερο προσκυνητάρι, πέτρινο και καθαρό, είναι στο δρόμο δίπλα από τον ενοριακό ναό της Αγ. Κυριακής. Κτίτορές του ήσαν το ζεύγος Επαμεινώνδα και Ελένης Παπαδή (1976).

5. Αν-Λιάς. Ο Αν - Λιάς συνήθως κατοικεί στα

ψηλά. Αν και υπάρχει τοποθεσία Αν-Λιάδες (για από τις κορφές της Χελιδόνας) ως τώρα δεν έχει επιβεβαιωθεί η ύπαρξη εκεί κάποιου σχετικού εικονίσματος. Το σημερινό εικόνισμα βρίσκεται μεταξύ Αν- Γιάννη και Παναϊάς σε υπερωσμένο σημείο του κατ'φορικού δρόμου. Το μέρος περιβάλλεται από ψηλά δένδρα. Η εικόνα που υπάρχει στο εσωτερικό του είναι φθηνής κατασκευής και φθαρμένη με τον Προφήτη Ηλία, στο άρμα του. Άλλη μια είναι μικρότερη. Ποιός είναι ο κτήτοράς του δεν είναι γνωστό. Οι Καμπορζαίοι έχουν κτήματα δίπλα και πιο κάτω οι Σιδεραίοι και Ζαχαραίοι. Λίγα μέτρα πιο πέρα είναι το ποιμενικό νοικοκυριό του Π. Ζήσιμου. Η γυναίκα του Ολγα, αφηγείται το εξής σχετικό με τον Αν - Λιά. Όταν εγκαταστάθηκαν εκεί στις αρχές της δεκαετίας του '60 είδε ένα βράδυ στον ύπνο της τον Προφήτη Ηλία που της είπε με παράπονο: «Στους άλλους δίνεις το ενοίκιο, σε μένα γιατί δεν δίνεις;» Εκτοτε ανάβει τακτικά το καντήλι του Αγίου. Αξίζει εδώ να σημειώσουμε κάτι που συνέβη πιο πρόσφατα, ένα βράδυ της 17 Ιουλίου, γιορτή της Αγ. Μαρίας. Την ημέρα εκείνη άκουσε κάτι, σαν να χτυπούσε η καμπάνια και ρώτησε τον άνδρα της ποιά γιορτή ήταν, χωρίς όμως να πάρει απάντηση. Το ίδιο βράδυ είδε, σαν οπτασία, μια σκιά γυναικεία (έμοιαζε της Αγ. Μαρίας), η οποία κρατούσε στο ένα χέρι της τον εωσφόρο (διάβολο). Καθώς πρόβαλε πίσω από το εικόνισμα του Προφήτη Ηλία της λέει: «Ρώτησες σήμερα τι γιορτή είναι. Μάθε ότι είναι η δική μου γιορτή!!!» Η γυναικεία μορφή χάθηκε ύστερα μέσα στο σκοτάδι.

6. Αν - Νικόλας. Είναι παλαιότατο προσκυντήριο χτισμένο με μεγάλες σούμελες πέτρες κοντά στο Χιουρλάκι (χοιρολάκι) στο σημείο που ανταμώνουν ο δρόμος απ' την Αγ. Αικατερίνη με τον δρόμο που έρχεται απ' την Παναϊά και μαζί απ' το σημείο αυτό οδηγούν στην εκκλησιά του Αν - Νικόλα. Γι' αυτό πιθανολογείται, ότι κτήτορες του είναι, ίσως οι Σιδεραίοι που στο κτήμα τους ανήγειραν την εκκλησιά του Αν-Νικόλα, όπως γράψαμε σε προηγούμενο σχετικό σημείωμα. Το εικονοστάσι μέσα στην βαθειά κρύπτη του έχει και μια σύγχρονη στρογγυλή εικόνα του Αγ. Νικολάου.

7. Αγ. Παρασκευή. Είναι νεώτερο, λιθόκτιστο, που βρίσκεται στο νότιοανατολικό άκρο του παλαιού οικισμού, πάνω από τα Παναϊτέικα και περίπου στο σημείο που συγκλίνουν οι δρόμοι

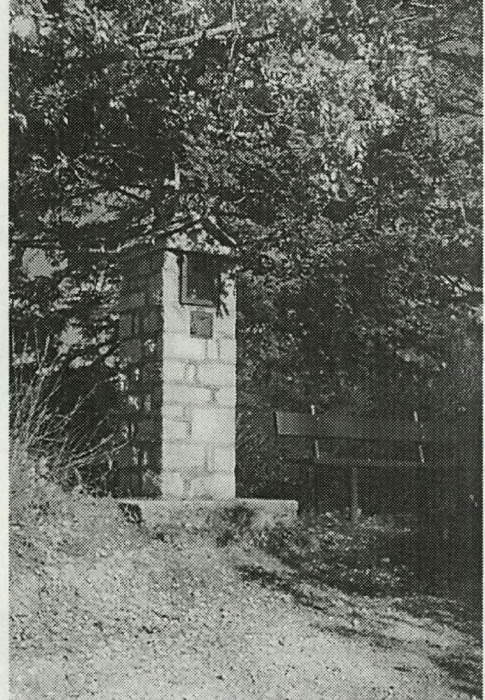
από τον Αν-Θανάση και από την πλατεία και οδηγούν προς το Νοκολό και το Νεράκι. Σήμερα (1997) ο δρόμος αυτός παραμένει δυστυχώς κλειστός μετά την διάνοιξη του νέου προστατευτικού αύλακα από το Δασορχείο Καρπενησίου. Το προσκυντήριο αυτό έχει ως κτήτορα την οικογένεια Κων. Πριόβολου εις ανάμνησι του θαύματος της Αγ. Παρασκευής (26 Ιουλίου) που έσωσε το σπίτι τους από πυρκαϊά που κατέστρεψε τον διπλανό αχυρώνα τους (1956). Είναι χτισμένο από τον Δημ. Δερματά, ο οποίος έχει φιλοτεκνήσει και την νεώτερη εικόνα της Αγ. Παρασκευής, που είναι «δωρεά Μαριάνθης Πριεβόλου εις μνήμην συζύγου της, 1990».

8. Αγ. Τριάδα. Στο σημείο που τελειώνουν τα Αμπέλια και αρχίζει πυκνή βλάστηση υπάρχει ένα πλάτεμα με σχήμα κυκλικό, ακτίνας περίπου 20 μ. Ο ειδυλλιακός αυτός χώρος περιμετρικά περιβάλλεται από πανύψηλα δένδρα, όπως βελανιδιές, γαύρα και κέδρα ψηλόκορμα. Η περιοχή που ανατολικά της έχει την Τσαπουρνιά, βόρεινά το ρέμα και νοτιοδυτικά Αμπέλια και Τουρκόκρηποι ονομάζεται ολόκληρη Αγ. Τριάδα, ίσως από το ομώνυμο προσκυντήριο. Αυτά όμως όλα και η

διαμόρφωση του χώρου μας κάνει να υποψιαζόμαστε ότι, ίσως, εδώ υπήρχε παλαιότερα κάποιο μεγαλύτερο κτίσμα, που μπορεί νάταν εκκλησιά ή κάτι άλλο. Σήμερα αυτό που βλέπει κανείς και συναντά με την είσοδό του στο κέντρο, στα 5 μ. περίπου, είναι το λιθόκτιστο προσκυντήριο με κεκλιμένη στέγη και ένα μικρό ξύλινο σταυρό τοποθετημένο στο μπροστινό του μέρος. Δίπλα του, πιο κάτω, κουρασμένο απ' τα γεράματα κοίτεται ένα δένδρο μήκους 25 μ. περίπου ενώ δίπλα του συμπάσχουν κι άλλα νεώτερα απ' αυτό. Η βαθεία κρύπητη του εικονοστασίου περιέχει δύο εικόνες της Αγ. Τριάδας, όχι ιδιαίτερης αξίας, μια εικόνα της Παναγίας και 1-2 μικρότερες. Το κτίσμα, που δυστυχώς δεν έχει καμιά ένδειξη για το ποιός είναι ο κτίτορας ή πότε χτίσθηκε, έχει επανειλημμένα ασβεστωθεί και με κάποια χρώματα που έχουν αλλοιωθεί, γεγονός που δείχνει ότι έχει επιμελημένη φροντίδα. Είναι αυτή της κ. Αθηνάς Δ. Μπακατσιά, που παρά την ηλικία της κατορθώνει και φθάνει ως εδώ από τον Νέο οικισμό για να ανάψει το καντήλι και να το καθαρίσει. Τελευταία, διακρίνεται δίπλα στο εικόνισμα ένα μονοπάτι που δείχνει, πως ίσως και άλλοι περαστικοί να σταματούν εκεί για να κάνουν το σταυρό τους και να ανάψουν το καντήλι. Οπως μας πληροφορεί η κ. Αθηνά Μπακατσιά, η αείμνηστη μητέρα της Ελένη Νικολοπούλου, που το χωράφι της είναι λίγο πιο κάτω, υπήρξε η πρώτη κτίτορας του σημερινού εικονίσματος γύρω στα 1924, εποχή που δεν είχε ακόμη ολοκληρωθεί η ανοικοδόμηση της Αγίας Σωτήρας (Μεταμόρφωση). Θυμάται επίσης, ότι πριν γίνει το μικρό αυτό κτίσμα, υπήρχε εκεί στον κορμό ενός γέρικου δένδρου μια εσοχή στην οποία ο αείμνηστος Αλκιβιάδης Κομπορόζος είχε τοποθετήσει μια εικόνα και ένα καντήλι που τα φρόντιζε. Το δέντρο αυτό σήμερα, γερασμένο, έχει πέσει. Αυτό μας έφερε στην κ. Ζωή Ν. Κομποράζου, που θυμάται, από αφήγηση του αείμνηστου πεθερού της Ιωάννου Κομπορόζου, ότι στο χώρο αυτό υπήρχε μεγάλη εκκλησία, γεγονός που επιβεβαιώνει τις αρχικές υποψίες μας. Ενα περιστατικό που μας αφηγήθηκε είναι ότι κάποτε πριν τελειώσει η Θεία Λειτουργία στην εκκλησία αυτή, την ημέρα της Αγίας Τριάδας και ενώ ο κόσμος παρακολούθησε με κατάνυξη μέσα και έξω από το Ναό, ήλθε και κάθισε πάνω σε ένα δένδρο μια μεγάλη κίσσα. Το πουλί αυτό έκανε πολύ θόρυβο καθώς έσκουζε γερά διαταράσσο-

νας τη Θεία Λειτουργία. Όλοι προσπαθούσαν να την προγγίσουν αλλ' αυτή δεν έφευγε. Τότε μια γιαγιά, μάλλον η Γιοβανοκωστοβασίλω, που ο άντρας της Κώστας Γιοβάνης ήταν ένας πολύ αφοσιωμένος νεοκόρος για πολλές δεκαετίες στην παλιά Μεταμόρφωση, δηλ. πριν το 1924, την καταράστηκε με τα λόγια: «Να φας το κεφάλι σου». Εκείνη τη στιγμή, σαν από θαύμα, η ασεβής κίσσα έπεσε κάτω ψόφια. Βέβαια απομένει να μάθουμε πως, πότε και γιατί γκρεμίστηκε αυτή η εκκλησία της Αγίας Τριάδας.

9. Φάτνη Χριστουγέννων - η Βρεφοκρατούσα. Είναι το λιθόκτιστο προσκυντήριο που βρίσκεται στο πάνω μέρος του Νικολού, στο σημείο που συναντώνται ο δρόμος από το νεκροταφείο και ο δρόμος απ' τον Αν - Θανάση και συνεχίζουν μαζί ως τον Αν-Σώστη. Κτίτοράς του είναι ο Δημ. Σ. Δερματάς, που ως γνήσιος λαϊκός ζωγράφος, φιλοτέχνησε ο ίδιος και την εικόνα της βρεφοκρατούσας, όπως μαρτυρεί η γραφή στο κάτω μέρος της. Δίπλα της παραστέκουν δύο μικρότερες εικόνες του Αγ. Σπυρίδωνα και του Αγ. Νικολάου, προσφιλή ονόματα της οικογένειας του κτίτορα.

10. Εκτός από τα παλαιότερα αυτά εικονίσματα, που σώζονται σήμερα υπήρχαν κι άλλα στο

μέρος του χωριού, που χάθηκε με την κατολίσθηση του 1963 και συμπαρέσυρε κι αυτά μαζί του. Ένα ήταν δίπλα στη γέφυρα στην Τσίρη, ένα στα Πάνω Αλώνια. Η Ευφροσύνη Κ. Κατσάνου μας πληροφορεί ότι το εικόνισμα στα Πάνω Αλώνια ήταν αφιερωμένο στον Άγιο Νικόλαο και είχε ως κτίτορα την Φωτεινή Ν. Πλάκα.

Με την κατολίσθηση του 1963 το εικονοστάσι παρασύρθηκε με το έδαφος αλλά βρέθηκε (όρθιο) μέσα στο βούλιαγμα, στο παλιό το ρέμα πιο κάτω από την Τσίρη (παλαιά γέφυρα) την εικόνα του την μετέφεραν αργότερα στο άλλο εικόνισμα του Άη Νικόλα στο Χουρλάκι. Η ίδια η Ευφροσύνη μας πληροφορεί ότι κτίτορας του τελευταίου αυτού εικονίσματος (Άη Νικόλας) ήταν η Βασιλική Ν. Σιδέρη.

11. Σήμερα έχουν προστεθεί κοντά στα παλιά κι άλλα νεώτερα, όπως αυτό στην είσοδο του παλαιού οικισμού, άλλο στην είσοδο του νέου

οικισμού και μερικά με σιδερένια κατασκευή, όπως στις πάνω Λόγγοβες πιο κάτω από το σπίτι (ερείπιο) της Χασάλως, με κτίτορα την Κική Δ. Ζορμπαλά, ένα πριν από τη βρωμόβρυση κι ένα στο δρόμο που πάει προς το Κεφαλόβρυσο (πλατανάκια). Και στα δύο τελευταία, μάθαμε κτίτορας είναι η Σπυριδούλα Τριχιά. Το δεύτερο στα Πλατανάκια το αφιέρωσε για την διάσωση και ανεύρεση του εγγονού της που χάθηκε μια νύχτα σε δύσβατα μέρη της κελιδόνας και βρέθηκε την άλλη μέρα.

Όλα μαζί παρεκκλήσια και προσκυνητάρια σχηματίζουν μια προστατευτική αλυσίδα ευσέβειας και πίστης. Παραμένουν πάντοτε εκεί με βοριάδες και αγριοκαίρια. Στέκονται όλο το χρόνο αλύγιστα σαν άγρηννοι φρουροί του χωριού και σαν κληρονομιά των προγόνων αλλά και μάρτυρες της πίστης και της λαϊκής παράδοσης.

Μαραμένα τα γιούλια κι' οι βιόλες

Στίχοι - Μουσική: Κλ. Τρανταφύλλου «Αττίκ»

*Χθες αργά με ψυχή φορτωμένη
από θλίψη για σε περισσή,
πήγα μόνος να δω τι απομένει
απ' τον κήπο που πότιζες εσύ.*

*Την πορτούλα κισσός είχε κλείσει
μήπως ξένος κανείς τη διαβεί
κι' είχε ο χρόνος μ' αγκάθια στολίσει
τη βρυσούλα που μένει πια βουβή.*

*Ρεφραίν: Μαραμένα τα γιούλια κι' οι βιόλες
μαραμένα και τα γιασεμιά
μαραμένες κι' οι ελπίδες μου όλες
στης καρδιάς μου τη μαύρη ερημιά.*

*Στη γωνίτσα που άλλοτε ανθούσε
μέσα σ' άνθη η δική μας χαρά
ενώ ο κήπος τριγύρω μου πενθούσε
μέσα μου ένοιωσα τέτοια συμφορά.*

*Χθες το βράδυ μονάχος μιλούσα
σα να σ' είχα κοντά μου, μαζί
κι' ένας ήχος, εκεί που γυρνούσα
είπε «Να ζει κανείς ή να μη ζει.»*

Ρεφραίν: Μαραμένα τα γιούλια κι' οι βιόλες...κτλ.

Επιμέλεια - Παρουσίαση: Λ. Τσέντου

Κατά το διάστημα της λειτουργίας της «Πνευματικής Γωνιάς»
1996-1997 οι επισκέπτες της επαίνεσαν την προσπάθεια
της Αδελφότητας και της αφιέρωσαν αυτά τα καλά τους λόγια.

Στην πρώτη μου επίσκεψη βρήκα
Εύρυτανια, ιδιαίτερα στο Μικρό Χωριό,
άνοικτα φαγητά την Ελλάδα.

Βασίλης Παπαηλιάδης
2 Αυγούστου 1997

Μια ομοίωση προσπάθεια συμπεριφοράς υγιούς
αναμνήσεων και επενδύσεων των χωριών.

Ο πρόεδρος σας είναι ο εφ' ύψους

Τοπική Έφορια Προσώπων - Βύρωνα - Καισαριανής 11.8.97

Υπαρξίσεις σε όλη σου τη ζωή
για να διατηρηθεί ο, τι είναι δικό σου από την
τόσο μεγάλη δοκιμαστική μας πείραση.

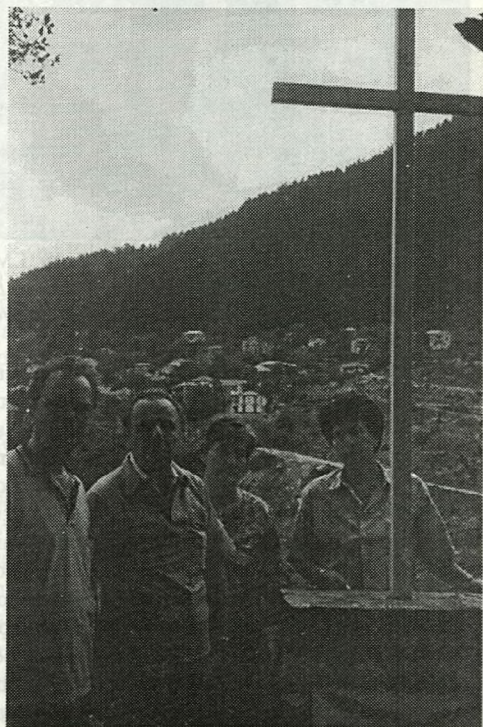
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Στο μαρτυρικό μικρό χωριό
στο πατριωτικό του Άρη φυλαχτό
που λαμβουσιάζει της μούρας μας τα μέλα
της λευτεριάς τ' αιθέρα τα φύλλα
Κωστής Τριανταφύλλοπουλος 16/8/97

Βασίλειο Συμμετοχών ευχαριστώ θερμά
Συγκρατήρια όσον τας συντεταγμένους στη μέση

Ήθροισμα ευχαριστώ για το χωριό των προσώπων

27/8/97 Νικ. Σιαρδάκης

Προσκύνημα στον τόπο της
 θυσίας του ΚΩΣΤΑ ΜΠΙΡΤΣΑ
 του 18χρονου νεολαίου που
 σκοτώθηκε στη μάχη του
 Μικρού Χωριού στις 18 του
 Δεκέμβρη 1942 πραγματοποιή-
 ησαν στις 24 Αυγούστου τα
 αδέρφια του.

(Α' Φωτ.) Αλέκος Βασ. Μπιρ-
 τσας, Αφροδίτη συζ. Παύλου
 Μπίρτσα, Τριανταφυλλιά συζ.
 Αλ. Μπίρτσα, Βασ. γιος Παύλου
 Μπίρτσα και Παύλος Μπίρτσας.

(Β' Φωτ.) Παύλος Μπίρτσας,
 Αλέκος Βασ. Μπίρτσας, Τριαντα-
 φυλλιά συζ. Αλέκου Μπίρτσα,
 Αφροδίτη συζ. Παύλου Μπίρτσα.

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

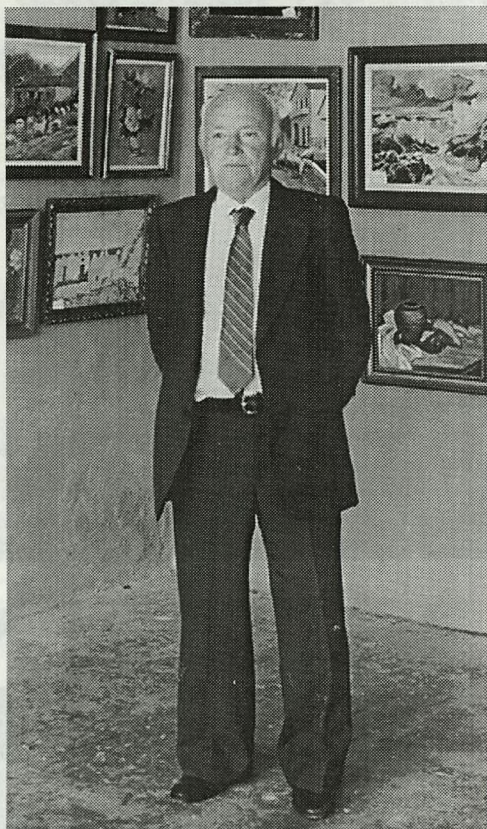
του Δημητρίου Σπ. Δερματά

Προλογίζει ο Μένιος Κουτσούκης

Είναι ευτύχημα ότι ζουν ακόμη στο χωριό μας άνθρωποι σαν τον Μήτσο Σ. Δερματά. Πρότυπο ενός σώφρονα, αυτοδημιούργητου Μικροχωρίτη, που αγωνίστηκε μέσα και έξω απ' το χωριό χωρίς να χάσει την ταυτότητά του, παρά τις αντιξοότητες που αντιμετώπισε. Ενθουσιώδης και εργατικός στην καθημερινή βιοπάλη, που ξεκίνησε όπως για άλλους Μικροχωρίτες μόλις ξεσχόλησε. Εμπνευσμένος με αγνά ιδανικά κοντά στον αγώνα επιβίωσης έλαβε μέρος και σε κοινωνικούς αγώνες για μια καλύτερη και δικαιότερη κοινωνία, απαλλαγμένη από την εκμετάλλευση, την αδικία και την απανθρωπιά. Όπως κι άλλοι συμπατριώτες κι άλλοι νέοι της γενιάς του, πέρασε πολλές δοκιμασίες ιδιαίτερα μετά τον πόλεμο του '40, που πολέμησε για να ενταχθεί στην συνέχεια στην Εθνική Αντίσταση. Οι μετέπειτα εξορίες, φυλακίσεις και διωγμοί δεν έκαμψαν και δεν αλλοίωσαν τα αρχικά του οράματα, που δεν ήταν μόνο κοινωνικά και πανανθρώπινα αλλά πήραν σάρκα και οστά μέσα στην κοινωνία του χωριού.

Τα ψυχικά του χαρίσματα γαλβανισμένα από τον χρόνο και τις πάμπολες δοκιμασίες διοχετεύτηκαν τώρα παραγωγικά στην κοινωνική ζωή. Δεν είναι μόνο ο φιλήσυχος δουλευτάρης και καλός οικογενειάρχης, δεν είναι μόνο ο αυτοδίδακτος ζωγράφος και λαϊκός τεχνίτης που αποτυπώνει σε έργα τέχνης τη ζωή του χωριού, μα είναι πάνω απ' όλα και μια δημιουργική παρουσία στο χωριό. Με τη σφαιροσύνη και τον νηφάλιο λόγο του είτε ως κοινοτικός σύμβουλος είτε ως εμπειροτέχνης υποδεικνύει λύσεις και κατευθύνσεις που τις ενισχύει η υποδειγματική του συμπεριφορά και συνέπεια, που όλοι έχουμε απτά δείγματα της στην άλφα ή βήτα περίπτωση.

Γιος του Σπύρου Ν. Δερματά, που είχε καζαντήσει στην Πόλη και αργότερα στην Αμερική, ο Δ. Δερματάς έχει ρίζες στην παλαιά οικογένεια του Μικρού Χωριού που με τα παρακλάδια της έδωσε έναν Ιερόθεο

Δερματά, που υπήρξε ηγούμενος στην Ι.Μ. Προυσού γύρω στα 1880, έναν Γιάννη Δ. Δερματά, διακεκριμένο χειρούργο ουρολόγο, που χάθηκε πρόωρα και άλλους νεότερους.

Σα να μη έφθαναν οι ωραίοι του πίνακες που με τα ζωηρά καλοβαλμένα χρώματα διαφήμισαν το Μικρό Χωριό, οι αγιογραφίες του, που στολίζουν εκκλησίες του χωριού, τα έργα του και η όλη πολιτεία του, ο Μήτσος Δερματάς μας χαρίζει τώρα και τις ενθυμήσεις του από την πολυτάραχη και δημιουργική ζωή του. Με ήπιο και λιτό ύφος, όπως λιτή και μετριοπαθής υπήρξε ολόκληρη η ζωή του, μας ξεναγεί στην ζωή του χωριού, που σήμερα αποτελεί παρελθόν και γι' αυτό έχει ιστορική αξία. Όμως, δεν είναι μόνο η αγνή ζωή του χωριού αλλά και οι δονήσεις του που γίνονται

αισθητές από τους σεισμούς που υφίσταται η πολιτική, κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας. Είναι μια ζωή διάρκειας ενός αιώνα σχεδόν κι' αυτόν τον αιώνα ο Δ. Δερματάς τον αποτυπώνει θαυμάσια με τις δικές του πινελιές στα απομνημονεύματά του που υπερβαίνουν τις 600 χειρόγραφες σελίδες. Γίνεται όμως έτσι χωρίς ο ίδιος να το καταλαβαίνει ένας κοινωνικός ιστορικός που καταγράφει με ευσυνειδησία τα γεγονότα, που σημάδεψαν την ελληνική κοινωνία του 20ου αιώνα. Σκιαγραφεί τα προβλήματά της, τις εξωτερικές επιρροές και τις εσωτερικές διαπλοκές και επιπλοκές τους. Στην δίνη και τον απόηχο αυτών στροβιλίζεται συχνά η ζωή και ο μικρόκοσμος του χωριού. Χωρίς όμως να χάνει την γνησιότητα και τον παραδοσιακό του χαρακτήρα, το χωριό στοχεύει στην πρόοδο και τον εκσυγχρονισμό. Στους πρωτοπόρους τόσο της παράδοσης όσο και του εκσυγχρονισμού αλλά και στις γραφικές μορφές του χωριού ο Δ. Δερματάς αφιερώνει σύντομα σκίτσα που προδίδουν εκτίμηση και σεβασμό για όλους και την ξεχωριστή συμβολή του καθενός.

Ως τώρα το περιοδικό μας αξιώθηκε να δημοσιεύσει αρκετά ημερολόγια και ενθυμήσεις Μικροχωριτών. Μερικά όπως των αιμνήστων Σπ. Ζορπαλά, για τους πολέμους του 1912-13, του Ι.Α. Κεράνη για το 1919-22, του Δ. Κ. Κοκκάλα για την μετέπειτα νεώτερη εποχή, ήταν τα εκτενέστερα. Συντομότερα ήταν των αιμνήστων, δάσκαλου Γ. Παπαδή, Δ. Πασπάλη, Δ. Ντελή και Ι. Μανίκα και συνεχίζεται ακόμη η δημοσίευση αποσπασμάτων απ' το στρατιωτικό ημερολόγιο του στρατηγού Δημ. Πολύζου. Επίσης, σύντομο ημερολόγιο του Χρ. Γιαννακόπουλου, που διακόπηκε η δημοσίευσή του γιατί στο μεταξύ κυκλοφόρησε σε μορφή βιβλίου (1994).

Τα απομνημονεύματα του Δημ. Δερματά, όπως θα διαπιστώσουν οι αναγνώστες είναι τα πληρέστερα, γιατί αγκαλιάζουν τη ζωή του χωριού για έναν σχεδόν αιώνα. Ακόμη σημαντικότερο, η ελληνική κοινωνία είναι ο καμβάς πάνω στον οποίο πλέκεται και η ζωή του χωριού με ανάλογες πτώσεις και ανατάσεις. Η αναμφισβήτητη αυτή συνεισφορά του Δημ. Σ. Δερματά θα πρέπει να δει το φως της δημοσιότητας. Το πρώτο βήμα γίνεται από το περιοδικό μας.

Θέλω να συγχαρούμε τον αγαπητό Μή-

το που είχε τη θέληση και την υπομονή να ολοκληρώσει ένα τέτοιο έργο ζωής και να τον ευχαριστήσουμε με την καρδιά μας που το χαρίζει σε όλους εμάς τους νεώτερους. Θα το διαβάσουμε με ενδιαφέρον και είμαστε βέβαιοι ότι θα διδαχθούμε πολλά απ' αυτό.

Α

Τώρα στα 80 χρόνια μου, αποφάσισα να ιστορίσω αυτόν τον εφιάλτη που ήταν η ζωή μου. Τόσο η δική μου, όσο και της γενιάς μου. Των άλλων ανθρώπων που ο καθένας χωριστά και όλοι μαζί εκτός εξαιρέσεων. Ζήσαμε γεγονότα, που ούτε στη φαντασία μυθητοριογράφων δεν θα έμπαιναν.

Γεννήθηκα το 1915 στο Μικρό Χωριό Ευρυτανίας. Ο πατέρας μου Σπύρος ένας από τα 13 παιδιά, που απόκτησε ο παππούς μου Δημήτριος Δερματάς. Ο οποίος είχε ένα σπιτάκι στην άκρη του χωριού, ισόγειο ένα καλύβι σχεδόν, 35 τετραγωνικά μέτρα περίπου. Ο πατέρας μου ξενιτεύτηκε από μικρός στην Κωνσταντινούπολη (Πόλη). Οπου πήγαιναν, τότε οι περισσότεροι μετανάστες από τα χωριά μας, και δούλευαν στα μπακάλικα, σχεδόν για ένα κομμάτι ψωμί κοντά στους κάπως καλύτερα πιασμένους από αυτούς.

Με τους Βαλκανικούς πολέμους του 1912-13 κατατάχθηκε στον Ελληνικό στρατό, μαζί με άλλα δύο από τα αδέρφια του το Σταύρο και το Νίκο, ο παππούς μου στο χωριό εξασκούσε το επάγγελμα του αγωγιάτη και χασάπη, γιατί είχε πολύ λίγα χωράφια. Τα επαράτησε αυτά, και επειδή αγαπούσε πολύ τα παιδιά του πήγε κοντά τους στο μέτωπο, κάνοντας το Μικροπωλητή. Όταν σκοτώθηκε ένα από τα παιδιά του, ο Νίκος κοντά στο Κιλκίς στενοχωρέθηκε τόσο πού, έπαθε εγκεφαλικό και πέθανε εκεί.

Ο πατέρας μου όταν απολύθηκε από στρατιώτης, ήρθε στο χωριό και παντρεύτηκε τη μάνα μου, Ειρήνη Πολύζου, από το χωριό Βουτύρου. Το πρώτο κοντά τους στο μέτωπο, γέννα. Ο δεύτερος είμαι εγώ. Θέλω να ιστορίσω ποια ήταν η κατάσταση που βρήκε η δυστυχισμένη αυτή γυναίκα. Μέσα σε αυτό το σπίτι. Στο χώρο αυτόν των 35 τ.μ. Με τα δυο δωματάκια και ένα διάδρομο. Που έπρεπε να βολευτεί όλο το φτωχονοικοκυριό μας, κάδη, βαγένι, αμπαρι, σκαφίδι, ταβλαμπάς και ένα σωρό αλλά που χρειάζονται πλούσιοι και φτωχοί για να ζήσουν στο χωριό. Και να συνκατοικίσει, με μια χαρο-

Ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΕΡΜΑΤΑΣ φανέρωσε πώς είναι ένας ταλαντούχος ζωγράφος. Με το πινέλο του απαθανάτισε σπάνιες συνθέσεις, τοπία, πρόσωπα και όλα τα χρώματα του χωριού πέρασαν στους πίνακές του. Χρόνια με τις μπογιές στη Θεσ/νίκη και στη Λαμία στάθηκαν αφορμή. Για χρόνια στήθηκε η έκθεση ζωγραφικής σε αίθουσα στην πλατεία του χωριού. Τώρα όμως αποδείχτηκε ότι κρύβει μέσα του και ένα άλλο μεγάλο ταλέντο. Κάθισε και έγραψε ένα τεράστιο αφηγητικό πόνημα με 600 μεγάλες σελίδες. Αρκετά στρωτό κείμενο που κρατάει διαβάζοντας την ανάσα του αναγνώστη. Αναμνήσεις αρχίζουν από την ηλικία των 5-6 ετών ως τα σήμερα που πέρασε τα 80 του χρόνια. Ξεπτεμένος στη Θεσ/νίκη εργαζόταν στη χρωματουργία της ΧΡΩΠΕΙ και μετά στη Λαμία με κατάσταση με μπογιές. Στη Λαμία τον βρίσκει η Κατοχή. Γυρίζει στο χωριό. Στο διάστημα της κατοχής παίρνει ενεργό μέρος στην Αντίσταση. Κατατάσσεται στο πυροβολικό της XIII Μερραρχίας. Έρχεται η Απελευθέρωση και παραμένει στο χωριό. Αξιος και άριστος τεχνίτης για όλες τις εργασίες. Μετέχει στα κοινά του χωριού. Στη διάρκεια του εμφυλίου καλείται και αυτός να πληρώσει τη συμμετοχή του στην Αντίσταση. Συλλαμβάνεται και στέλνεται εξορία. Μεταφέρεται στη Μακρόνησο στην πειθαρχική διαβίωση της ΣΦΑ (Στρατιωτικές Φυλακές Αττικής) εκεί μαζί με κρατούμενους αξιωματικούς του ΕΛΑΣ Σαράφη, Αυγερόπουλο, Μακρίδη με 200 περίπου κρατούμενους αξιωματικούς και ανώτερα στελέχη της Αντίστασης. Από εκεί μεταφέρεται στο ΒΕΤΟ σε πειθαρχική διαβίωση και αυστηρή απομόνωση (σύρμα). Εκεί δέχεται φοβερά βασανιστήρια αλλά υπομένει. Υστερα από αυτή την μακρόχρονη δοκιμασία απολύεται από το κολαστήριο της Μακρονήσου και ανεβαίνει στο χωριό και εδώ υπό αυστηρό κλοιό και υπό συνεχή έλεγχο. Παίρνει πάλι ενεργό μέρος στη ζωή και στα κοινά του χωριού. Πρωτοπόρος στην ανασυγκρότηση.

Άρχισαμε από το σημερινό τεύχος του περιοδικού να δημοσιεύουμε σε συνέχειες από το ενδιαφέρον αυτό πόνημα του ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΡΜΑΤΑ

καμμένη πεθερά. Τη Μανιά μου που τα παιδιά της, δυο κορίτσια, της πεθάνανε μικρά. Και τρία από τα αγόρια της πάνε σκοτωμένα. Ο Νίκος στον πόλεμο. Ο Ζαχαρίας αυτοκτόνησε, στην Πόλη από έρωτα και ο Πανσανίας, έπεσε από μια μουριά στο χωριό και σκοτώθηκε. Και ο παππούς ο άντρας της, πέθανε όπως είπαμε παραπάνω. Εκτός από τη γιαγιά, ήταν ακόμα, και τρία κορίτσια ανύπανδρες κοπέλες, αδελφές του πατέρα μου, που έπρεπε αυτός να τις παντρεύει. Αυτές ήταν η Αγγέλω σε ηλικία παντρειάς, η Αθηνά, που ήταν άρρωστη ψυχικά και η Παρασκευή, η μικρότερη. Σαν να μην έφθαναν όλα αυτά τα βάρη, και οι υποχρεώσεις που είχε ο πατέρας μου, γίνεται και πάλι επιστράτευση για τον 1ο παγκόσμιο πόλεμο και επιστρατεύεται πάλι αφήνοντας όλες αυτές τις γυναίκες να τα βγάλουν πέρα μόνες τους. Με τα λίγα ζώα που είχαν και τα λιγότερα χωράφια, και την πολεμική σύνταξη της μανιάς από το Νίκο που σκοτώθηκε στο Βαλκανικό. Ο πατέρας μου απολύθηκε από το στρατό το 19. Εμεινε μαζί μας ένα διάστημα, και έφυγε για την Αμερική αφήνοντας τη μάνα μου έγκυο και γεννήθηκε ο αδερφός μου Νίκος το 1921.

Αξέχαστη μου μένει, αν και είμουνα 6 μόνο χρονών η περιπέτεια της γέννησής του. Μια

ημέρα του Ιούνη που έπεφτε μια καταρακτώδη βροχή έγινε μεγάλη πλημμύρα που έγινε στην άκρη στο χωράφι μας και έμπαινε μέσα σ' αυτό. Εκείνη την ώρα την έπιασαν οι πόνοι. Με δυσκολία έφθασε στο σπίτι. Ευτυχώς που βράδιασε και συμμαζεύτηκαν και οι άλλες γυναίκες. Φώναξα και τη Χασιάλω που κοντά στα άλλα που έκανε και θα δούμε παρακάτω έκανε και τη μαμή. Εμένα με πήγανε στο σπίτι της θείας Λύμπους. Την άλλη μέρα το πρωί πήγα στο σπίτι και βρήκα το νεογέννητο. Ετσι απλά γενιότανε τα παιδιά τότε χωρίς γιατρούς και νοσοκομεία. Βεβαία αυτό δεν ήτανε ακίνδυνο. Και πολλά από αυτά χανόταν στη γέννα όπως και ο πρώτος μου αδερφός.

Στην αφήγησή μου αυτή, θέλω να ιστορήσω, από όσα θυμάμαι γιατί είναι δύσκολο στη σημερινή μου ηλικία των 80 χρόνων να θυμάμαι λεπτομέρειες για το καθετί. Ονόματα κ.τ.λ.

Εκείνο που θέλω να αφηγηθώ και να διαχωρίσω είναι πως ήταν το περιβάλλον χρονολογικά και τη ζωή μου μέσα σε αυτά.

Τα πρώτα χρόνια της ζωής μου μέχρι τα 5 χρόνια, δεν μπορεί βέβαια να έχω ακριβή συνείδηση του ευρύτερου χώρου, του χωριού παρά μόνο, από την εκκλησία που με πήγαιναν η μάνα μου και οι θειάδες μου. Εκείνο

όμως που θυμάμαι από το στενό μου περιβάλλον από το σπίτι μας είναι οι καυγάδες, η γκρίνια που ήτανε στο σπίτι, ανάμεσα σ' αυτές τις γυναίκες που έμεινα σ' αυτό. Ακόμα με άλλες δυο θειάδες μου, που ήταν παντρεμένες μέσα στο χωριό, και είχαν και αυτές τους άντρες τους στα ξένα και στον πόλεμο. Τα βάζανε όλες αυτές με τη μάνα μου που ήτανε μια αθώα και θεοσεβούμενη γυναίκα και τα ανέχονταν και τα υπόμενε όλα χωρίς αντίδραση.

Η παρηγοριά της ήταν η εκκλησία και τα κανδήλια στα εξωκλήσια, που πήγαινε και τα άναβε όσο μακριά και αν ήτανε αυτά. Στο διάστημα αυτό το 1918 μετά την επιδημία γρίπης που χάθηκε πολύς κόσμος από αυτήν, παντρεύτηκε η θεία μου Αγγέλω κάποιον χήρο Φραγκάκη από το χωριό Κλαψί που έχασε τη γυναίκα του από την αρρώστια. Αλάφρωσε λίγο το σπίτι μας αν και μένα μου κακοφάνηκε γιατί παρ' όλο ότι ήμασταν στριμωγμένοι οι θειάδες μου με αγαπούσαν πολύ και με κανάκευαν όλες αυτές.

Είπαμε και παραπάνω το σπίτι ήταν ένα καλύβι σχεδόν εκτός από το ένα δωμάτιο που ήτανε ταβανιασμένο με πέταβρα και για πάτωμα είχε χώμα άσπρο ειδικό, πατημένο, όπως ήταν όλα τα φτωχόσπιτα τότε του χωριού. Επίσης με χώμα ήταν και ο διάδρομος. Το άλλο το μεγάλο δωμάτιο που είχε και το τζάκι, ήτανε με σανίδια. Αλλα ούτε αυτό ούτε ο διάδρομος είχανε ταβάνι. Παρά τα μαδέργια και μερικά σανίδια ριγμένα επάνω σ' αυτά. Και κει αποθηκεύαμε τα μήλα και τα κυδώνια. Τα μαδέργια είχανε γίνει κατάμαυρα από τον καπνό από τα τζάκια.

Το σπίτι ήταν σκεπασμένο με πλάκες, πέτρες, λεπτές, τις οποίες καθώς μου έλεγε η μαμιά μου τις έφερε όλες από δυο ώρες μακριά φορτωμένη στην πλάτη της.

Το καλοκαίρι καλά περνάγαμε, γιατί έμπαινε ο αέρας από παντού. Από τα δύο παραθυράκια που είχε το μεγάλο δωμάτιο. Το ένα προς το βοριά και το άλλο προς δυσμας. Την μια πόρτα που ήταν στο διάδρομο την είσοδο, και το παράθυρο που ήτανε στην καμαρούλα. Ακόμα και από όλα τα κενά που ήταν ανάμεσα στις πλάκες της σκεπής. Το χειμώνα όμως ήτανε μεγάλο πρόβλημα. Ο αέρας και το κρύο έμπαινε από παντού, μας πηρόνιαζε, και τα στρώματά μας ήτανε λιγοστά.

Το βράδυ τα στρώναμε, γύρω από το τζάκι που ανάβαμε τη φωτιά, και κοιμόμασταν όλοι μαζί. Το πρωί τα μαζεύαμε για να μπορούμε να κυκλοφορούμε. Ζεσταινόμασταν μόνο όταν χιόνιζε πολύ, και κλείναμε όλα τα κενά που ήταν ανάμεσα στις πλάκες της σκεπής. Στουπώναμε ακόμα όλες τις χαραμάδες των παραθυριών με κουρέλια. Τότε ανάβαμε το τζάκι που ήταν μεγάλο, και έδινε μια γλυκιά ζέστα σε όλο το σπίτι.

Στρώναμε το τραπέζι με το ψωμί την μπομποτά, τη φασολάδα τη Σαρακοστή, με το λίγο ή καθόλου λάδι. Και την αρμή το κλωτστούρι αν ήταν πασχαλιά και τα τηγανισμένα αυγά με αυτό. Ακόμα ζυμαρόπιτες, πίτες με πράσα ή κολοκύθι. Κρέας τρώγαμε καμιά Κυριακή ή γιορτή.

Για τα Χριστούγεννα φυλάγαμε ένα αρνί και το σφάζαμε τότε. Τρώγαμε τις άγιες μέρες, και αν ήτανε μεγάλο το κόβαμε μερίδες το καβουρδίζαμε, δηλαδή το τσιγαρίζαμε και το βάζανε μέσα σε κέδρινη καρδόρα, και το μαγειρεύαν με μακαρόνια ή ρύζι τις Κυριακές μέχρι τις απόκριες. Δεν μπορώ να ξεχάσω τη νοστιμάδα από αυτά τα μαγειρέματα. Εκτός τη νοστιμάδα που είχε το σφάγιο, και το αγνό βούτυρο που φχιάχναν το φαγητό. Το κρέας αρωματίζονταν και από την καρδόρα, με το υπέροχο άρωμα από το ξύλο του κέδρου.

Σπάνια φυλάγαμε κανά γουρουνί. Το οποίο έρχονταν συνεργείο από άντρες και το σφάζανε 3-4 μέρες πριν τα Χριστούγεννα. Τους κερνάγαμε τσίπουρο. Το κρέμαγαν όπως ήτανε στο διάδρομο να μην το φθάνουν οι γάτες. Πάγωνε. Μετά ανήμερα ή την παραμονή το κατέβαζαν. Βγάζανε τη γλύνα. Κόβανε όσο κρέας ήτανε για ψήσιμο μισήσλια δηλαδή λουρίδες και το κρέμαγαν κοντά στη φωτιά στο τζάκι αλατισμένο να καπνιστεί να στεγνώσει. Με τον ίδιο τρόπο χωρίζανε το κρέας το ψαχνό για τα λουκάνικα. Ο,τι κρέας έμεινε στα κόκαλα τα καβουρδίζαν κατά τον ίδιο τρόπο όπως τα αρνιά. Με αυτά περνάγαμε σχεδόν όλο το χειμώνα.

Ζωντανά συνήθως είχαμε. Μια αγελάδα, ένα γάιδαρο, 3-4 γίδες, 2-3 προβατίνες τις οποίες πηγαίναμε στον τσιοπάνη. Αυτά όλα τα στεγάζαμε κολητά στο σπίτι. Και από το μέρος του Βοριά είχαμε το αχούρι (Στάβλο) γύρω-γύρω κτισμένο με πλόκο και σοβατισμένο με λάσπη από ασπρόχωμα και σκεπασμένο με τσίγκο.

Αποχωρητήριο αν μπορούμε να το ονομάσουμε αποχωρητήριο αυτό το κατασκεύασμα. Ένα επί ένα σχεδόν μέτρο, με τέσσερα παλούκια μπηγμένα στη γη. Κλεισμένο από τις τρεις μεριές με λατσούδια (κλαδιά από έλατο) και απάνω τις περισσότερες φορές χωρίς σκέπασμα. Αλλά καμιά φορά σκεπασμένο με κανά παλαιό τσίγκο. Πλακωμένο με πέτρες να μην το παίρνει ο αέρας. Μπροστά ανοιχτό. Αλλά καμιά φορά κλεισμένο με καμιά παλιόπορτα. Ένας λάκος και δύο πέτρες να στέκεται ο άνθρωπος να κάνει τη δουλειά του. Αυτό μακριά από το σπίτι, στο επάνω μέρος καμμιάς πεζούλας (πατωσιάς) του χωραφιού, να κρύβεται από τα βλέμματα, και να είναι όσο λιγότερο γίνεται η μυρωδιά των παραγομένων. Είχε όμως και έναν πρακτικό σκοπό, διότι λύπαινε το χωράφι, και στο σημείο αυτό τα καλαμπόκια τα φασόλια και όλα τα σπαρμένα, ξεχωρίζαν με τη ζοηράδα τους από το υπόλοιπο χωράφι, και αυγάτιναν την παραγωγή. Γινότανε δηλαδή ένας τρόπος ανακύκλωσης.

Αυτό βέβαια δεν ήταν τόσο μεγάλο πρόβλημα το καλοκαίρι μάλλον ήτανε, και ρομαντικό. Σχεδόν στο ύπαιθρο, και μέσα στα σπαρτά. Αλλά το χειμώνα, να βαδίσσεις αυτό το διάστημα για την ανάγκη σου, να μπεις μέσα σε αυτό το πράγμα, που έμπαινε από παντού ο αέρας, η βροχή, το χιόνι.

Γινόταν ο ανακουφισμός του ανθρώπου μαρτύριο, δοκιμασία, μεγάλο πρόβλημα.

Χώρια που οι άνθρωποι και προπαντός οι γυναίκες, λούζονταν με ζεστό νερό στη σκάφη που έπλεναν τα ρούχα, και μετά βγαίναν έξω, από το ζεστό στο κρύο, βάνιζαν μέχρι το αποχωρητήριο. Παγώνανε από το τσουχερό κρύο, παθαίναμε πολλές φορές ψήξη, στραβώναν τα τσιαούλια τους (μάγουλα) κόβονταν η φωνή τους. Και δεν το αποδίδανε αυτό όπως, πραγματικά γινότανε, δηλαδή από την απότομη μεταβολή της θερμοκρασίας αλλά λέγανε ότι τις χτύπησε ίσκιος. Δηλαδή το πάθανε αυτό από τους δαίμονες που κυκλοφορούν τη νύχτα. Φωνάζανε τότε τον παπά να διαβάσει παρακλήσεις, προσεύχονταν όλοι με κατάνυξη και αν δεν πέρναγε με τον Παπά. Στέλνανε στη χάρη της στον Προυσό στην Παναγιά, κάποιον με έναν φανάρι, να πάρει λάδι από το κανδύλι της εικόνας της Παναγιάς, και να το φέρει άκριτο δηλαδή χωρίς να μιλήσει σε κανέναν στο δρόμο. Στον ασθενή και ξανά διαβάσματα και παρακλήσεις. Για γιατρό δεν σκέπτεται κανένας. Έτσι γινότανε στο δικό μας σπίτι τα ίδια γίνονταν και στα άλλα σπίτια. Τα φτωχόσπιτα. (*)

(*) Δεν γίνεται καμιά αλλαγή στην ορθογραφία και σύνταξη του χειρόγραφου.

(Συνεχίζεται)

Χαμόγελο

Απόψε είναι σαν ένα όνειρο το δαίλι' απόψε η λαγκαδιά στα μάγια μένει. Δε βρέχει πια. Κι η κόρη αποσταμένη στο μουσκεμένο ξάπλωσε τριφύλλι.

Σα δυό κεράσια χώρισαν τα χείλη' κι έτσι βαθεία, γιομάτα ως ανασαίνει στο στήθος της ανεβοκατεβαίνει το πλέον αδρό τριαντάφυλλο τ' Απρίλη.

Ξεφεύγουνε απ' το σύννεφον αχτίδες και κρύβονται στα μάτια της' τη βρέχει μια λεμονιά με δυό δροσοσταλίδες

πού στάθηκαν στο μάγουλο διαμάντια και που θαρρείς το δάκρυ της πως τρέχει καθώς χαμογελάει στον ήλιο αγνάγνια.

Κ. Καρωτάκης

Χελιδόνια

Ποιά μουσική απαλαίνει τον αγέρα;
Γιορτάζει η πλάση τα είκοσι της χρόνια;
Στα χειλάκια της παίζει μια φλογέρα;
Καλώς ήρθατε, χελιδόνια!

Τιτίβισμα, λαχτάρα στη φωλιά,
αλλάζουν τα φιλάκια στ' ανθοκλώνια
τα μαύρα σαιτοτίναχτα πουλιά.
Καλώς ήρθατε, χελιδόνια!

Ξανά με τα σπαθάτα σας φτερά
στην άνοιξη μας πάτε την αιώνια,
δεν είναι όνειρα η νειότη, ούτε η χαρά.
Καλώς ήρθατε, χελιδόνια!

Τίποτε δεν πονεί, μήτε απελίζει,
της ζωής μου ας περνώ τα στερνά χρόνια
κάτι μέσα μου σα να γλυκοχαράζει...
Καλώς ήρθατε, χελιδόνια!

Κωστής Παλαμάς

Ενας Μικροχωρίτης «Αιχμάλωτος στην Τζέντα» (της Σαουδικής Αραβίας)

Γράφει η κ. Αμιλία Κουτσούκη

Η Τζέντα είναι ένα από τα πιο σύγχρονα λιμάνια της Αραβικής Χερσονήσου. Η ανάπτυξη του οφείλεται στην τεράστια προσπάθεια εκσυγχρονισμού που καταβλήθηκε από τους σαουδάραβες ηγέτες δηλ. την βασιλική οικογένεια από την εποχή του γνωστού μας βασιλιά Ιμπν Σαούντ και τους διαδόχους του, ο οποίος στη δεκαετία του '60 παραθέριζε, μαζί με το χαρέμι του, στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στα Καμμένα Βούρλα.

Στον τεχνικό αυτό εκσυγχρονισμό της Τζέντα συνέβαλαν πάρα πολύ και ελληνικές τεχνικές εταιρείες. Μεταξύ αυτών, ιδιαίτερα γνωστές, είναι και οι επιχειρήσεις Λάτση. Η σφραγίδα του Λάτση με τα έργα και μνημεία σε διάφορα σημεία της πόλης είναι πολύ αισθητή. Ένα τεράστιο συγκρότημα Λάτση φιλοξενεί περί τους 800 έλληνες τεχνικούς και υπαλλήλους με τις οικογένειές τους. Είναι οι ελάχιστοι που απόμειναν μετά τους 5.000 έλληνες που απασχολούνταν παλαιότερα. Σήμερα οι υπηρεσίες Λάτση περιορίζονται στην τεχνική συντήρηση κυρίως των βασιλικών ανακτόρων και μερικών άλλων έργων. Αξίζει να σημειωθεί εδώ, ότι διευθυντής της ΣΕΤΕ, όπως ονομάζεται η τεχνική εταιρεία Λάτση, είναι ένας φιλότιμος και αξιόλογος φίλος ρουμελιώτης, ο κ. Κώστας Γραβάνης. Τον είχαμε γνωρίσει, παλαιότερα, στην Αμερική και η έκπληξή μας ήταν μεγάλη όταν ήλθε και μας συνάντησε το πρώτο βράδυ μας στη Τζέντα, σε μια ελληνική εκδήλωση που ο Πρόξενος μας προσκάλεσε να πάμε. Όπως ήταν φυσικό, ο φίλος Κώστας έκανε το παν για να μας ξεναγήσει όσο καλύτερα γινόταν, τόσο στις εγκαταστάσεις Λάτση όσο και σε ολόκληρη την Τζέντα.

Σήμερα θαυμάζει κανείς την ωραιότητα Τζέντα. Όμως, 40 χρόνια πριν, οι συνθήκες της πόλης και του λιμανιού της ήταν ακόμα πρωτόγονες. Σ' αυτή την περίοδο βρέθηκε στη Τζέντα ο Δημήτριος Μ. Παπαδημητρίου, ασυρματιστής στο πλοίο «ΠΑΤΡΑΙ» της ετ. «Ελληνική» του Καλλιμανόπουλου. Ο καπετάνιος, Χρ. Χριστοδούλου, θα γράψει στο ημερολόγιο του πλοίου στις 21 Μαΐου 1959: «Περί

ώραν 15.40 ο ραδιοτηλεγραφετής Δημ. Παπαδημητρίου απωλέσας τας αισθήσεις του εξηπλώθη επί του άνω καταστρώματος. Εκλήθη εσπευσμένως ιατρός ενώ του παρεσχέθησαν αι πρώται βοήθειαι. Ο ιατρός απεφάνθη ότι κάθε προσπάθεια είναι περιττή διότι εξέπνευσεν προσβληθείς εκ συγκοπής καρδιάς. Ο νεκρός μεταφέρθη εις το Κρατικόν Νοσοκομείον». Και πάλι, την επομένη 22 Μαΐου: «Περί ώραν 9.30 εγένετο η εκφορά και ταφή του εις το Χριστιανικόν Νεκροταφείον, κατόπιν αδείας του Αμερικανού Πρέσβεως. Παρ' όλας τας προσπάθειάς μας προς εξεύρεσιν τρόπου ταριχεύσεώς του, εστάθη αδύνατον διότι δεν υπήρχεν και κατάλληλος ιατρός αλλά και διότι οι τηρούμενοι κανόνες του Ισλάμ στο Βασίλειο σέβονται τον νεκρόν και δεν επιτρέπουν να ενοχλήται το σώμα ή ο τάφος του». Έτσι ο άτυχος Μήτσος Παπαδημητρίου παραμένει θαμμένος «αιχμάλωτος στη Τζέντα» από το 1959.

Από τότε η οικογένεια είχε ένα μοναδικό σκοπό: Να επισκεφθεί τον τάφο του. Όμως αυτό παρέμεινε άπιαστο όνειρο, δεδομένου ότι δεν επιτρέπονται επισκέψεις στην Σαουδική Αραβία. Ο τουρισμός είναι απαγορευμένος. Επιτρέπεται η είσοδος μόνο σε όσους πάνε για εργασία και με την προϋπόθεση ότι κάποιος από την Αραβία θα κάνει την συγκεκριμένη επίσημη πρόσκληση και θα είναι υπεύθυνος γι' αυτόν.

Στις αρχές του 1997 κάποιες ευνοϊκές συγκυρίες έδωσαν ελπίδες για την πολυπόθητη επίσκεψη στην Τζέντα. Σχετικό διάβημα στο Υπ. Εξωτερικών βρήκε θετική ανταπόκριση, διαβιβάσθηκε στην Πρεσβεία μας στη Σαουδική Αραβία και στη συνέχεια, ο ικανότατος Πρόξενος της Ελλάδος στη Τζέντα κ. Διονύσης Ζώης συγκινήθηκε από το ανθρώπινο αίτημα προσκυνήματος του τάφου και ανέλαβε το θέμα προσωπικά, υποσχόμενος ότι θα έκανε ό,τι ήταν ανθρώπινα δυνατό για να πετύχει μια πρόσκληση. Την ίδια στιγμή μας προειδοποιούσε ότι δεν είχε καταφέρει να πετύχει πρόσκληση για δικούς του ανθρώπους ενώ ο πρέσβυς είχε δυσκολίες για να φέρει ακόμα και τη γυναίκα του.

Τρισάγιο στον τάφο του Δημ. Παπαδημητρίου

Στο Χριστιανικό Νεκροταφείο της Τζέντα (Σαουδικής Αραβίας).

Ετσι η διαδικασία άρχισε: Γυναίκες μόνες; Ούτε συζήτηση. Πρέπει να συνοδεύονται από συγγενή άνδρα. Κανένα πρόβλημα. Συνόδος υπήρχε. Φίλοι-γνωστοί του προξένου; Αδύνατον. Αναγκαστικά γίναμε στενοί συγγενείς του. Διαμονή ανεξέλεγκτη; Απαγορεύεται. Αρα θα έλεγε ότι θα μας φιλοξενούσε ο ίδιος ο Πρόξενος στο σπίτι του. Σεργιάνι, επισκέψεις μόνον; Δεν επιτρέπεται. Επομένως, ο οδηγός με το αυτοκίνητο του προξένου θα μας πήγαινε όπου θέλαμε. Ολα δεκτά και κατανοητά.

Πέρασαν δύο μήνες αγωνίας, ελπίδας και προσπαθειών, ώπου πήραμε, τελικά, την πολυπόθητη βίβα. Επρεπε να φύγομε αμέσως. Μετά μια βδομάδα η γιορτή των Χατζήδων άρχιζε και δεν υπήρχαν θέσεις στα αεροπλάνα για περίπου ενάμιση μήνα ενώ η βίβα ίσχυε μόνο για δέκα πέντε μέρες.

Ετσι η Μητέρα, ο Μένιος και εγώ ξεκινήσαμε αμέσως για το μεγάλο ταξίδι, το μεγάλο κρέος. Στο αεροδρόμιο της Τζέντα θα μας περίμενε ο Πρόξενος. Εαφνικά διερωτηθήκαμε πως θα μας γνώριζε; Υστερα από τα πάμπολα ενημερωτικά τηλεφωνήματα μαζί του, τον νιώθαμε οικείο όμως, δεν τον είχαμε δει ποτέ. Η απορία μας λύθηκε αμέσως μόλις φθάσαμε στο Ελληνικό: Είμασταν οι μόνοι τρεις δίχως άσπρες κελεμπίες σε ένα ασφυκτικά γεμάτο, από χατζήδες προσκυνητές, αεροπλάνο.

Και πράγματι, μόλις φθάσαμε, στις 4 το πρωί, μας περιμένετο ζεστό καλοσώρισμά του, που μας γέμισε κουράγιο και αισιοδοξία. Μας είχε κλείσει δωμάτιο στο ξενοδοχείο Σαντ, δίπλα από το Προξενείο, ώστε να έχουμε άμεση επαφή και πρόσβαση.

Λίγες ώρες αργότερα, το ίδιο πρωί, ο Σαλάχ, ο αιγύπτιος οδηγός, μας περίμενε για την πολυπόθητη αποστολή. Όμως, πρώτα, έπρεπε να εφοδιασθούμε με Αμπάγια δηλ. τις μαύρες κελεμπίες που επιβάλλεται να φορούν όλες οι γυναίκες στην Αραβία. Και, επί τέλους, ήλθε η ώρα για το Χριστιανικό Νεκροταφείο. Η λαχτάρα και ανυπομονησία είχαν φθάσει στο κατακόρυφο. Δεν μπορούσαμε να το πιστέψουμε. Είμασταν πραγματικά εκεί. Ο φύλακας, Μαμαντού, μας οδήγησε στον τάφο. Όταν αντικρύσαμε στο μάρμαρο το όνομα Dimitrios Papadimitriou λυγίσαμε. Τα αισθήματα όλων μας δεν περιγράφονται. Δέος, πόνος, συγκίνηση, ανακούφιση. Βρισκόμασταν εκεί, κοντά του και όμως τόσο μακριά για να τον δούμε. Τον νιώθαμε δίπλα μας αλλά μόνο το χόμα του μπορούσαμε να αγγίξομε.

Μείναμε εκεί, σιωπηλοί, για πολύ ώρα. Προσευχόμασταν και ευχόμασταν η ψυχή του να μπορεί να μας νιώσει. Ο Σαλάχ και ο Μαμαντού έδειχναν να συμμετέχουν στο προσκύνημά μας. Η πιο ανέλπιστη ικανοποίησή μας ήταν όταν μάθαμε ότι υπήρχε έλληνας παπάς. Ηλθε πρόθυμα, διάβασε τρισάγιο και προσευχήθηκε μαζί μας.

Το Χριστιανικό Νεκροταφείο της Τζέντα είναι στην καρδιά της παλιάς πόλης. Είναι ένας επίπεδος, τετράγωνος, μεγάλος χώρος περιφραγμένος με ψηλό τείχος. Ένας Σενεγαλέζος φύλακας μένει πάντα εκεί σε ένα μικρό διαμερισμάκι στην είσοδο. Δύο μαρμάρινες πλάκες σε σχήμα σταυρού πάνω σε γκριζοπράσινο χαλί με το όνομα και την ιθαγένεια αποτελούν τον κάθε τάφο. Όλοι ομοιόμορφοι. Πρέπει να είναι περίπου 500 τάφοι. Ανάμεσά τους κάπου 25 έλληνες εκ των οποίων και ένας Ιωάννης Κίτσος (1846-1902) από το Μεσολόγγι! Οι υπόλοιποι, κυρίως αμερικανοί και άγγλοι αλλά και άλλοι ευρωπαίοι και ασιατές. Όλες οι ξένες πρεσβείες στην Τζέντα έχουν εκ περιτροπής, ανά εξάμηνο, την φροντίδα του Κοιμητηρίου. Αυτή την εποχή ήταν η σειρά της Βελγικής Πρεσβείας.

Ο ιερέας βρισκόταν εκεί ως καθηγητής Γυμνασίου και στις μεγάλες χριστιανικές γιορτές κρυφά, αθόρυβα και αθέατα, μέσα σε αίθουσα του Προξενείου, τελεί λειτουργία για τους έλληνες της Τζέντα. Η ελληνική κοινότητα εκεί έχει περίπου 80 οικογένειες - κυρίως Κυπρίους - που διατηρούν έναν μεγάλο, ωραιότατο χώρο ως εκπολιτιστικό κέντρο με αίθουσες σχολείων, γήπεδα, εστιατόριο, βιβλιοθήκη, χώρους αναψυχής. Το πρώτο βράδυ μας στη Τζέντα τα παιδιά του Λυκείου είχαν θεατρική παράσταση, την Αντιγόνη, ο πρόξενος μας κάλεσε να πάμε μαζί του στην εκδήλωση. Η έκπληξη και η χαρά μας να βρεθούμε με τόσους έλληνες στην Αραβία ήταν απερίγραπτη.

Η Σαουδική Αραβία είναι μια χώρα αυστηρά προσηλωμένη στο Ισλάμ. Δεν επιτρέπεται καμιά παράβαση των νόμων του Μωάμεθ. Το ποτό, κάθε είδους, ακόμη και η μπύρα είναι απαγορευμένο. Χοιρινό κρέας; το ίδιο. Βιβλία ή έντυπα με θέματα απαγορευμένα από τη θρησκεία τους, δεν επιτρέπονται. Βέβαια ακούσαμε ότι υπάρχουν και οι τολμηροί και ότι η μαύρη αγορά, σε απαγορευμένα είδη, καλά κρατεί. Θα λέγαμε εξαιρετικά ριψοκίνδυνο τη στιγμή που ο δημόσιος αποκεφαλισμός ή

ακρωτηριασμός είναι συνήθης τιμωρία. Η Αραβία είναι χώρα ανδρών. Η θέση της γυναίκας είναι ανύπαρκτη. Δεν επιτρέπεται να κυκλοφορούν χωρίς τη συνοδεία κάποιου άνδρα από την οικογένεια. Πρέπει να φορούν την μαύρη κλεμπία (Αμπάγια) από το κεφάλι ως τα νύχια. Απαγορεύεται να εργάζονται έξω από το σπίτι, να οδηγούν αυτοκίνητο ή να σπουδάζουν και να έχουν καθηγητές άνδρες. Αν ο καθηγητής πρέπει να είναι άνδρας τότε η διδασκαλία γίνεται μέσω βίντεο. Σε όλα τα μέρη διασκέδασης ή φαγητού έχουν ξεχωριστά μέρη μόνο για άνδρες και μόνο για οικογένειες. Ακόμα και στο γάμο (πάντοτε με προξενικό) κάνουν γιορτές σε δύο ξεχωριστά μέρη. Μία για γυναίκες και μία για άνδρες. Δεδομένου όμως, ότι οι γυναίκες γιορτές είναι πιο ευχάριστες από τις ανδρικές μιλούν για πολλά τερτίπια όπως, άνδρες που ντύνονται κρυφά γυναίκες ή για τρύπες στο ταβάνι ή τις πόρτες ώστε να κρυφοκοιτούν. Όσο για μοιχεία, ούτε λόγος. Η τιμωρία είναι λιθοβολισμός μέχρι θανάτου. Μας έδειξαν ένα συγγράμμα πολυκατοικιών από περίπου 2.000 διαμερίσματα τα οποία παραμένουν άδεια. Χτίστηκαν για να εγκατασταθούν άστεγοι από το ύπαιθρο. Όμως, από λάθος, δεν έγιναν ξεχωριστά ασανσέρ για άνδρες και γυναίκες και έτσι καμία οικογένεια δεν τα χρησιμοποίησε. Χρησιμοποιήθηκαν μόνον κατά τον πόλεμο του Κόλπου για να φιλοξενήσουν πρόσφυγες από το Κουβέιτ.

Προσευχή! Για έναν ξένο η εντύπωση είναι ότι προσεύχονται όλη μέρα. Στην ουσία είναι πέντε φορές τη μέρα και διαρκούν από δέκα λεπτά ως δύο ώρες. Τις ώρες της προσευχής όλα κλείνουν. Αν τύχει να βρεθείς σε κάποιο μέρος, ας πούμε μουσείο (που έτυχε να βρισκόμαστε εμείς), την ώρα της προσευχής, δεν θα σου πουν να φύγεις αλλά θα σε κλείσουν μέσα και όταν τελειώσει η προσευχή θα έλθουν να ανοίξουν. Τζαμιά; Πάρα πολλά, κάθε λογής, ακόμα και πλωτά. Ο προσκυνητής πρέπει να βρίσκει ένα τζαμί πολύ κοντά του για να τρέξει αμέσως την ώρα της προσευχής. Η Μέκκα, τόπος γέννησης του Μωάμεθ και η Μεδίνα, τόπος διδασκαλίας του, δεν είναι μακριά από την Τζέντα. Όμως είναι περιοχές αυστηρά απαγορευμένες σε κάθε αλλόθρησκο.

Κατά τα άλλα, ακριβά αυτοκίνητα, αμέτρητα τεράστια και υπερσύγχρονα εμπορικά κέντρα, οι μεγαλύτερες παγκόσμιες φίρμες ξενοδοχείων, ασφαλιστικών εταιρειών, μό-

δας, φαγητού. Πλατείες, πάρκα, τεράστιοι δρόμοι με πολύ πράσινο, ασυνήθιστα έργα τέχνης (δεν επιτρέπεται να απεικονίζουν πρόσωπα σε αγάλματα) σε κάθε σημείο, συγκροτήματα κατοικιών, παλάτια (λέγεται ότι έχουν περί τους 2.500 πρίγκηπτες, χώρια σείχηδες και άλλους αξιωματούχους), όλα με τεράστιους αλλά και όμορφα διακοσμημένους τοίχους. Τα παράθυρα είναι μικρά και καλυμμένα με αραβουργήματα, ξύλινα κυρίως, ώστε οι γυναίκες να μπορούν να βλέπουν έξω αλλά να μη φαίνονται απ' έξω...Οι πόρτες είναι το κάτι άλλο. Δεν ξέρεις ποιά να πρωτοθαυμάσεις. Φκιαγμένες με διάφορα υλικά, από σίδηρο, ξύλο, μπρούτζο, αλάβαστρο, χρυσό και σκαλισμένες με αραβουργήματα. Υπερσύγχρονα νοσοκομεία (η νοσηλεία είναι δωρεάν για όλους), πανεπιστήμια, γήπεδα. Παραλιακά κέντρα φαγητού και διασκέδασης, όπου προσφέρονται αραβικά εδέσματα με αραβική σαμπάνια (διάφοροι χυμοί φρούτων ανακετεμένοι με σόδα). Κάθονται αναπαυτικά σε πολύ χαμηλούς καναπέδες ή σταυροπόδι σε μαξιλάρια και απολαμβάνουν, άνδρες και γυναίκες το να φαγίλέ τους. Ανάμεσα στα αξιοθέατα της πόλης θα πρέπει να θυμηθούμε την πλατεία εκτελέσεων (μπροστά σ' ένα τζαμί), όπου στήνουν τη λαιμητόμο, το αρχηγείο του Λώρενς της Αραβίας (πολεμικό μουσείο σήμερα), το εξαιρετικά αξιόλογο, τεράστιο και πλούσιο λαογραφικό μουσείο, το σύγχρονο και ασυνήθιστο αεροδρόμιο (σκεπασμένο με πάμπολες τέντες ενωμένες μεταξύ τους, που δείχνουν άσπρες, πάνινες με σχοινιά, ραφές και κρόσια που όμως είναι τιμμεντένες).

Ο βασιλιάς, που προτιμάει τον τίτλο: «Προστάτης των δύο Τζαμιών» (της Μέκκα και της Μεδίνα) έχει το παλάτι του σε ένα τεχνητό νησί με απαγορευμένη πρόσβαση από συστήματα θαλάσσιου συναγερμού. Έγινε ολόκληρο από την εταιρεία Λάτση. Ανάμεσα στο νησί και την παραλία του λιμανιού είναι ένα συντριβάνι, το υψηλότερο στον κόσμο, που φωτίζεται μόνο όταν ο βασιλιάς είναι στο νησί.

Ο Μήτσος Παπαδημητρίου είχε γνωρίσει τον κόσμο με τα ταξίδια του. Διηγόταν συχνά πολύ συναρπαστικές ιστορίες από άγνωστες, μακρινές χώρες με περίεργα έθιμα και τρόπους ζωής. Ίσως ήθελε οι αγαπημένοι του να μπορέσουν κάποτε να δουν μια απ' αυτές. Και διάλεξε την πιο γραφική: Την Τζέντα της Σαουδικής Αραβίας!

Κυριακή στο χωριό

† του Δημοσθένη Γούλα, Ευρυτάνα Λογοτέχνη

Σήμερα Κυριακή, μέρα του Θεού. Οι καμπάνες της εκκλησίας καλούν τους πιστούς. Καθώς ξεκινούσαμε κι εμείς από την ποταμιά, τη τυμμένη στα καταπράσινα, για ν' ανέβουμε στο χωριό μας με τα άσπρα σπιτάκια του τα καϊρόμασταν κι ανασαίναμε λαίμαργα το άρωμα του Θεού που αναδύονταν πλούσιο απ' τα έλατα, τα σπάρτα κι όλα τα λουλούδια του βουνού, με μουσική υπόκρουση των πουλιών. Οποιος τα βλέπει πρώτη φορά από μακριά, λέει ο ποιητής.

*Ήμερα αρνάκια τα θαρρεί
που βόσκουνε, σκόρπιο κοπάδι
σε κλωροπράσινο λιβάδι...*

Γιομάτες οι στράτες και τα μονοπάτια που οδηγούν στο κέντρο του χωριού. Μπροστά οι άντρες, πίσω οι γυναίκες. Πιο κει οι γριούλες ξαποσταίνουν το κουρασμένο τους κορμί σταματώντας από διάσελο σε διάσελο.

Όλοι φορούν τα καινούργια τους, τα γιορτινά.

Οι άντρες τα μάλλινα αργαλίσια, που μοσκοβολούν απ' τους βασιλικούς του φορτσεριού. Ίδιο το χρώμα χειμώνα-καλοκαίρι, γαλάζιο ή μαύρο. Το παντελόνι μπορεί να 'ναι άσπρο, ας είναι και μισοχειμώνα. Αυτό που λένε τσακτοίρα ή μπουραζάνι.

Στριφτό μουστάκι, μαντίλι στο τσεπάκι με κόκκινο γαζί, ένα κλωνί βασιλικό, ένα μολύβι κι η αγκλίτσα περασμένη οριζόντια στις πλάτες μ' ανασκωμένα πάνωθ' της τα χέρια, όπως τη βαστούν. «Η μόνη που απόμεινε απ' τον πλούσιο ατομικό, διακοσμτικό... οπλισμό της Ρούμελης», όπως γράφει ο Ζαχαρίας Παπαντωνίου.

Οι νιές γυναίκες με τα μακριά φανταχτερά φορέματα και τις κιονάτες βαμπακέλες στο κεφάλι. Οι μεγαλύτερες φοράνε καφετιά μαντίλια, με κροσάκια και σκούρα φουστάνια. Βαστούν τους ολοκαινούργιους τρουβάδες γιομάτους λειτουργίες, λάδι και κερί. Τα «σπερινά»

τα χέρια των μεγαλύτερων στολισμένα με zaharata και kokino spuriá roidiou. Τα staria pou 'nai gia tous nekrous échoun apánw maúres stafídes kai kamía féta kudóni h mýlo.

Kanénas de tha peráσει ap' ta kéntra tou xwriou prin páei sthn ekklhσία. Trabán ísia gi' autín. Oi gynaiκές ap' tñn píσω póрта páne sto gynaikeío. Oi ántρες ap' tñn kenτρική, páne μπροστά kai stékονται δεξιά kai αριστερά αφού συμπληρωθούν ta stasiída ap' tous gerontóterous.

Sto «gynaikeío» den upárchoun stasiída. Xwρισμένο, sou dínei tñn enτύπωση túρκικου tzaμιού. Nτροπή μεγάλη na kátσει mia gynaiка στα stasiída των αντρών. Πολύ λίγες παραβαίνουν autή tñ συνήθεια. Akómη oi περισσότερες gynaiκές den anáboun mónes tous ta kería, γιατί de θέλουν na perásουν anámessa stous ántρες. Ta dínouν stous επιτρόπους pou stékονται sto παγκάρι ki αυτοί αναλαβαίνουν όλη tñ φροντίδα. Agνό kerάki ftiaγμένο ap' to melíσι τους euwadíazei kathώς to stríftoun analwμένο γύρω ap' to φυτίλι...

Stékονται όλoi me katánuxh μέσα stñn ekklhσία. Eínai mia ieroteλεστία γιομάτη ανέκφραστη karά kai póηση. Mporéi na mñn xéroun na ezhghésουν ta γράμματα pou διαβάζονται. Xéroun óμως πολύ kalá tñn ieróthta των stighmón. Xéroun pws όλα léne me kíliες énnoiες éna práμα: Eirhnh kai agáph.

Stñ deúterh kampaná ftánoun oi exochíteς, enw mólis xtuπήσει h τρίτη kampaná μπαίνουν oi epísημοι του xwriou: O Eirhnodíkhs, o enwmatárxhs, o agronómhs, o próedros. Stékονται katá συνήθεια στα mesaía stasiída pou 'nai κοντά sto Δεσποτικό. Autή tñn óρα éρχεται ki o dáσκαλος μαζί me ta μαθητούδια pou ta οδηγεί κοντά sto ψαλτήρι για na κραtάνε to íso. Káποιος ap' tous mikρούς υποψήφιους ψάλτες tha pei ton Apóstolo, to Pisteúw, to Páτερ ημών.

Στο δεξιό ψαλτήρι, η μονότονη φωνή του τόπιου αυτοσχέδιου ψάλτη, ψέλνει με τη μύτη κι αναπέμπει ύμνους προς τον Ύψιστο, παραποιώντας τις περισσότερες λέξεις ή παραλείποντας ολόκληρα κατεβατά για το συντομότερο.

Οι ξένοι ψαλτάδες που τυχαίνει να 'ναι στο χωριό, λαβαίνουν τιμητικά την πρωτοκαθεδρία. Κάθε ξένος που μπαίνει στην εκκλησιά, έχει την τιμή να του προσφέρεται μια θέση κοντά στα ψαλτήρια, ξέρει δεν ξέρει από ψαλτική.

Ο παπάς λειτουργά και θυμιατίζει. Τα άμφιά του λάμπουν και αστράφτουν παρ' όλα τα χρόνια που έχουν απάνω τους. Σαν περνούν τα άγια σκύβουν και σταυροκοπούνται γέροι, γυναίκες, νιές και παλγκάρια. Και σιγομουρμουρίζουν, όσοι το συγκρατούν, «Μνησθεῖν Κύριος ο Θεός ημών εν τη βασιλεία αυτού πάντοτε».

Μετά το Ευαγγέλιο ο παπάς θα τους διαβάσει καμιά Δεσποτική εγκύκλιο, καμιά ειδοποίηση ή και κανέναν αφορεσμό, πότε-πότε.

Σαν τελειώσει η λειτουργία και πάρουν όλοι, μ' ευλάβεια το αντίδωρο απ' το χέρι του παπά, ξεχύνονται στο προαύλιο της εκκλησίας. Εκεί νοιώθεις την απέραντη καλωσύνη και την ανοιχτοκαρδιά. Τα καθημερινά και τα «χρόνια πολλά» δίνουν και παίρνουν. Συναντιούνται οι άνθρωποι που άλλαξαν ανάμεσά τους αμέτρητους καιρετισμούς. Μεγάλωσαν με τα ίδια τραγούδια και τα ίδια όνειρα κι έζησαν μαζί τα μικρά και τα συνηθισμένα πράγματα, που δένουν τους ανθρώπους πολύ περισσότερο απ' τα μεγάλα. Είδαν μαζί τις τρομερές κι άσχημες μέρες. Έχουν κοινή την αγωνία της μπομπότας που την κυνηγούν χρόνια και χρόνια χωρίς καμιά διαμαρτυρία, κανένα παράπονο.

Τους ξένους τους βάζουν στο καλύτερο μέρος του πεζουλιού και τους χαιρετάν ένας-ένας. Θα βγάλουν έπειτα για μοίρασμα τα σπερινά κι αν έχει κανένα μνημόσυνο, θα μοιράσουν κιόλας κονιάκ, ψωμί και λουκούμι.

Θα συζητήσουν τα νέα, θα κανονίσουν το μισθό του αγροφύλακα, του ψάλτη και θα ορίσουν τον νεροφόρο, αν είναι εποχή.

Σαν τελειώσουν όλ' αυτά, ένας-ένας, παίρνουν το δρόμο για τα μαγαζιά. Εκεί τους περιμένει η τράπουλα, ο καφές ή το τσίπουρο. Οι γυναίκες, μόλις βγαίνουν οι άντρες, πιάνουν

όλο το μέρος της εκκλησίας κι αρχίζουν το βουπό απ' το κουβεντολόι τους που συνεχίζεται ώσπου να φύγει ο παπάς και θα κλείσει τις πόρτες. Στο μεταξύ θα 'χουν σπκώσει τα υψώματα των δικών τους, που γιορτάζουν, και θα κάνουν το σχετικό κολατσιό.

Μερικές γυναίκες φιλοξενούνται στους κουμπάρους χωριανούς, ενώ οι περισσότερες τραβάν για τα κονάκια τους στην εξοχή.

Τα παιδιά των εξοχιτών πηγαίνουν με τα χωριανά στις λάκες ή στη βρύση και παίζουν ομάδες, τους κλέφτες ή το κρυφτούλι. Άλλα κάνουν περίπατο κι ακούνε με θαυμασμό τα γυμνασιόπαιδα, που γύρισαν απ' την πόλη και τους διηγούνται παράξενα και πρωτάκουστα γι' αυτά περιστατικά.

Οι παλιοί απαγόρευαν στα παιδιά τους να γυρίζουν στα μαγαζιά, να καρποπαίζουν και να κουτσοπίνουν. Κάθε γέρος του χωριού, ο δάσκαλος ή οι χωροφύλακες, έδιωχναν τους νεαρούς επισκέπτες απ' το μαγαζί. Σ' αυτή την περίπτωση οι κανόνες ήταν αυστηροί, γιατί το καφενείο είναι για όσους γύρισαν απ' το στρατιωτικό. Στο μεταξύ, οι άντρες θα λένε και κανένα τραγουδάκι, έτσι για το καλό της μέρας. Στο κοινοτικό γραφείο θα γίνεται καμιά δημοπρασία για το νοίκιασμα των λειβαδιών της εκκλησίας ή της κοινότητας κι ακόμη για το πούλημα κανενός σφαχτού που 'ναι ταμένο στη χάρη του Αγίου. Η διαπεραστική φωνή του κήρυκα ακούγεται παντού: «ένα-δύο-τρία, έκλεισε η δημοπρασία» αλλά η δημοπρασία δεν κλείνει τόσο γρήγορα! Οι κασάπηδες μοιράζουν σε πιάτα το κοκορέτσι ή το σπληνάντερο. Πέντε δεκάρες τόνα προπολεμικά.

Ο βιολιτζής ή ο κλαριτζής, με συνοδεία το τούμπανο, το ντέφι ή το σαντούρι, αρχίζει τα κλέφτικα, ώσπου ν' ανάψουν τα μεράκια. Τότε πετούνται οι πατατούκες, βγαίνουν τα τσαρούχια κι αρχινάει ο λεβέντικος χορός. Καμιά φορά οι χορευταράδες κρατούν ολόκληρο τραπέζι, με ποτήρια γιομάτα στα δόντια και χορεύουν. Άλλοι βάζουν ένα ποτήρι γιομάτο στο κεφάλι και χοροπηδούν. Οι ταξιδεμένοι κερνούν το βιολιτζή κολλώντας τα λεφτά στο μέτωπό του ή στο βιολί και διατάζουν γενικό κέρασμα. Γύρισαν απ' την πολιτεία όπου ποτίστηκαν

τόσα φαρμάκια κι έμοιαζαν εκεί σαν το ξεριζωμένο πλατάνι της ρεματιάς που αναζητάει το χώμα και τις πέτρες που τ' αντρείψαν. Εδώ ξαναγεννιούνται, ξαναγίνονται παιδιά. Κι ως αργά τα λαλούμενα σκορπίζουν τη χαρά.

— Συχνά οι κωριανοί κάνουν όλοι μαζί επισκέψεις στα σπίτια, τρώνε και γλεντάνε χαρούμενοι κι αδερφωμένοι. Και καθώς νυχτώνει, οι παρέες σκορπάνε τα μονοπάτια κι οι στράτες, που οδηγούν προς τις εξοχές, γιομίζουν ξανά απ' τις εύθυμες φωνές, τα σφυρίγματα και τα τραγούδια...

Οι γυναίκες, οι ηρωίδες αυτές της υπαίθρου, που πότε τις βλέπεις στον αργαλειό, πότε στο κωράφι, στη βοσκή των ζώων και στις τόσες δουλειές του σπιτιού, καρτερούν στο κονάκι. Εκεί αργά, το δειλινό, αφού θα πέσει ο ήλιος και θα ισκιώσουν τα ριζά, οι κοπέλλες θα ποτίσουν τους βασιλικούς και οι γριές γιομάτες προσδοκία θα πιάσουν τα πεζούλια για ν' αγναντεύουν ως πέρα μακριά, ως εκεί που το μάτι κόβει ανθρώπινη παρουσία στο δρόμο, σαν κάτι να προσμένουν. Κάποιο παιδί τους που χάθηκε

στον πόλεμο, ή δεν έδωσε σημεία ζωής απ' την ξεπνεία που πήγε χρόνια τώρα. Το μάτι τους σπληνωμένο στον ορίζοντα, καρφωμένο με τη σκέψη που το δέρνει αντικρύζει λυπημένο το θάμπος της βραδιάς που έρχεται. Το γεροντικό κορμί θα σπκωθεί αργά, θ' αναστενάξει και θα τραβήξει για τον «οντά».

- Παρασκευή, άντε κορίτσι μου να τοιμάσουμε τίποτα να φάμε, μην έρθει κι ο πατέρας σου. Κι η Παρασκευή που πότισε τα βασιλικά της και τις γλάστρες της, με το θλιμμένο πρόσωπο της ανήσυχης εφηβικής ηλικίας της, θ' ανάψει τη λάμπα και θα τοιμάσει κάτι πρόχειρο. Οι άντρες θάρθουν να γιομίσουν το σπίτι με τον ίσκιο τους και την αγάπη. Θα περάσουν πρώτα απ' το μαντρί να ιδούν τα ζωντανά και θα ετοιμάσουν τα σύνεργα για τη δουλειά, που θ' αρχίσει νυχτούλια την αυγή.

Ταχιά ξεμερώνει Δευτέρα. Θ' αρχίσει πάλι η σκληρή δουλειά, ίσαμε την άλλη Κυριακή που θα μπορέσουν να ξεκουραστούν και να περάσουν πάλι μια τέτοια όμορφη μέρα, ήσυχοι και ξέγνοιαστοι απ' το καθημερινό τους ιδρωκόπι.

Ο ανοιχτομάτης ύπνος

Υπνος μας έπαιρνε γλυκός
από της γης τα βύθια,
ανοιχτομάτης και γλυκός,
σαν εσωπαίναν τα βαθιά,
την πλάση όπου ξεσκεπάζαν,
μεγάλα παραμύθια.

Κι ως να λαγοκοιμόμουνα
με διάφωτα ματόφυλλα,
εμάντενα ολοτρόγυρα,
το σιωπηλό κοπάδι,
αν σειόντανε ένα πρόβατο,
αν γλύστρα' από το μέτωπο,
που έλαμπε σαν το κρούσταλλο,
μύρου ή αγέρα χάδι.

Και κάποτε του φεγγαριού
τα πλάνεψεν η γέμιση
στον ύπνο μου. Το κοιάρει είχε
σκαρίσει.

Νέα μονοπάτια εχάραζε
το φως. Και, λαγοκοίμητα,
τα μάγια τα άλυτα άθελα
είχανε αργά ακλουθήσει.
Και το κοπάδι, αρνί μ' αρνί,
επήγαινε να σκορπίσει!

Κι εγώ, όπου όλα τάβλεπα,
ήθελα μέσα μου η καρδιά
να κρᾶξει ή να μιλήσει.
Σα φωτεινό ένα πέλαγο
να μ' είχεν όλο κλείσει,
μέσα ήταν ξάστερη η φωνή,
μα απάνω δεν ανέβαινε.
Ει! μες στα στήθη εφώναξα,
εί! μα δεν μπόρειεν η καρδιά
τα χείλια μου να λύσει.
Και γύρισα στο βυθό μου
κι η κρύα δροσιά μούχε βαθιά
τα μέλη αποκοιμίσει.

Αγγ. Σικελιανός

Πριν από 50 χρόνια: Μια μάχη στο Μικρό Χωριό την ημέρα της Υπαπαντής (2 Φεβρουαρίου 1948)

Ένας Μικροχωρίτης θυμάται:

Μόλις είχε μπει ο Φλεβάρης του 1948. Ο χειμώνας ήταν ήπιος, εκείνες τις μέρες. Το Μικρό Χωριό το κατοικούσαμε ακόμη, όσοι είχαμε απομείνει, οι πιο πολλοί γυναικόπαιδα, μετά από το φευγιό που προκάλεσε ο εμφύλιος πόλεμος από το 1946. Υστερα από 2-3 μήνες μας πήρε όλους ο στρατός και μας μετέφερε στο Μεγάλο Χωριό. Ηταν η πρώτη εξορία που έζησαν οι Μικροχωρίτες μέσα στον ίδιο τον τόπο τους. Αλλά γι' αυτό θα μιλήσουμε άλλη φορά.

Ξημέρωσε η 2 Φεβρουαρίου 1948 μέσα στην ανασφάλεια και τον τρόμο του εμφυλίου. Πριν φύγει η πρωινή ομίληση ακούστηκαν οι πρώτοι πυροβολισμοί. Ποικίλων ήχων και ρυθμών. Βολή κατά βολή και βολή κατά ριπάς, όπως μάθαμε αργότερα. Απ' τον Αη-Γιάννη οι πρώτοι πολυβολισμοί. Σιγά, σιγά προχωρούσαν πιο κοντά προς το χωριό. Οι άνδρες του Χωριού, όσοι απόμειναν έφευγαν προς το δάσος Κρι, ενώ γύρω τους οι τροχοδεικτικές σφαίρες έλαμπαν συνέχεια. Οι ζωντανές σκιές τους χάνονταν μες' το δάσος. Θυμάμαι τον αιμάνηστο Σταύρο Ν. Κυρίτση, που γλύστηρησε από τα Κανουτέικα μέσα στο Κρι, ενώ οι σφαίρες χόρευαν γύρω του.

Αραιά στην αρχή άκουγε κανείς τα τουφέκια των ανταρτών απ' το Νικοηδό. Σαν ξημέρωσε, το τουφεκίδι πύκνωσε από την πλευρά του στρατού που φαίνεται είχε μπει μέσα στο χωριό, αλλά και από την πλευρά των ανταρτών που φαίνεται, στο μεταξύ είχαν ενισχύσει τις θέσεις τους γύρω απ' το Νικοηδό. Τα πυρά και των δύο διασταυρώνονταν στον αέρα, χτύπαγαν σε σπίτια, σε δένδρα, στα ψηλά κτίσματα, όπως ήταν η εκκλησία και το καμπαναριό, γιατί ήσαν ακριβώς μέσα στο βεληνεκές τους. Εμείς σαν παιδιά παρά τη χαρά που κάναμε σε κάθε πυροβολισμό, κρυβόμασταν κάτω απ' τα τραπέζια και στα αμπάρια μαζί με τις μανάδες, και τους παπούδες.

Κάποια στιγμή επικράτησε σιγή των όπλων, που για δυο-τρεις ώρες δεν είχαν σταματημό! Ακούστηκαν σε λίγο φωνές και κουβέντες στους δρόμους, στην πλατεία. Κοιτάξαμε και είδαμε ότι είχε βγει και ο Φλεβαραιάτικος ήλιος για τα καλά. Έτσι ξεθαρρέψαμε και βγήκαμε όλοι απ' τις κρυψώνες. Κανείς δεν ήξερε πόσοι σκοτώθηκαν,

πόσους θα βρίσκαμε στο δρόμο και γιατί έγινε αυτή η μάχη. Αν ήθελε ο στρατός να πάσει τους αντάρτες που κρύβονταν στο χωριό γιατί δεν ερχόταν νύχτα; Τότε γιατί ήλθε; Βέβαια τα βράδια φρόντιζε το πυροβολικό από το Καρπενήσι κι' έσπερνε το φόβο καθώς άρχιζε να βομβαρδίζει το χωριό μας, τις φωλιές των ανταρτών, υποτίθεται. Αλλά οι οβίδες περνούσαν, κατά τύχη, πάνω από τα σπίτια κι ακούγαμε το τρομαχτικό πλάταγιασμα στον αέρα λίγο πριν εκραγούν. Μερικές απ' αυτές άφησαν τη σφραγίδα τους πάνω στους αρμοδισημένους τοίχους της Μεταμόρφωσης. Από τότε απέδειξαν πόσο γεροί είναι αυτοί οι τοίχοι. Πριν προλάβουμε να συνευδοτητοποιήσουμε το τελεώμα της μάχης, μια γοερή φωνή έochισε τον αέρα: «Σκότωσαν τη Λιάπαينا...» Όλοι έτρεχαν προς τα Λιαπέικα. Οι πρώτοι που έτρεξαν την σκέπασαν με μια κουβέρτα στο μπαλκόνι του σπιτιού της όπου βρέθηκε χτυπημένη στο κεφάλι από μεγάλο βλήμα. Εμάς τα παιδιά δεν μας άφησαν να τη δούμε. Είδαμε όμως τα αίματα πάνω στο ξύλινο μπαλκόνι.

Η Ελένη Δημ. Λιάπη, όπως λεγόταν ήταν μάνα του Βασίλη Λιάπη, ο οποίος ήλθε το Φωτεινόωρο και πήρε τη γυναίκα του Φωτεινή και τα παιδιά, Δημήτρη και Ελένη και τους πήγε στο Γιδά Ημαθίας. Η γρηά μητέρα του, 85 χρονών περίπου, δεν θέλησε να φύγει κι έμεινε να φυλάει το σπίτι με τα ζώα. Την ώρα που γινόταν η μάχη βγήκε να κατέβει στο αχούρι κάτω, να ταΐσει τη γελάδα της και να την καθησυχάσει που είχε τρομάξει απ' το θόρυβο της μάχης. Με το χορτάρι αγκαλιά τη βρήκε η σφαίρα η θανατερή.

Όπως μας έλεγε, αργότερα, ένας Μικροχωρίτης, που ήταν στη μάχη εκείνη με τον στρατό, καθηλωμένοι από τα πυρά των ανταρτών στα κοντινά σπίτια, όταν την είδαν να βγαίνει έξω απ' την πόρτα της φώναξαν «Μπες μέσα μανιά, κρύψου». Ομως, ώσπου να ακούσει η γιαγιά τη βρήκε μια αδέσποτη σφαίρα και την άφησε στον τόπο.

Ηταν το μόνο αθώο θύμα της μάχης εκείνης, την ημέρα της Υπαπαντής του Χριστού. Ηταν πολύ καλή και άγια γυναίκα. Καταγόταν από την παλαιά οικογένεια των Μπατσαίων, που καζάνιζαν στην Πόλη. Αιωνία της η μνήμη.

Οι Ευρυτάνες στην Πόλη

Γράφει ο Δημ. Τσιτούρης

Είμαι γόνος Ευρυτάνων της Πόλης, η καταγωγή μου είναι από τα πολιτοχώρια της ποταμιάς, από το Μουζήλο.

Ο παππούς μου έκανε προκοπή στην Πόλη και τα πέντε του αγόρια διέπρεψαν στην κοινωνία, ως έμποροι με αξιόλογη παιδεία.

Έχω αναμνήσεις που χάνονται στα παιδικά ή ίσως και στα νηπιακά μου χρόνια. Από αφηγήσεις και συζητήσεις πατριωτών μας, γνωρίζω ότι ήταν πολλοί οι Ευρυτάνες στην πόλη και πάρα πολλοί άλλοι που είχαν απότερη καταγωγή Ευρυτανική αλλά αρκετές γενεές Πολίτες. Γνώριζαν την καταγωγή τους από τους πάππους τους ή τους προπάππους τους.

Στα περίχωρα της Πόλης υπήρχαν οκτώ χωριά που είχαν κατοικηθεί κατά το πλείστον από Ευρυτάνες. Αυτά τα χωριά ήταν, ο Πύργος, το Πετεινοχώρι, το Μεγάλο και Μικρό Μπακαλιόϊ, αυτά είχαν υπαχθεί στην ανταλλαγή των πληθυσμών μετά την καταστροφή του '22, και με τη συνθήκη της Λωζάνης το 1923 ήρθαν στην Ελλάδα και σκόρπισαν οι περισσότεροι στην Μακεδονία.

Επίσης πολλοί Ευρυτάνες κατοικούσαν στα Θεραπειά, Μακροχώρι, Νεοχώρι και Βουγιουκντερέ (Βαθυρίαξ) καθώς και στο κέντρο της Πόλης και την Χαλκιδόνα.

Τα κυριότερα επαγγέλματά των ήταν, μπακάλιδες, γκαρσόνια (σε κέντρο ευρωπαϊκές μπουραρίες) λίγοι γεωργοί, πολλοί έμποροι και τεχνίτες. Σχεδόν όλοι διέπρεψαν με το ήθος τους και την εργατικότητά τους. Μετά την καταστροφή του 22, ήταν το πρώτο ξερίζωμα των Ευρυτάνων, άρχισε το φευγιό των νέων για την Αμερική και ορισμένων για την επιστροφή στην πατρίδα. Το 1932 κάποιος νόμος του Κεμάλ απαγόρευε στους Έλληνες υπηκόους την άσκηση ορισμένων επαγγελμάτων, όπως γκαρσόνια, γεωργοί, τεχνίτες κ.λπ. Τότε πολλοί αναγκάστηκαν για νέο φευγιό στην Αμερική, λίγοι στην Αθήνα και λιγότεροι στα χωριά τους.

Για τα δύο χωριά Μεγάλο και Μικρό Μπακαλιόϊ είναι βέβαιο ότι ήταν κτήματα της μονής Τατάρνης. Προσπάθησα να τεκμηριώσω τότε και από ποιόν δωρήθηκε αυτό το

τεράστιο κτήμα (χιλιάδες στρεμ.) στη μονή, δεν το βρήκα. Ίσως στα μέσα του 14ου αιώνα από κάποιον Παλαιολόγο. Μετά την άλωση ο πορθητής Μεχμέτ Φατίχ ο 2ος, με φερμάνι προς τον πατριάρχη Γεννάδιο, προσφέροντάς του ορισμένα αξιώματα, έδειξε και σεβασμό προς τις Πατριαρχικές, Εκκλησιαστικές και Μοναστηριακές περιουσίες.

Από έρευνα φίλου μου Κων/πολίτη, στο κτηματολόγιο της Πόλης, (κτηματολόγιο στην Τουρκία υπάρχει από το 1666). Το τεράστιο αυτό κτήμα κατεσχέθη από το σουλτανικό περιουσιακό ταμείο το 1834, μετά την Ελληνική Ανεξαρτησία και την συνθήκη του Λονδίνου το 1830 και δωρήθηκε στην εκάστοτε Βαλιντέ χανούμ (Βασιλομήτηρ). Στο Δημόσιο της Τουρκικής Δημοκρατίας περιήλθε με νόμο της Μεγάλης Εθνοσυνέλευσης το 1927, που κατέσχε όλη την Σουλτανική περιουσία.

Το 1905 στον Βαθυρίαξ απαλλοτριώθηκε από το Οθωμανικό Δημόσιο ένας αμπελώνας 107 στρεμ. της μονής Τατάρνης.

Πολλοί Ευρυτάνες οι περισσότεροι άκληροι άφηναν στις δύο μονές, Προυσσού και Τατάρνης τις περιουσίες τους, σπίτια, κτήματα και χρηματικά ποσά. Άγνωστο τι απόγιναν όλα αυτά.

Έξω από τα τείχη υπάρχει η Βυζαντινή μονή της Ζωοδόχου Πηγής (Βαλουκλί) η εκκλησία και το αγίασμα είχαν καταστραφεί πολλές φορές από σεισμούς και μια φορά από πυρκαγιά, στην τελευταία ανοικοδόμηση της το 1726-27 από τον Μητροπολίτη Δέρκων Νικόδημο, στον έρανο από πιστούς Ορθοδόξους, οι συντεχνίες των Ευρυτάνων της Πόλης συνέσφεραν αξιόλογα χρηματικά ποσά.

Μέχρι και στα παιδικά μου χρόνια την ημέρα του εορτασμού της Ζωοδόχου Πηγής, πολλοί Ευρυτάνες μαζεύοντουσαν στα γύρω χωράφια της μονής και γιόρταζαν πανηγυρικά, ήταν η επίσημη συνεστίαση των Ευρυτάνων.

Ως γνωστόν σε όλους μας από το 1812 έως το 1920 υπήρχε η Αδελφότης Ευρυτάνων με προστάτη Άγιο τον Άγιο Σεραφείμ, εορτάζετο κάθε χρόνο στις 4 Δεκεμβρίου στο ναό των Εισοδείων της Παναγίας στο Πέρα όπου συγκεντρώνονταν σχεδόν όλοι οι Ευρυτάνες της Πόλης.

Είχα ακούσει ότι την εικόνα την είχαν φέρει στην Πόλη από την Αγία Τριάδα Καρπενησίου.

Στην πρώτη μετά την απέλασή μου (τον Σεπτ. του 55) επίσκεψή μου στην Πόλη, τον Σεπτ. του 88 έψαξα στο ναό των Εισοδίων του Πέρα, καθώς και στο Πατριαρχείο να βρω την εικόνα του Αγίου Σεραφείμ και με επίσημη τελετή να επιστρέψει στην εκκλησία του Καρπενησίου απ' όπου είχε ξηνητευθεί πριν περίπου δύο αιώνες, αλλά δυστυχώς η έρευνά μου απέβη μάταιη.

Μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο λίγοι Ευρυτάνες παρέμειναν στην Πόλη, ελάχιστοι της πρώτης γενεάς και αυτοί υπερήλικες.

Εμείς της δεύτερης γενεάς με το ανθελληνι-

κό Πογκρόμ της 6ης Σεπτεμβρίου του 1955 και μέχρι το 1964 με τη γενική απέλαση όλων των Ελλήνων υπηκόων, δεν έμεινε κανείς.

Για δεύτερη φορά «Η Πόλις Εάλω» από τα βάρβαρα στίφη των Ούνων και των απογόνων του Τζεγκίνς Χαν.

Υ.Γ. Σε παλαιό μου γραπτό στα «Μικροχωρίτικα Γράμματα» 3ος τόμος φύλλου 31-33 αναφέρω ότι η μετανάστευση των Ευρυτάνων προς την Πόλη πρέπει να άρχισε στα μέσα του 17ου αιώνα. Έκανα λάθος, κακή μου εκτίμηση, λόγω ότι υπάρχουν περισσότερα στοιχεία από τον 17ον αιώνα και μετά.

Από πρόσφατη έρευνά μου συγκέντρωσα στοιχεία που βεβαιώνουν ότι η μετανάστευση προϋπήρχε της Αλωσης.

Στο χωριό μου

*Πέρασαν τα χρόνια - τι μικρή η ζωή μας! -
Σαν τα χελιδόνια, πέταξαν μακριά
κι' ήρθα απόψε μόνος στη δροσάτη αυλή μας
π' όλη τη σκεπάζει μια κληματαριά.*

*'Όμορφο χωριό μου, άσπρο μου σπιτάκι
όμοια ως τ' άφηκα, όλα τα 'χω βρεί.
Μέρη αγαπημένα, που 'παιζα παιδάκι,
πέρα ρούγα, Φτέρες, Αη-Λιά μου, εσύ!...*

*Ως με μάθαν, που 'ρθα, τρέξαν να με ιδούν
γαρδιακοί μου φίλοι να με χαιρετίσουν.
Θα τα μοσχομάθω, όσα μου κρατούν
και δικά τους όλα, που θα με ρωτήσουν.*

*Να ο Πανο-Τσάμης, η Κλειώ του Νώντα
η Θειακούλα, η Φώτω, π' όλο με φιλεί,
η Λενιώ, ο Μήτσος, ο Κωστής του Λιόντα.
'Όλους σας θυμάμαι! Ωρα σας καλή!*

*Με χαρές απόψε, νιόφτερου πουλιού
διάβηκα ραχούλες, ή πια σε βρυσούλα
βούρκωσαν τα μάτια, δόλια μου καρδούλα.
Στ' όμορφο χωριό μου, ήρθα με το νού!*

Γιάννης Μεριγγούνης

Τοπωνύμια του Μικρού Χωριού

Γράφει ο Πάνος Κεράνης

Ο βατός δρόμος συνεχίζει και φτάνουμε στη θέση Γουρνες συναντάμε μια βρυσούλα που το όνομά της είναι Βρωμόβρυσή την απεκάλεσαν έτσι όταν το 1821 τραυματιοφορείς σταμάτησαν με τραυματία το Στρατηγό Μάρκο Μπότσαρη που τραυματίστηκε στο Κεφαλόβρυσο Καρπενησιού ζήτησε λίγο νερό και πίνοντας το ξεψύχισε. Προορισμός τους ήταν το Μεσολόγγι όπου και τον μετέφεραν και τον εκήδευσαν.

Προχωρώντας βρίσκουμε το εξωκλήσι του Αη Σώστη αριστερά του εξωκκλησιού λέγεται Κλειδοκότρωνα είναι η κορυφή του βράχου που κατακόρυφα φτάνει στην κοίτη του ποταμού Καρπενησιώτης. Ο βράχος είναι γνωστός με το όνομα Κλειδί, έχει τεχνική εσοχή που έγινε με σκοπό να συντομεύσει μέσω Γαύρου, προς Προυσό.

Σήμερα περνάει ο αυτοκινητόδρομος και έτσι εγκαταλείφθηκε το υποχρεωτικό πέρασμα του δρόμου μέσω Μικρού Χωριού. Από τον Αη Σώστη κατέβαινε στα Χαλικοχώραφα του Αη Σώστη, κοιτάζοντας τώρα στο βάθος δίπλα στην κοίτη του Καρπενησιώτη που περνάει ο αυτοκινητόδρομος για τον Προυσό βλέπουμε τ' αυτοκίνητα σαν να είναι παιδικά παιχνίδια.

Χαλικοχώραφα δεν υπήρχαν ποτέ γιατί δεν ήταν χωράφια είναι σκέτος χαλιός και μόνο το όνομα έχει. Περνάει στο Καροτούτικο τμήμα από μια θολωτή γέφυρα φτιαγμένη επί Τουρκοκρατίας πάνω από το ξηρόρεμα.

Τώρα επιστρέφουμε από τον ίδιο δρόμο που ανεβήκαμε και που είναι πια αυτοκινητόδρομος και φθάνει μέχρι τον Αη Σώστη. Η ιδέα να συνεχίσει ο αυτοκινητόδρομος προς Προυσό εγκαταλείφθηκε ως ασύμφωρος. Διατηρείται όμως το κομμάτι από τον Αη Σώστη μέχρι την πλατεία του Χωριού τον οποίο θα πάρουμε κατεβαίνοντας προς την πλατεία του Χωριού. Αφήνοντας το πρόναο του Αγίου Σώστη που προστατεύει τους περαστικούς από τον αέρα και βαδίζοντας προς το Χωριό φτάνουμε στη Βρωμόβρυση. Κατεβαίνουμε δεξιά του δρόμου τα σκαλοπά-

τια που οδηγούν στο μεγάλο πλάτανο που σκέπαζε τη βρύση να πιούμε το δροσερό νερό της.

Συνεχίζοντας πάλι το δρόμο φθάνουμε στην τοποθεσία Νικολός και καθόμαστε στα ξύλινα παγκάκια. Το σημείο αυτό είναι μοναδικό. Βόρεια μπροστά μας απλώνεται η κοιλάδα του ποταμού Καρπενησιώτη και στο βάθος κουρνιασμένο το Καρπενήσι στην πλαγιά του Βελουχιού. Αριστερά μας και δυτικά η Χελιδόνα και δεξιά μας και ανατολικά η Καλιακούδα και τα παρακλάδια της, που στη βορινή πλευρά της είναι το Μεγάλο Χωριό. Μπροστά μας και χαμηλά ο Νέος Οικισμός του Μικρού Χωριού και πιο βοριανατολικά το Κλαψί. Ανάμεσα στο παλιό και νέο οικισμό τα Μικροχωρίτικα χωράφια που άλλοτε ήταν γεμάτα από καλαμπόκια, φασόλια, κλήματα, τριφύλια και άλλα σπαρτά. Τα κλήματα ήταν σε σειρές (αράδες) στις άκρες από τις κατάφυτες πατοσιές. Οι αράδες που τα κλήματα ήταν από έλατο, αγριόξυλα, κέδρους ώστε να μην σαπίζουν και να διατηρούνται πολλά χρόνια. Την άνοιξη και στην αρχή του καλοκαιριού, τα κλήματα ήταν ραντιομένα με γαλαζόπετρα και ασβέστη και τα χρώματα που πέρνανε τα φύλλα τους από το ράντισμα ήταν γαλανόλευκο μέσα στο πράσινο των οπωροφόρων δένδρων και η θέα ήταν υπέροχη. Την ίδια εποχή και τα πυκνά έλατα με τα καινούργια ανοιχτοπράσινα βλαστάρια τους μέσα στο υπόλοιπο σκούρο πράσινο χρώμα του έδιναν μια καινούργια αίσθηση στο δάσος. Αυτός ο πίνακας της φύσης ήταν ο καλύτερος ζωγραφικός πίνακας που είδα στη ζωή μου. Σήμερα είναι εμφανής η εγκατάλειψη κάθε καλλιέργειας. Λείπει ο μόχθος της Μικροχωρίτισσας γιαγιάς, συζύγου, κόρης που σε μεγάλο ποσοστό απασχολούντο με την καλλιέργεια και καλύπτοντο στοιχειωδώς ανάγκες του νοικοκυριού. Σε αντίθεση με το σημερινό Μικροχωρίτικο σπιτικό, τότε υπήρχαν αμπάρια για δημητριακά, καλαμπόκι κυρίως και στάρι για λειτουργιές και για καμμιά πίτα, τουλούμια (σκόπλα) για τυρί,

καρδάρες για βούτυρο κλπ.

Ακολουθώντας το δρόμο προς το χωριό, προσπερνάμε το νεκροταφείο που έγινε μετά τον πόλεμο φερόμενο από το χώρο που είναι σήμερα η παιδική χαρά. Συνεχίζοντας το δρόμο βρίσκουμε αριστερά μας το εξωκλήσι του Αγίου Γεωργίου και της Αγίας Μαρίνας και λίγο πιο κάτω συναντάμε του Βασίλη το Ρέμα. Αριστερά μας είναι οι Λόγγοβες και δεξιά μας οι Μέρσιες. Φτάνουμε στην είσοδο του χωριού αφήνοντας αριστερά μας την Παιδική Χαρά. Δεξιά μας και πιο κάτω συναντάμε το παλιό Δημοτικό Σχολείο και το σχολικό κήπο του. Σήμερα είναι η «Πνευματική Γωνία» της Αδελφότητάς μας.

Χτίστηκε στη δεκαετία του 40 ως διτάξιο με τη φροντίδα και την προσωπική επίβλεψη του αείμνηστου συγχωριανού μας διδασκάλου Γεωργίου Παπαδή προτομή του οποίου υπάρχει στο σχολικό κήπο. Το καμπαναριό που υπάρχει δεξιά του σχολείου χτίστηκε το δέκατο ένατο αιώνα εις μνήμη της Ελένης Δ. Σιδέρη από τον μετανάστη γιό της που ήταν στην Κωνσταντινούπολη. Για το λόγο αυτό το ρολόι αντί αριθμών φέρει το όνομά της. Η εκκλησία της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος χτίστηκε στη δεκατία του 30 με ενέργειες του τότε ιερέως αιμνήστου Παπαθανάση. Η πέτρα που χτίστηκε βγήκε από νταμάρι το οποίο δημιουργήθηκε μέσα στο δάσος Κρι πάνω από τον Άγιο Αθανάσιο και μεταφερόταν με βίντζι μέχρις ενός σημείου στο Γούμενο και από κει με ζώα στο χώρο που κτιζόταν το σχολείο.

Λίγο πριν την πλατεία και δεξιά μας μέσα στα ερείπια του καμμένου σπιτιού υπάρχουν

δύο πλατάνια που φύτρωσαν μόνα τους. Στο μέρος αυτό οι Ιταλοί κατακτητές έκαψαν ζωντανούς του Εθνομάρτυρες Παπαβαστάκη από το Μεγάλο Χωριό και τον Ενωμοτάρχη χωροφυλακής Κουτσιμπα. Υπάρχει σχετική στήλη επάνω στο δρόμο.

Φθάσαμε πλέον στην Πλατεία με τις 6 βρύσες και τα κρύα νερά και τον βαθύσκωτο Πλάτανο. Δεξιά μας είναι το διόροφο ξενοδοχείο που χτίστηκε μετά τον πόλεμο στις αρχές του 53, με χρήματα των ξηνητεμένων στην Αμερική Μικροχωριτών. Ανεγέρθη στον ίδιο σχεδόν χώρο που ήταν το παλιό διόροφο Χάνι και που κήχη στη δεκαετία του 40. Είχε ξανακτιστεί πρόχειρη ισόγεια κατασκευή που ξανάκαψαν οι κατακτητές το 1942.

Στα πρώτα χρόνια της κατοχής το νερό των βρύσεων της πλατείας σε απόσταση 30 ως 40 μέτρα από το κάτω μέρος του ξενοδοχείου με υδατόπτωση κατασκευάστηκε με πρωτοβουλία του αιμνήστου Δημήτρη Παπαδημητρίου ένας σταθμός παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος που παρήγαγε ηλεκτρικό ρεύμα. Ο σταθμός είχε σχεδιαστεί από τον Δημ. Παπαδημητρίου με την υλική βοήθεια του Βαγγέλη Χονδρού. Με το ρεύμα αυτό λειτουργήσε και το κοινοτικό ραδιόφωνο τόσο απαραίτητο για ειδήσεις κατά την διάρκεια της κατοχής που εξέπεμπε το BBC από το Λονδίνο. Και όταν οι Ιταλικές αρχές κατοχή ζήτησαν το ραδιόφωνο ο τότε Πρόεδρος της Κοινότητας αιμνήστος Μιχάλης Νικολόπουλος δήλωσε ότι το πήραν οι αντάρτες. Όμως το ραδιόφωνο κρυμμένο λειτουργούσε με μπαταρίες πια και οι ειδήσεις από το εξωτερικό γέμιζαν ελπίδες τον κόσμο για την γρήγορη απελευθέρωση.

Το τζάκι

Το σούρουπο σαν πέφτει αγάλια αρχίζει
με την αργή, γαλήνια της φωνή
το παραμύθι νένα' σιγαλή
φωτιά στο τζάκι ανάφτει και φλογίζει
τα πρόσωπα που ο Δράκος φοβερίζει
εκεί, σιμά στις νένας το θρόνι,
ως καρτερούνε - αχ, πότε! - να φανεί
ο βασιλιάς που τα θεριά αφανίζει.

Και να, στην ώρα πάνου που προστάζει
ο Δράκος τον Ξανθό το βασιλιά
- και μεις κρατάμε ανάσα και μιλιά -
το πρώτο κάστανο στο τζάκι σκάζει.
Με τρόπο το μικρό αδελφάκι πιάνει
της νέας το μαβί απλωτό φουστάνι.

Λ. Στεφάνου

Η δραστηριότητα του Αθλητικού Ομίλου Μικρού Χωριού

Στο ξεκίνημα του πρωταθλήματος της περιόδου 97-98 ο ΑΟΜΧ έθεσε σαν στόχο μια θέση στην πρώτη τριάδα της γενικής κατάταξης

1η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ: ΒΕΛΑΩΡΑ - ΑΟΜΧ 1-3

Στην μακρινή Βελαώρα ο ΑΟΜΧ πήρε θετικό αποτέλεσμα με σκορ 1-3. Στο ταξίδι της ομάδας ακολούθησαν και πολλοί χωριανοί. Τα γκολ σημείωσαν στο 15' ο Διγώνης Νικόλαος, στο 42' ο Τσέκας Αντώνης και στο 70' ο Ζήσιμος Φώτης.

2η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ: ΑΟΜΧ - ΜΥΡΙΚΗ 5-2

Στο γήπεδό μας ο ΑΟΜΧ επιβλήθηκε επί της Μυρίκης με το εντυπωσιακό σκορ 5-2. Τα γκολ σημείωσαν στο 2' ο Νίκος Πλάκας, στο 14' ο Λιάπης Νικόλαος, στο 22' ο Ζήσιμος Βασίλειος, στο 53' ο Διγώνης Νίκος και στο 90' ο Παναγιώτης Λάμπρου.

3η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ: ΠΑΛΑΙΟΚΑΤΟΥΝΑ - ΑΟΜΧ 3-2

Στο μακρινό Παλαιοκάτουνο ο ΑΟΜΧ ηττή-

θηκε με σκορ 3-2. Ο αγώνας ήταν αμφίροπος και ο αγωνιστικός χώρος σε κακή κατάσταση.

4η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ: ΑΟΜΧ - ΕΥΡΥΤΟΣ 3-6

Ο ΑΟΜΧ μετά από τραυματισμούς και διαρροές παικτών δεν μπόρεσε να αντισταθεί στον Εύρυτο. Έχασε με σκορ 3-6 χάνοντας έτσι πολύτιμους βαθμούς στο γήπεδό του. Τα γκολ για τον ΑΟΜΧ πέτυχαν ο Διγώνης Νίκος, ο Τσέκας Αντώνης και ο Νίκος Πλάκας.

5η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ: ΑΙΟΛΟΣ - ΑΟΜΧ 6-0

Την πιο οδυνηρή ήττα ο ΑΟΜΧ γνώρισε από την καλύτερη ομάδα του πρωταθλήματος, τον ΑΙΟΛΟ Καρπενσιού, με 6-0. Οι παίκτες και οι διοικούντες πιστεύουν ότι το σκορ είναι πλασματικό γιατί ο ΑΟΜΧ αγωνίστηκε με πολλές ελλείψεις.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες

Όπως γνωρίζουμε, η Ελλάδα έεκλεξε για να οργανώσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες το 2004 στην Αθήνα, από την Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή. Αυτό έδωσε μεγάλη χαρά στους Έλληνες ακόμη και σ' εκείνους που είχαν ορισμένες επιφυλάξεις. Τώρα θα πρέπει να βοηθήσουμε όλοι μαζί οι Ολυμπιακοί Αγώνες να πετύχουν και να γίνουν σύμφωνα με το Αρχαίο Ολυμπιακό Πνεύμα, όπως το εκφράζουν οι στίχοι του Κωστή Παλαμά. Οι στίχοι του Κωστή Παλαμά που μελοποιήθηκαν από το Σπύρο Σαμαρά έγινε ο Ολυμπιακός Ύμνος που τραγουδιέται σε κάθε Ολυμπιάδα. Ας τον ξαναθυμηθούμε πάλι:

Ο Ολυμπιακός Ύμνος

*Αρχαίο Πνεύμα Αθάνατο, αγνέ Πατέρα
του ωραίου του μεγάλου και τ' αληθινού.
Κατέβα φανερώσον κι άστραψε εδώ πέρα
στη δόξα της δικής σου, γης και ουρανού.*

*Στο δρόμο και στο πάλεμα και στο λιθάρι,
στων ευγενών αγώνων λάμψε την ορμή.
Και με το αμάραντο στεφάνωσε στεφάνι,
και σιδερένιο πλάσε κι άξιο το κορμί.*

*Κάμποι βουνά και πέλαγα, φέγγουνε μαζί σου,
σαν ένας λευκοπόρφυρος, μέγα ναός.
Και τρέχει στο ναόν εδώ, προσκυνητής σου,
Αρχαίο Πνεύμα Αθάνατο, κάθε λαός.*

Θ.' ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΤΣΑΜ-ΤΕΠΕ (Πρώτη ημέρα - 6η Ιουλίου 1921)

(συνέχεια από το προηγούμενο)

Εκεί προσέκρουσεν η εμπροσθοφυλακή μας ήτο το τάγμα του Βλάχου. Το άλλο τάγμα ήρχισε κατερχόμενον και είδομεν τους στρατιώτας να χορεύουν κατάκοποι που ήσαν από πορείαν 90 χλμ. και φορτωμένοι. Επί τέλους θα το βροντήσωμεν και ημείς.

Εις τον πλησίον Σ/χην Παπαιωάννου που έλεγε ότι οι νεοεπιστρατευθέντες είναι άκνευ ηθικού του λέγω: Είναι άνευ ηθικού... αυτοί που πάνε χορεύοντας στη μάχη...

Εκτύπησα το άλογό μου και πήγα μπροστά. Έπρεπε να εξελιχθή με γοργότητα η μάχη διότι επλησίαζε το βράδυ και δεν έπρεπε να ευρεθώμεν εις ακαταλλήλους θέσεις το δεύτερον τάγμα έπρεπε να κινηθή δραστηρίως.

Εύρον τον Διοικητήν του Σ/ματος με το Επιτελείον του να τρώγη κοτόπουλα (από πλιάτσικο βέβαια). Εις τον πόλεμον ο χρόνος κυλάει ιδιότροπα, όταν ο χρόνος που διαθέτομεν δια φαγητόν κλέπτεται από επείγουσαν ανάγκην επιχειρήσεων τούτο πληρώνεται με αίμα.

Αυτό έγινε και εδώ. Μου προσέφερον φαγητόν που φυσικά δεν εδέχθην καιτοι πεινούσα πολύ, τους είπα ότι πρέπει να προωθηθή γρήγορα το δεύτερον τάγμα και εν ανάγκη και το τρίτον ώστε να κυριεύσωμεν απόψε τα υψώματα.

Εις τον Μέραρχον που το ανέφερα ουδέν αποτέλεσμα είχαν.

Είμεθα άκρον δεξιόν της Ελληνικής παρατάξεως. Η αριστερά μας 5η Μεραρχία απείχε 15 χλμ. και ενδιαμέσως μεσολαβούσαν βουνά, εις τα νότα μας ήτο η 10η ταξιαρχία Τουρκικού ιππικού. Είχομεν λάβει μέτρα δηλαδή ο Επιτελάρχης, αλλά όλα αυτά είχαν πολύ στοιχείον τολμηρότητος, διότι δεν ήτο δυνατό να γίνει άλλως. Η νύκτα μας βρήκεν εις τα υψώματα Τσαμ - Τετέ εν επαφή με τους τούρκους. Ευτυχώς ο Επιτελάρχης, αν δεν απατώμαι, πήρεν εν τάγμα από το δεύτερον Σ/μα και το έταξεν έξω και πίσω από το αριστερόν των Προφυλακών. Η διαταγή Επιχειρήσεων του Σώματος Στρατού εβράδυνε πολύ να έλθη. Ο Αρχίατρος της Μεραρχίας μεταφέρων τας ανησυχίας του Προσωπικού του αποτελούμενον από ιατρούς και φοιτητάς ήλθεν αργά τη νύκτα και μου λέγει: Τα σκυλιά ουρλιάζουν χαλούν τον

κόσμο, όσο να είναι, όσο και αν σπουδάσαμε μένον πάντα μέσα μας οι προλήψεις. Ολοι φοβούμεθα ότι μεγάλο κακό θα γίνει. Ολοι με προέτρεψαν να έλθω σε σένα να ερωτήσω τί θα γίνει αύριον.

Θα συνεχισθεί η Μάχη με προσπάθειάν μας να προελάσωμεν προς Σεϊντή-γαζή. Ο εχθρός λόγω ΤΟΥ ότι απειλείται εκ της προελάσεως θα συγκεντρώση μεγάλας δυνάμεις. Αλλά είμεθα ισχυροί και θα νικήσωμεν. Όταν κατηρτισθή η διαταγή Επιχειρήσεων και υπεγράφη και εστάλη με τους συνδέσμους δεν είχε ξημερώση. Ξαφνικά άρχισαν σφοδρότατα πυρά εφ' όλης της γραμμής των προφυλακών. Εις τον Μέραρχον Διγενήν που με ρώτησεν είπα: Κάνουν οι Τούρκοι γενικήν επίθεσιν. Το τηλέφωνο κόπηκε. Φεύγω, θα πάρω το τάγμα του 2ου Σ/ματος που είναι αριστερά και πίσω και θα επιτεθώ όπου είναι η μεγαλύτερα ανάγκη. Σεεις προσπαθείστε να εξοικονομήσετε δυνάμεις από τας εφεδρικές. Οσον επλησίαζα στις προφυλακάς φώτιζε, αλλά δεν μπορούσα να διακρίνω που ο αγών ήτο εντατικώτερος. Σε λίγο που έφεξε καλύτερα είδα μιαν ευρείαν χαράδρωσιν όπισθεν του αριστερού των προφυλακών, όπου εισέδδον μεγάλοι Τουρκικοί δυνάμεις. Σε λίγο θα εκύκλωναν τους μαχομένους ιδικούς μας.

Όταν βρήκα το τάγμα οι μεν στρατιώται προσεπάθουν να παρακολουθήσουν την μάχην ο δε ταγματάρχης ευρίσκετο πίσω βαθιά σε μια ρεματιά διά ασφάλειαν... ήτο γνωστός δειλός που δειλιάσαντα εις τας επιχειρήσεις του Μαρτίου μας τον έστειλεν η 2α Μεραρχία. Αυτή ήτο η τιμωρία.. Ητο εκείνος που στα Γιάννενα το 1918 φοβέριζεν ότι θα με κρεμάση ως προδότην.

Πήρα το τάγμα και με σχηματισμόν: Διμοιρία κατά τετράδας εις παράταξιν: Τρέχοντα εις τα βράχια επετέθην κατά των πλευρών και νότων των Τούρκων.

Αυτοί αντιληφθέντες τον κίνδυνον. Ηρχισαν φεύγοντες εν διαλύσει, έπρεπεν όμως να περάσουν μπροστά μας δια να αρχίσουν αναβαίνουν προς τα απέναντι ιψώματα. Την Κίνησιν αυτήν αντελήφθη ο διεξάγων την μάχην των προφυλακών Διοικητής του 3ου Σ/ματος. Εστειλεν αμέσως αγγελιαφόρον με αστηράν διαταγήν

να πάνε αμέσως εκεί αι δυνάμεις. Δηλαδή εις αυτόν υπό την καθοδήγησιν του αγγελιαφόρου.

Εσκέφθην να μη υπακούσω δια να μη μας ξεφύγη η λαμπρά ευκαιρία που εδημιουργήθη. Ημουν βέβαιος ότι δεν αντελήφθη οποιόν κίνδυνον διέτρεξεν και τι ευκαιρία εδημιουργήθη. Εξ άλλου όμως εσκέφθην ότι πιθανώς η κατάστασις να ήτο κρίσιμος εκεί. Ομολογώ ότι με επηρέασε και η κακή σκέψις. Ητο η πρώτη μάχη που μ' έβλεπε το Τρίτον Σ/μα. Δεν ανήκον εις την Στρούγκαν. Δεν είχα κανένα φίλον, απεχθανόμενην τας δολοπλοκίας που οι καλοθεληταί ηρέσκοντο. Αφησαν ένα λόχον εις ένα ύψωμα μέσα στην Ρεματιά για να μη επανέλθουν οι Τούρκοι και πήρα τον δρόμον για τον Αβράμποι. Οταν προηγηθείς έφθασα είδα ότι η κατάστασις ήτο ήρεμος. Του έψαλλα μερικά, αλλά ήτο αντισυν/χης και εγώ λοχαγός η πρώτη Δικαιώσις ήτο η πρόβλεψις δια τα συμβησόμενα εάν δεν κατελαμβάνοντο χθες το βράδυ όλα τα υψώματα του Τσαμ-Τεπέ. Ποιός θα βγάλη από αυτά διδάγματα πολλάκις διερωτήθη μη είναι εγωιστικά ευρήματα όλα αυτά και ακόμη σήμερα φοβούμαι.

Ακόμη σήμερα ελέγχω τον εαυτόν μου.

56ο απωλείας ανέφερε το Σ/μα. Και αυταί έγιναν εντός μιας ώρας. Σφαγή δηλαδή. Οι Τούρκοι προσπελάσαντες νύκτωρ εξώρμησαν από μικράς αποστάσεως κατά των Ελληνικών Προφυλακών. Και ήλθον εις χείρας με τους ανυπόπτους Ελληνας εάν δεν ήτο το τρίτον Σύνταγμα που ήτο δοκιμασμένης αξίας θα ηττώμεθα. Ευρέθη Τούρκος Σ/χης φονευμένος εις τα ελληνικάς πρώτας γραμμάς με αντίγραφον της διαταγής Επιχειρήσεων. Σκοπόν της επιθέσεως έθετε το Αφιόν Καραχισάρ. Το εφεδρικόν τάγμα αφνιδιάσθη διότι οι Τούρκοι εισέδυσαν έως εκεί. Ενας λόφος τρις εχάθη και ανεκατελήφθη.

Τα σκυλιά ούρλιαζαν....

Εφυγα αηδιασμένος από τον Αντισ/χην αλλά και αγανακτησμένος. Δεν συγχωρώ την πράξιν μου εκείνην.

**ΥΠΗΡΕΑ ΚΑΤΩΤΕΡΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕ-
ΩΣ**

Προχώρησα αριστερά. Εύρον τμήματά μας από πρόχειρα διευθετημένας θέσεις βολής να βάλουν κατά απέναντι Τούρκων. Επεσα εις μίαν κενήν θέσιν βολής. Ενθυμούμαι με πόσην επιμονήν μου επέβαλον να αλλάξω θέσιν. Δεν ήτο μόνον δεισιδαιμονία. Διηύθυνα μόνος μου τα πυρά του τμήματος εκείνου κατά των εις βάθος τεταγμένων Τούρκων. Το βράδυ εις τον

καθηγητήν της Πυροβολικής Μέραρχόν μας Διγενήν ανέφερα τας παρατηρήσεις μου, αι οποία ήσαν απογοητευτικά. Ο Διγενής μου είπε ότι κατά την παραλαβήν των όπλων Μάνλιχερ-Σενάουρκαί τας δοκιμάς εις το πολύ-γωνον παρετηρήθησαν ανατροπαί βλημάτων εις βολήν από 1000 μ. Διότι όντως η διαρρυθμισις της μάζης του βλήματος ήτο μειονεκτική. Διά να επιτύχουν μικρόν διαμέτημα να δόσουν κυλινδρικών επίμηκες σχήμα. Το συμπερασμά του ήτο ότι με τους πολέμους που έγιναν με όπλα αυτά και την κακήν συντήρησιν έγιναν εξάπαντος διαβρώσεις αι οποία ηλάτωσαν σημαντικώς την βλητικήν ικανότητα του όπλου. Συνεφανήθη να μη κοινολογηθή.

Με την πυροβολαρχίαν εκάναμε βολήν κατά του υψηλότερου λόφου που κατείχον οι Τούρκοι και πήγα προς τα εκεί να επιτεθώμεν. Αν έπιπτεν αυτός θα περιήρχετο όλη η τοποθεσία εις χείρας μας.

Κατέστη αδύνατον να πείσω τον ταγματάρχην να επιτεθώμεν. Η θέσις εφαινετο να έχη εγκαταλειφθή. Υστερα από πολλήν ώραν εφθάσαμεν εκεί. Είδαμε τους Τούρκους φεύγοντας εις τον κατήφορον και τους αξιωματικούς των προσπαθούντας με αγωνιώδεις προσπάθειας να τους ανασυντάξουν. Κατέστη αδύνατον να κινήσω τον ταγματάρχην. Του έλεγα αύριον θα έχωμεν άλλην μάχην και άλλο αίμα. Οπως και έγινε. Εξάπλωσα κάτω. Αϋπνία, η νηστεία και ο κόπος με είχαν κάμη ράκος.

Την λύσιν της καταστάσεως έφερεν ο επιτελάρχης. Με δυνάμεις που εξοικονόμησεν από την εφεδρείαν και σύγχρονον οπισθοφυλακήν επετέθη από το άκρον δεξιόν και ανέτρεψε τον εχθρόν.

Όσον δια τον Πλαστήραν ουδαμού ενεφανίσθη. Ούτε τους εν διαλύσει φεύγοντας ηνόχλησεν.

ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΣΕΙΝΤΗ - ΡΑΖΗ (8Η ΙΟΥΛΙΟΥ 1921)

Την πρωίαν συνεχίσαμεν την πορείαν. Ητο ημέρα της 8ης Ιουλίου της γενικής εκθέσεως που διηύργησαν οι Τούρκοι:

Επειδή βγήκαμεν από τα βουνά και είμεθα εκκλίναντες και άκρον δεξιόν εβλέπαμεν αριστερά και πίσω μας τα μαχομένας Μεραρχίας μας. Η 13η Μεραρχία μας ηδύνατο να διδραματίση μεγάλο ρόλον λόγω της θέσεώς της. Ο εχθρός σαν να εζύγησε την μετριότητα της επέρασε μετά την ήτταν το από κάτω από την μύτην της και συνεπτυχθη εις τον Σαγγάριον όπου ανέμεινεν σταθερά πλέον τους Ελληνας.

(Συνέχεια στο επόμενο)

Στο καφενείο του χωριού

Γράφει ο Χρ. Γιαννακόπουλος

Ήταν μετά τον εμφύλιο πόλεμο. Ο κόσμος όλος σχεδόν είχε φύγει για τις μεγάλες πόλεις για να βρει ένα μεροκάματο για να ζήσει.

Ο τζίρος του καφενείου ήταν τρεις - τέσσερες καφέδες το πρωί και δύο τσίπουρα το βράδυ. Κάποια μέρα με πληροφόρησαν ότι ήρθε ο έφορος Καρπενσιού και θα κάνει έλεγχο στο μαγαζί μου και στα βιβλία. Καλώς να έρθουν είπα εγώ, μόνο που γέλασα γιατί όκι βιβλία δεν είχα, αλλά ούτε κομμάτι από εφημερίδα για να ανάψω τη θερμάστρα. Σε λίγο έφτασε το πρόσωπο, αγέρωχο και βλοσυρό. Κάθισε σε μια καρέκλα του ενός τραπέζιού από τα τέσσερα που είχε το μαγαζάκι. Δεν μου λες εσύ, έχεις κανένα βιβλίο. Εγώ ήρεμος και ψυχραιμος του απάντησα με ερώτηση. Τι βιβλίο προτιμάτε; Κάποιο ερωτικό ή πολεμικό; Τον βλέπω να σκάνεται χωρίς να πει λέξη. Βγήκε απ' το καφενείο, πήρε το αυτοκίνητό του και έφυγε για το Καρπενήσι. Ποιός ξέρει τι να σκέφτηκε ο κακομοίρης. Ή πως εγώ είμαι τρελός ή αυτός ο ίδιος τρελάθηκε και ήρθε να εισπράξει φόρο από το μαγαζί καμένο τρεις φορές στο διάστημα της κατοχής και του εμφυλίου πολέμου.

*****

Βραδάκι. Μπήκε στο μαγαζί ο μπαρμπα - Γιάννης. Καλώστουσε του λέω. Κάθισε να σε κεράσω ένα τσίπουρο. Δεν θέλω τσίπουρο μου απαντάει, καλύτερα να με κεράσεις ένα καρτοφάκελο. Ασε με ρε γέροντα που θα σε κεράσω καρτοφάκελο. Μα γιατί; με ρωτάει; γιατί το θεωρώ γρουσουζιά. Οι άλλοι γύρω που πίνανε τσίπουρο σκάσανε στα γέλια.

Χελιδονοφωλιές

Χελιδόνια χτες πέρασαν κλεφτά
κι εξεπέταξαν κατά τ' ανοιχτά
κι εκελάδησαν: «Πάμε συντροφιά,
πάμε σ' άλλη γη, σ' άλλη ομορφιά».

Κι εκελάδησαν με γλυκές λαλιές!
«Μη μας ρίξετε χάμω τις φωλιές!
Μη, καλά παιδιά, μη, να σας χαρώ,
να τις εβρούμε πάλι, με καιρό!»

Τέλλος Αγρας

Ενας παλιός θεσμός

Η προσωπική εργασία

Τα παλιά χρόνια που τα λεφτά ήταν λίγα και οι κοινότητες δεν είχαν κρατικές επιχορηγήσεις, είχε εφαρμοστεί με νόμο η προσωπική εργασία των κατοίκων.

Κάθε κάτοικος που ήταν ενήλικος, εξαιρουμένων των υπερηλικών, ήταν υποχρεωμένος να εργαστεί δωρεάν δέκα ημέρες το χρόνο σε έργα της κοινότητας, όταν διαταχτεί από τον Πρόεδρο.

Τα έργα που γινόταν ήταν η συντήρηση των βατών δρόμων (αμαξιοί δεν υπήρχαν) προς τις άλλες κοινότητες ή μέσα στο χωριό για κοινωφελή σκοπό.

Οι κάτοικοι πρόθυμοι έτρεχαν, άνδρες και γυναίκες, στην προσωπική εργασία, πρώτον γιατί έφτιαχναν τους δρόμους που περνούσαν και δεύτερον ήταν μια συγκέντρωση - εκδήλωση για τους νέους που έβρισκαν την ευκαιρία να εκδηλωθούν, να αστειευτούν, περπατώντας στο δρόμο ή ακόμα και δουλεύοντας.

Γέμιζε ο τόπος φωνές, αστεία, πειράγματα, τραγούδια, ιστορίες καθ' οδόν από παλαιότερους για συμβάντα σε ορισμένα σημεία της διαδρομής, για νεράιδες και στοιχειά κοντά στους βράχους, στα ποτάμια και τα γεφύρια.

Πολλές φορές πήγαιναν και μικρότεροι σε ηλικία χωρίς ο νόμος να τους πιάνει, εθελοντές, για να ζήσουν όλο αυτό το πανηγύρι.

Ο πρόεδρος κατάρτιζε τα συνεργεία που θα πήγαιναν την ημέρα της προσωπικής εργασίας και αν οποιοδήποτε αρνούνταν την εκτέλεση έργου, μπορούσε να τον στείλει στο Δημόσιο Ταμείο με πρόστιμο την αξία του εργατικού ημερομισθίου υπέρ των εσόδων της κοινότητας.

Οι παλποί Μικροχωρίτες θυμούνται το θεσμό της προσωπικής εργασίας και έχουν λάβει μέρος σ' αυτήν. Πόσες εργασίες δεν έχουν γίνει στο χωριό τα χρόνια εκείνα που λειτουργούσε ο θεσμός αυτός. Τους δρόμους που από κωραφόδρομους έγιναν αμαξιοί. Τα αυλάκια που προορίζονταν για να ποτίζουν τα καρφάκια και τους κήπους και ένα σωρό άλλα μικρά και μεγάλα έργα που έγιναν από τους χωριανούς και που ακόμα υπάρχουν τα σημάδια. Ποιά να πρωτοθυμηθεί κανείς.

Πάνε χρόνια που καταργήθηκε αυτός ο θεσμός και έπαψε η προσωπική εργασία να είναι μια ωφέλιμη και χαρούμενη εκδήλωση.

Τα ιστορούμε αυτά για την νεολαία, γιατί οι μεγαλύτεροι τα ζήσαν και ίσως τους δοθεί η ευκαιρία να τα αναπολήσουν, να ξαναθυμηθούν παλιές ιστορίες.

Ευρυτανία: Ιστορία και Παραδόσεις - Ιερά Μονή Προυσού

Γράφει: Δημήτρης Ιω. Φαλλής

Αλήθεια πόσα ωραία και θαυμαστά θα μπορούσε να γράψει κανείς για την Ευρυτανία. Για τον τόπο που γεννηθήκαμε και πρωτοείδαμε το φως, πρωτοακούσαμε την καμπάνα της εκκλησιάς και μάθαμε - φοβισμένα και δειλά παιδιά - τα πρώτα γράμματα! Να γράψει για την πανάρχαια κι ένδοξη ιστορία της, για τους θρύλους και τις παραδόσεις της, για το πανέμορφο, άγριο και καταπράσινο τοπίο, για τα ψηλά περήφανα βουνά της, για τα πολλά κατακάθαρα γάργαρα νερά της και το υγιεινό της κλίμα. Αλλά να γράψει και για την εγκατάλειψη που έχει σήμερα απ' όλους μας και για τη φτώχεια των χωριών μας! Χωριά που άλλοτε έσφυζαν από ζωή και κοινωνική δράση, σήμερα αργοπεθαίνουν! Να γράψει για τις συγκλονιστικές ιστορίες και παραδόσεις που χάνονται στο χρόνο και μεις δε γνωρίζουμε τίποτα γι' αυτές, ώστε νάμαστε περήφανοι ως Ευρύτανες! Κι αν ΤΩΡΑ, δεν τις προσέξουμε, να τις γνωρίσουμε και να τις σώσουμε, υπάρχει κίνδυνος να μείνουμε σαν το δέντρο που το έκοψαν τις ρίζες.

Μια όμορφη και σωτήρια ιστορία του τόπου μας - ίσως η μοναδική - που ευτυχώς διατηρείται ζωντανή στην καθημερινή μας ζωή, είναι η ιστορία της Ιεράς Μονής Προυσού. Της ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΗΣ ΠΡΟΥΣΙΩΤΙΣΣΑΣ, όπως συνηθίσαμε να λέμε. Πόσα θαυμαστά θα μπορούσε να γράψει κανείς γι' αυτή! Να γράψει για τον τρόπο που έφυγε απ' τον τόπο της - την Προύσα - κυνηγημένη απ' τους εικονομάχους, για να φωλιάσει και να «σωθεί» στον αγνό κι αμόλετο τόπο, στους απόκρημνους βράχους της Ευρυτανίας! Να γράψει για τις χιλιάδες θαύματα που έκανε στους πιστούς στο πέρασμα των αιώνων, αλλά και που σήμερα η χάρη της δε μας εγκαταλείπει. Θαύματα στους πιστούς όχι μονάχα της Ευρυτανίας, αλλά κι όλης της Ελλάδας, αφού - όπως αναφέρει και το απολυτήκιο της, Αυτή είναι η πρόμαχος όλης της Ελλάδας:

«Της Ελλάδος απάσης ευ προίστασαι πρόμαχος...»

Να γράψει ακόμα για τους αγώνες και τις θυσίες των μοναχών και των πιστών για να

φκιάζουν το Μοναστήρι. Τις καταστροφές που έγιναν σ' αυτό από βαρβάρους και αλλοθρήσκους και τη συμμετοχή της Μονής και των μοναχών στους εθνικοαπελευθερωτικούς αγώνες. Τέλος να γράψει για το πανέμορφο σημερινό Μοναστήρι, τη φιλοξενία του, την αγάπη και ξενάγηση στους προσκυνητές και τη σκληρή προσπάθεια που κάνει, να σταθεί ΣΩΣΤΑ στην ορθοδόξη πορεία του.

Ίσως στο μέλλον γράψουμε κάτι περισσότερο γι' αυτά. Αξίζει ο κόπος. Σήμερα θα γράψουμε λίγα για την ιστορία αυτού του θεόσταλτου στην Ευρυτανία Μοναστηριού, που όλοι πάμε σ' αυτό να προσευχηθούμε. Πάμε κατάκοποι απ' το βάρος των αμαρτιών της καθημερινής μας ζωής και φεύγουμε ανάλαφροι και χαρούμενοι, πέρνοντας μαζί μας την ευλογία και τη χάρη της Παναγίας μας.

Η ιστορία της Μονής αρχίζει τον έννατο μ.Χ. αιώνα (ωκθ' = 829), που αυτοκράτορας του Βυζαντίου ήταν ο φοβερός εικονομάχος Θεόφιλος. Την εποχή αυτή χειροτέρευσε ο αμείλικτος πόλεμος που είχε ξεκινήσει πολλά χρόνια πριν, για την καταστροφή, για την εξαφάνιση όλων των εικόνων, με τη δικαιολογία ότι, αυτά είναι ξύλα και χρώματα και δεν πρέπει να προσκυνούνται. Αυτοί που κήρυξαν τον πόλεμο κατά των εικόνων ονομάστηκαν στην ιστορία Εικονομάχοι. Αυτοί που δε συμφωνούσαν με τους εικονομάχους κι ανέλαβαν τη φύλαξη και την προστασία των εικόνων, ονομάστηκαν εικονόφιλοι ή εικονολάτρες. Οι εικονόφιλοι γνώριζαν και εν επιγνώσει έλεγαν ότι οι εικόνες δεν είναι Θεός και Άγιοι και δεν τις λατρεύουμε, αλλά τις σεβόμαστε και τις προσκυνούμε ως αντίτυπα του Χριστού, της Παναγίας και των αγίων Μαρτύρων. Απονέμωμε σ' αυτές τιμή, όχι λατρεία. Και όπως πολύ εύστοχα γράφει ο Μ. Βασίλειος,

«Η γαρ της εικόνας τιμή επί το πρωτότυπον διαβαίνει».

Μέσα σ' αυτή την καταστροφομανία των ιερών εικόνων που διέταξε ο Θεόφιλος, βρέθηκε και η εικόνα της Παναγίας στην

Προύσα της Μικράς Ασίας. Είναι η εικόνα αυτή που σήμερα κοσμεί τη Μονή Προυσού και τη θεωρούμε όλοι μας φύλακα της Ευρυτανίας, Κυρά της Ρούμελης και Πρόμαχο όλης της Ελλάδας! Εκεί, στην Προύσα, την εικόνα αυτή της Παναγίας την είχε μια αρχοντική οικογένεια και, όπως λέγεται, υπήρξε έργο του Ευαγγελιστή Λουκά, μία από τις εβδομήντα που έκανε. Όταν ο πόλεμος για την καταστροφή των εικόνων έφτασε στο αποκορύφωτο, τότε το αγόρι της αρχοντικής οικογένειας με την προτροπή και την ευχή της μητέρας του, πήρε την εικόνα κι έφυγε για την ελεύθερη Ελλάδα να τη σώσει. Κείνη την εποχή, ελεύθερη Ελλάδα ονομαζόταν ο χώρος κάτω Θεσσαλίας. Και συγκεκριμένα η Ευριτανία και η Φθιωτιδοφωκίδα. Το αρχοντόπουλο πήρε την εικόνα με όλο το σεβασμό και την ευθύνη που ανέλαβε γι' αυτή, κι έφυγε για την ελεύθερη Ελλάδα παίρνοντας μαζί του κι έναν υπηρέτη. Στην Ελλάδα όταν έφτασαν, σταμάτησαν στην Καλλίπολη - στη σημερινή Καστριώτισσα - για να πάρουν αποφάσεις για την οριστική τους εγκατάσταση. Τότε, κατά τη διάρκεια του ύπνου τους το βράδυ, έχασαν την εικόνα. Η πίκρα τους και η στενοχώρια τους, ήταν μεγάλη. Την αναζήτησαν παντού όπου μπορούσαν. Δυστυχώς, η εικόνα πουθενά! Εφυγαν απ' την Καλλίπολη και πήγαν στη Νέα Πάτρα, σημερινή Υπάτη. Το αρχοντόπουλο στην Υπάτη, για να βρει παρηγοριά, άρχισε να κτίζει μια εκκλησία, αφιερωμένη στην Αγία Σοφία. Όμως η Πρόνοια και η αγάπη του Θεού, δεν άφησε τον ευσεβή νέο στην πίκρα του απ' το χάσιμο της εικόνας. Του έδωσε πάλι τη χαρά και μάλιστα αυξημένη με την εύρεση της εικόνας.

Η εύρεση: Τις μέρες που το αρχοντόπουλο έκτιζε την εκκλησία στην Υπάτη, στα πιο απόκρημνα βουνά της Ευρυτανίας, εκεί που μονάχα γίδια θα μπορούσαν να περάσουν γκρεμίζοντας στις αβύσσους των ρεμάτων τις πέτρες, ένα τσοπανόπουλο προσπαθώντας να συμμαζέψει τα γίδια του, είδε κάτι πρωτόφαντο. Είδε να βγαίνει μέσα απ' τους βράχους ένα φως και να υψώνεται σαν κολώνα ως τον ουρανό! Κάθισε και θαύμασε το φαινόμενο χωρίς να μπορεί να δώσει κάποια εξήγηση. Το είπε στον πατέρα του. Ο πατέρας του είπε πως το παιδί τον παραλογιζόταν. Δεν ήξερε τι λέει. Όμως στην επιμονή του παιδιού του, πήγε να

δει. Και ω του παραδόξου θαύματος, ήταν αλήθεια! Φώναξαν κι άλλους πολλούς, το είδαν και με κίνδυνο της ζωής των έφτασαν ως το σημείο εκείνο. Σαστισμένοι τότε, αντίκρυσαν την εικόνα της Παναγίας, λουσμένη σε μια υπερκόσμια φωτοχυσία.

Το θαύμα της εύρεσης της εικόνας διαδόθηκε γρήγορα σ' όλα τα χωριά και τις πολιτείες. Το έμαθε και τ' αρχοντόπουλο στην Υπάτη. Εφυγε αμέσως, έφτασε στους απόκρημνους βράχους της Ευριτανίας κι αμέσως αναγνώρισε την εικόνα του. Επесе γονατιστός και με δάκρυα ανείπωτης χαράς ευχαριστούσε χωρίς τελειωμό την Παναγία για τη μεγάλη δωρεά της. Έδωσε τότε πλούσια δώρα στους βοσκούς και πέρνοντας την εικόνα, τους ευχαρίστησε κι έφυγε για την Υπάτη όπου έκτιζε το Ναό. Φτάνοντας όμως κάπου πάνω απ' τη σημερινή Καρύτσα, νυχτωμένοι, κάθισαν να περάσουν τη νύχτα τους. Το πρωί έλειπε πάλι η εικόνα! Απορημένοι προσπάθησαν να εξηγήσουν τη δεύτερη εξαφάνιση. Τότε αντίκρυσαν ψηλά στο πετροβούνι μια τρύπα, ίδιο ομοίωμα με την Παναγία βρεφοκρατούσσα. Μια τρύπα τόσο μεγάλη, που διαπερνούσε το βουνό απ' τη μια πλευρά του ως την άλλη! Τότε κατάλαβε το αρχοντόπουλο πως η εικόνα πήγε πάλι εκεί στη σπηλιά, μέσα στους βράχους που τη βρήκαν. Εκεί στον καθαρό κι αμόλευτο τόπο, κοντά στους βοσκούς και τους χωρικούς, μακριά απ' τις πολιτείες που ήταν γεμάτες από διώκτες της και λογής-λογής θρησκολάτρες. Έτσι και το αρχοντόπουλο με τον υπηρέτη του έμειναν εκεί, έφκιαξαν την πρώτη μικρή εκκλησούλα για να μένουν κοντά στην εικόνα και να υπηρετούν την Παναγία. Και σύμφωνα με τις μαρτυρίες που έχουμε, ένας ηγούμενος που είχε Μοναστήρι στην Καστανιά - τότε Άγιος Δημήτριος - χωριό κοντά στον Προυσό, τους χειροτόνησε μοναχούς. Και το μεν αρχοντόπουλο πήρε το όνομα Διονύσιος, ο δε υπηρέτης του, Τιμόθεος. Εκεί έμειναν μέχρι τέλους της ζωής των. Και η Μονή ονομάστηκε «ΠΑΝΑΓΙΑ ΠΡΟΥΣΙΩΤΙΣΣΑ», επειδή η εικόνα ήρθε απ' την Προύσα, η «ΠΑΝΑΓΙΑ ΠΥΡΣΙΩΤΙΣΣΑ», απ' τον πυρσό, το φως που είδαν οι βοσκοί που έβγαине απ' τη σπηλιά κι έφτανε σαν κολώνα ως τον ουρανό! Ένωσε το φως αυτό με τη χάρη της Παναγίας μας, τη γη με τον ουρανό!

Από το χώρο της Ευρυτανίας

Η Γενική Συνέλευση της «Πανευρυτανικής Ένωσης»

Στις 21 του Σεπτεμβρίου 1997 και στην αίθουσα του Πνευματικού Κέντρου Ρουμελιωτών συνήλθε η Γενική Συνέλευση των μελών της Πανευρυτανικής Ένωσης με θέμα ημερησίας διάταξης:

1) Λογοδοσία πεπραγμένων Δ.Σ. 2) Έγκριση του οικονομικού απολογισμού, 3) Έκθεση Εξελεγκτικής Επιτροπής, 4) Προτάσεις και Ανακοινώσεις, 5) Εκλογή νέου Δ.Σ. και Ε.Ε. Η Γενική Συνέλευση με πρόταση του προέδρου του απερχόμενου Δ.Σ. κ. Κωστοπαναγιώτη, εξέλεξε πρόεδρο αυτής του κ. Παπακωστοζάχο και Γραμματέα τον κ. Λάζο. Ο πρόεδρος κ. Παπακωστοζάχος απευθύνει χαιρετισμό. Ευχαριστεί όλους και εύχεται πλήρη επιτυχία στις εργασίες της Συνέλευσης.

Στη συνέχεια δίνει το λόγο στον πρόεδρο του απερχόμενου Δ.Σ. κ. Κωστοπαναγιώτη ο οποίος προβαίνει στον απολογισμό των πεπραγμένων κατά την περίοδο 1955-1957.

«Αγαπητοί μου συμπατριώτες και συμπατριώτισσες

Ως Πρόεδρος της Π.Ε. και εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου αισθάνομαι την ανάγκη να σας ευχαριστήσω θερμά για την πρόθυμη προσέλευσή σας στην σημερινή Γενική Συνέλευση της Π.Ε. και να σας παρουσιάσουμε συνοπτικά τον απολογισμό του έργου μας στην διετία που πέρασε. Ζούμε βέβαια στην Αθήνα, αλλά η σκέψη μας είναι στην Ευρυτανία.

Δεν περνάει σχεδόν ούτε μίνας που να μην είναι εκεί η Π.Ε. για μία θετική συμπαράσταση στον ηρωικό ευρυτανικό λαό μας, που κρατάει ζωντανά τα χωριά μας παρά τις αντίξοες συνθήκες. Στη διετία που πέρασε, χάσαμε δυστυχώς εκλεκτά μέλη της Ένωσής μας όπως τους αιμνήστους: Τον γιατρό Ιωάννη Κρικέλλη, υφηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών, τον Αλέκο Τσουκανά υποδιοικητή της Κτηματικής Τράπεζας, τον Δημήτριο Παπακαρύ συνταξιούχο Αγροτικής τράπεζας και τον Νικόλαο Τσέντο, διευθυντή κρατικών λαχείων. Σημαντική και η

απώλεια του φοιτητή αρχαιολογίας Δημήτρη Ιωάννου Λιάπη (σκοτώθηκε σε τροχαίο στην Κωσ/πολη) που οραματίζεται να φέρει στο φως το θαμένο Πολιτισμό. Η Π.Ε. συνεργάζεται αρμονικά με την τοπική αυτοδιοίκηση, τις δημόσιες υπηρεσίες και όλους τους τοπικούς φορείς χωρίς καμιά διάθεση ανταγωνισμού, μόνο με καλή θέληση και το διάλογο για την επίλυση προβλημάτων του τόπου μας.

Όπως σας είναι γνωστό, το έργο της ομάδας γιατρών κοινωνικής Αλληλεγγύης της Πανευρυτανικής είναι πολύ ουσιαστικό και έχει γίνει πλέον θεσμός για τον Νομό μας. Μάλιστα με τον Ιατρικό Σύλλογο Καρπενησίου έχουμε καλή συνεργασία και οργανώσαμε συχνά και κυρίως τους κατοίκους των απομακρυσμένων χωριών μας ανακουφίζοντας τον πόνο τους και προσφέροντας και εδώ στην Αθήνα πολύτιμες υπηρεσίες για την εξυπηρέτησή τους στα διάφορα Νοσοκομεία, αν χρειαστεί. Ακόμη και διαλέξεις προληπτικής υγιεινής έγιναν από τους γιατρούς της ομάδας μας στο Καρπενήσι.

Ένας Ευρυτάνας γιατρός, που θέλει να κρατεί την ανωνυμία του δώρισε έναν καρδιογράφο στο αγροτικό ιατρείο Γρανίτσας και εμείς τον προωθήσαμε. Το μηχανήμα αυτό συνδεμένο με φαξ μπορεί για έκτακτα περιστατικά να επικοινωνήσει με τα μεγάλα Νοσοκομεία εδώ των Αθηνών και να σώζει ζωές. Εμείς θα προσπαθήσουμε να εφοδιάσουμε και άλλα αγροτικά ιατρεία με τα μηχανήματα αυτά. Επίσης το Νοσοκομείο Καρπενησίου δεν έχει μηχανήματα υπερήχων και θα ζητήσω, σε λίγες ημέρες φεύγω για την Αμερική, την ενίσχυση των ξενιτεμένων μας, γιατί η Π.Ε. είναι ο μόνος σύλλογος που έχει συνεχή παρουσία και στο εξωτερικό. Δεκαετίες τώρα δίνω το παρόν στα επίσημα συνέδριά τους, ζω από κοντά τα προβλήματα τους, τον πόνο τους, τη νοσταλγία τους και επηρεάζω θετικά τις αποφάσεις τους για τη γενέτειρα.

Μάλιστα τα τόσα φιλανθρωπικά έργα της Ένωσης Ευρυτάνων Αμερικής «το Βελούκι» είναι η έμπρακτη απόδειξη του ενδιαφέροντος και της

ανάγνης τους για την Ευρυτανία.

Φέτος είχαμε την ατυχία να χάσουμε έναν εκλεκτό συμπατριώτη μας στο εξωτερικό που με την καρδιά και την πένα του ήτανε πάντοτε κοντά μας, τον αείμνηστο καθηγητή, συγγραφέα και ποιητή Παύλο Χρυσικό, που αντιπροσώπευε την Π.Ε. από την ίδρυση της και παράλληλα αγωνιζόταν και για τα εθνικά μας θέματα και το Υπουργείο των Εξωτερικών του απύθυνε θερμά ευχαριστήρια. Και η Π.Ε. προγραμματίζει την έκδοση βιβλίου με πολλά στοιχεία για την πνευματική και εθνική του δραστηριότητα.

Και μια που αναφερθήκαμε στους συμπατριώτες μας δεν είναι πλέον στη ζωή η Π.Ε. συμμετείχε στην εκδήλωση για τα αποκαλυπτήρια της προτομής του Ευρυτανολάτρη Γιάννη Βραχα που έγιναν στο χωριό του τα Ψιανά και εμείς τονίσαμε την δράση του ως προτεργάτου της Ε.Π. Η Π.Ε. μετά την εκδήλωση που είχε εδώ στο Πνευματικό Κέντρο προς τιμήν των αδελφών Ανδρέα και Δημήτρη Πουρνάρα κυκλοφόρησε ένα αφιερωματικό σ' αυτούς τεύχος του περιοδικού «Ευρυτανικά Χρονικά» το οποίο έγινε με ευχαρίστηση δεκτό από τους συμπατριώτες μας. Την επιμέλεια του περιοδικού είχε ο Συγγραφέας και Λογοτέχνης Μιχάλης Σταφυλάς και χορηγοί ήταν ο καθηγητής Νικόλαος Δ. Πουρνάρας και εγώ προσωπικά.

Η Π.Ε. τριάντα περίπου χρόνια συμπαρίσταται στη νεολαία μας και συνεχίζει το θεσμό των υποτροφιών, παρά τις δυσκολίες, απονέμοντας κάθε χρόνο τιμητικά διπλώματα και χρηματικά βραβεία στους Ευρυτάνες σπουδαστές.

Στο πρόγραμμά μας είναι να βοηθήσουμε όλοι την επιτροπή ιστορικής έρευνας για τον αποθησαυρισμό των ιστορικών και πολιτιστικών στοιχείων του Νομού μας, όπως: αρχαιολογικά ευρήματα, ιστορίες των χωριών, μνημεία και κάθε μαρτυρία, που συνθέτει την τοπική μας ταυτότητα. Και οφείλω εδώ να συγχαρώ τον Γεν. Γραμματέα μας, τον εκλεκτό επιστήμονα Γιάννη Ζούμπο για τη μεγάλη του προσφορά στους Δομιανούς Πέτυχε να αναπαλαιώσει το ιστορικό Μοναστήρι της Παναγίας και να αποκαλυφθούν υπέροχες εικόνες ονομαστών αγιογράφων. Πρόκειται πραγματικά για ένα μνημείο κόσμημα που προσελκύει πολλούς επισκέπτες. Ακόμα θέλω να

αναφερθώ και στο βιβλίο που ετοιμάζει ο γνωστός ιστορικός μας Δημήτριος Φαλλής για το βίο και το έργο του Αγίου Λεωνίδα που ο ναός του αποκαλύφθηκε στο χωριό Κλαψή με τα θαυμάσια ψηφιδωτά του που εντυπωσιάζουν τους ειδικούς και το κοινό.

Επίσης στο πρόγραμμά μας είναι και η έκδοση λευκώματος για τα παλιά γεφύρια της Ευρυτανίας, που είναι δεμένα με τις παραδόσεις του λαού μας και συνδέουν το χθες με το σήμερα.

Είναι υποχρέωσή μου να τονίσω και να ευχαριστήσω ως πρόεδρος τους συμπατριώτες μας Εσωτερικού και Εξωτερικού και φίλους της Ευρυτανίας που πρόσφεραν σημαντικά ποσά για την υλοποίηση των στόχων μας και μάλιστα ιδιαίτερα τα μέλη της Ενωσης μας που με ενέργειές τους μας ενίσχυσαν με σημαντικά ποσά όπως ο Γιάννης Παπανίκος Επιθεωρητής Εθνικής Τράπεζας, Κων/νος Τσιαβός, διευθυντής Κτηματικής τράπεζας και ο Γεώργιος Κουκούτσης, δημοσιογράφος. Τα ονόματα και τα ποσά των δωρητών θα τα ακούσουν από τον γραμματέα μας.

Η Π.Ε. άρχισε μια προσπάθεια για την αγορά ιδιόκτητου γραφείου της που θα γίνει το εντεκντήριο σπουδαστών και αποδήμων Ευρυτάνων. Παράλληλα θέλουμε να ιδρύσουμε και την Ευρυτανική βιβλιοθήκη, ώστε οι μελετητές του τόπου μας να έχουν όλα τα στοιχεία και τα βοηθήματα. Από το γραμματέα μας θα ακούσετε τα ονόματα και τα αντίστοιχα ποσά αυτούς που προσέφεραν μέχρι σήμερα και παρακαλούμε να έχουμε τη βοήθεια και τη συμπαράσταση όλων σας.

Επίσης θέλω να σας πληροφορήσω ότι ετοιμάζουμε εκδηλώσεις για τον Ανδρέα Πουρνάρα στο Καρπενήσι και στην Γρανίτσα. Στην αίθουσα βιβλιοθήκης του Ευγενίου του Αιτωλού θα τοποθετηθεί η προτομή του Ανδρέα με δαπάνες του γιού του Ιωάννου Α. Πουρνάρα ο εκδοτικός οίκος «Πάπυρος» ανέθεσε στο συγγραφέα Μιχάλη Σταφυλά τη συγγραφή της βιογραφίας του Ανδρέα Πουρνάρα, η οποία τυπώνεται και θα κυκλοφορήσει σύντομα με πολλά ευρυτανικά στοιχεία. Άλλες εκδηλώσεις θα γίνουν για τον Πάνο Βασιλείου στην Αγία

Τριάδα και στο Καρπενήσι σε συνεργασία με το Δήμο Καρπενησίου και τον Πολιτιστικό σύλλογο Ευρυτανίας προγραμματίζουμε να τιμήσουμε εν ζωή και τους άξιους Ευρυτάνες συγγραφείς και λογοτέχνες που σε όλη τους τη ζωή υπηρετούν σιωπηλά αλλά γόνιμα τα γράμματα, τις τέχνες της παράδοσης, την ιστορία, το δίκαιο και γίνονται εργάτες συμφερόντων του λαού για να ιδεί ο τόπος μας καλύτερες ημέρες. Αναφέρομαι στους γνωστούς της Λογοτέχνες Μ. Σταφυλά και Δ. Σταμέλο. Ευχόμαστε όπως το Νέο Δ.Σ. που θα προκύψει από τη δική μας ψήφο να έχει ακόμη μεγαλύτερες επιτυχίες, για το καλό της Ευρυτανίας.

Στη συνέχεια δόθηκε ο λόγος στους κ.κ. Ζούμπο Γεν. Γραμματέα του απερχομένου Δ.Σ. αναφέρθηκε στη δραστηριότητα της Π.Ε. και την ανάγκη επίλυσης σοβαροτάτων προβλημάτων της Ευρυτανίας και ανέγνωσε ονόματα όσων πρόσφεραν διάφορα ποσά για την αγορά γραφείων της Πανευρυτανικής Ένωσης. Ο κ. Βασιλόπουλος ταμίης της Ένωσης αναφέρθηκε στην οικονομική κατάσταση αυτής. Γνώρισε ότι στο διάστημα της διετίας πραγματοποιήθηκαν. Γενικά έσοδα δρχ. 8137.922 και έξοδα 6.696.384

και υπόλοιπο σε νέα χρήση 1.441.538. Ο ίδιος διάβασε και την έκθεση της Εξελεγκτικής Επιτροπής. Ο κ. Τριχιάς μίλησε για το θεσμό των υποτροφιών σε Ευρυτάνες φοιτητές και μαθητές Λυκείων από την Ένωση Ευρυτάνων Αμερικής το «ΒΕΛΟΥΧΙ» και από την Παν. Ένωση να τιμώνται οι επιμελείς και να υπάρχει κίνητρο για περαιτέρω πρόοδο και αγάπη για τον τόπο τους. Ο κ. Υφαντόπουλος που πήρε μετά το λόγο στάθηκε στο θεσμό των υποτροφιών και παρατήρησε ότι ανάμεσα στους συναδέλφους υπάρχουν Ευρυτάνες που έλαβαν υποτροφίες στο παρελθόν.

Στη συνέχεια η Συνέλευση ενέκρινε ομόφωνα τα πεπραγμένα του Δ.Σ. και τον οικονομικό απολογισμό και απαλάσει από κάθε ευθύνη το Διοικητικό Συμβούλιο. Ο πρόεδρος της Συνέλευσης κ. Παπακωστοζάχος κάλεσε τα μέλη αν επιθυμούν να ανακοινώσουν ή να προτείνουν κάτι και αν δεν υπάρχει ερώτηση να προχωρήσουμε στο θέμα της διαδικασίας διενέργειας των εκλογών για την ανάδειξη του νέου Δ.Σ. και της Εξελ. Επιτροπής.

Ακολούθησε η ψηφοφορία και η εκλογή των νέων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της Πανευρυτανικής Ένωσης (τα αποτελέσματα της εκλογής του νέου Διοικητικού Συμβουλίου δημοσιεύονται σε άλλη σελίδα).

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΩΡΗΤΩΝ ΤΗΣ ΠΑΝΕΥΡΥΤΑΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

1) ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΥΡΝΑΡΑΣ Πρόεδρος εκδοτικού οίκου ΠΑΠΥΡΟΥ	ΔΡΧ. 1.700.000
2) ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (Δια του κ.Ι. ΠΑΠΑΝΙΚΟΥ)	780.000
3) ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΡΟΥΣΟΥ	200.000
4) ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (Δια του Κ. ΤΣΙΑΒΟΥ)	200.000
5) ΚΩΝ/ΝΟΣ ΚΩΣΤΟΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗ	500.000
6) ΝΙΚΟΣ ΕΛΕΝΗ ΠΟΥΡΝΑΡΑ (ΓΙΑΤΡΟΣ)	250.000
7) ΕΛΤΑ (Δια του κ. Γ. ΚΟΥΚΟΥΤΣΗ)	200.000
8) ΝΙΚΟΣ ΜΑΙΡΗ ΤΑΚΗ (ΓΙΑΤΡΟΙ)	300.000
9) ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΕΛΕΝΗ ΠΑΛΙΟΥΡΑ	200.000
10) ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ	200.000
11) ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ	200.000
12) ΚΩΝ/ΝΟΣ ΤΣΑΤΣΟΣ	200.000
13) ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΩΤΩΝ ΑΜΕΡΙΚΗΣ - ΚΑΝΑΔΑ	250.000
14) ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩΤΗΣ	100.000
15) ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΟΥΜΠΟΣ	100.000
16) ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΩΝ	100.000
17) ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΕΓΑΛΟΧΩΡΙΤΩΝ	100.000
18) « ΔΟΥΡΝΙΩΤΩΝ	100.000
19) « ΚΟΡΥΣΧΑΔΙΤΩΝ	50.000
20) « ΔΟΜΙΑΝΙΤΩΝ	100.000
21) ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΝΤΑΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗ	100.000
22) ΤΑΣΟΣ ΚΟΝΤΟΜΕΡΚΟΣ (ΙΑΤΡΟΣ)	50.000

23) ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΚΕΝΤΕΡΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗ	50.000
24) ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ	50.000
25) ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ	50.000
26) ΔΗΜ. ΛΑΓΠΙΑΣ ΑΜΕΡΙΚΗ	50.000
27) ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ	50.000
28) ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΒΛΑΧΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ	50.000

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΙΔΙΟΚΤΗΤΟΣ
ΣΤΕΓΗΣ ΠΑΝΕΥΡΥΤΑΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

1) ΚΩΝ. ΚΩΣΤΟΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗ	Δρχ. 220.000
2) ΔΗΜ. ΣΤΑΜΕΛΟΣ	Δρχ. 200.000
3) Π. ΚΩΣΤΟΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	Δρχ. 50.000
4) ΙΩΑΝ. ΖΟΥΜΠΟΣ	Δρχ. 50.000
5) ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ	Δρχ. 50.000
6) ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΑΡΑΝΙΑ	Δρχ. 40.000
7) ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩΤΗΣ	Δρχ. 30.000
8) ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΕΡΓΑΡΗΣ (ΑΜΕΡΙΚΗ)	Δρχ. 50.000
9) ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΟΥΡΥΣΧΑΔΙΤΩΝ	Δρχ. 50.000
10) ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΟΜΝΙΣΤΑΣ	Δρχ. 50.000
11) ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΖΙΟΣ	Δρχ. 20.000
12) ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΣΙΟΡΟΚΟΣ	Δρχ. 15.000
13) ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΠΑΠΑΚΑΡΥΑΣ	Δρχ. 10.000
14) ΑΛΕΚΟΣ ΦΛΩΡΟΣ	Δρχ. 10.000
15) ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΟΥΡΝΙΩΤΩΝ	Δρχ. 50.000
16) ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΟΜΙΑΝΙΤΩΝ	Δρχ. 50.000
17) ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΛΙΑΚΟΥΔΑ	Δρχ. 50.000
18) Γ. ΤΡΙΑΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ	Δρχ. 30.000
19) Μ. ΣΤΑΦΥΛΑΣ	Δρχ. 100.000
20) ΥΦΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝ.	Δρχ. 50.000

Υποψήφιοι για το Διοικητικό Συμβούλιο της «Πανευρυτανικής Ενωσης»

ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ

ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
ΠΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΖΑΓΑΝΙΑΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΖΟΥΜΠΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΖΩΓΡΑΦΟΠΟΥΛΟΥ-ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ
ΚΟΝΤΟΜΕΡΚΟΣ ΤΑΣΟΣ
ΚΟΥΚΟΥΤΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΚΩΣΤΟΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΛΙΑΣΚΟΣ ΗΛΙΑΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΟΛΓΑ
ΠΡΑΣΣΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΠΑΠΑΝΙΚΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΣΙΟΡΟΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΤΖΙΝΤΖΗΛΩΝΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ
ΤΡΑΣΤΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΥΦΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΦΑΛΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΦΟΥΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΔΗΜΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ
ΤΟΛΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
ΤΡΙΧΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΤΣΙΑΒΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Κατά την διεξαχθείσα ψηφοφορία εξελέγησαν
για το Διοικητικό Συμβούλιο και την Εξελεγκτική
Επιτροπή οι παρακάτω:
ΚΩΣΤΟΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
ΚΟΝΤΟΜΕΡΚΟΣ ΤΑΣΟΣ
ΥΦΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΖΟΥΜΠΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΠΡΑΣΣΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΖΑΓΑΝΙΑΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΠΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΦΑΛΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΕΞΕΛΕΓΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΤΡΙΧΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΤΟΛΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

«ΣΤΕΓΗ ΓΕΡΟΝΤΩΝ»

Ι.ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΥΨΕΛΗΣ

Κεφαλληνίας 19 - Αθήναι 11361

Αθήναι τη 20η Ιουλίου 1997

Ελλογ. κ. Κλεομένην Κουτσούκη

Καθηγ. Παντείου Πανεπιστημίου

Ενταύθα

Αγαπητέ μου κ. Κουτσούκη, χαιρετε και υγιαίνετε πάνοικοι.

Το τελευταίο τεύχος του εγκρίτου περιοδικού της Αδελφότητάς σας «Μικροχωρίτικα Γράμματα», φ. 62 (1997), με έκαμε κοινώνό (τώρα μάλιστα που βρίσκομαι και επί κλίνης δοκιμασίας), όλων των προβολομένων εις αυτό Μικροχωρίτικων ειδήσεων. Ειδήσεις με θέματα και μνήμες παλιές και καινούργιες που άπτονται της δραστηριότητας της Αδελφότητάς σας και του χωριού σας, με τους τοπικούς φορείς του. Στο Διοικ. Συμβούλιο και στους συνεργάτες του περιοδικού θερμά συγχαρητήρια.

Ιδιαίτερα με εντυπωσίασαν οι 64 πυκνογραμμένες και καλογραμμένες σελίδες του περιοδικού. Όλα τα θέματά του είναι αξιόλογα. Είναι γραμμένα με φιλοπατρία και υπευθυνότητα. Απ' αυτά ξεχώρισα δυό για να τα σχολιάσω παρακάτω, χωρίς να υποτιμώ τα άλλα, δεδομένου ότι όλα ανεξαιρέτως έχουν την ίδια αξία. Και μάλιστα εκείνα που αναφέρονται σε μνήμες προσώπων και άλλων γεγονότων, όπως λ.χ. το λαμπρό ποίημα του Γεωργίου Τσατσάραγκου για τον αείμνηστο δάσκαλο του Αριστείδη Γιουρνά οι δικές σας παρουσιάσεις: «Η μάχη του Κεφαλόβρυσου (1823)...» και «Η Ευρυτανία, ο Ζαχαρίας Παπαντωνίου και τα Ψηλά βουνά του.» «Τα Αγραφα στη Δημοτική μας ποίηση» του αείμνηστου Πάνου Βασιλείου, κ.ά.

Το πρώτο θέμα που ξεχώρισα να σχολιάσω είναι το εξής:

Αυτό αναφέρεται στην επάξια τιμή, που σας έγινε, με την ανακήρυξή σας σε Επίτιμο Πρόεδρο της Αδελφότητάς σας. Όταν ακούσατε την πρόταση αντισταθήκατε... Οι καλοί σας όμως συγχωριανοί, με τους αγαπητούς σας συνεργάτες, αυτό που

αποφάσισαν το πραγματοποίησαν. Αλλωστε, η τιμή αυτή που έγινε εκ μέρους των προς το αξιογάπητο πρόσωπό σας και στο γεμάτο μικροχωρίτικη φιλοπατρία πλούσιο και πολύπλευρο έργο σας, είναι το λιγότερο που μπορούσαν να σας προσφέρουν. Θερμά, λοιπόν, συγχαρητήρια σε σας, καθώς και στο Διοικ. Συμβούλιο που πήρε αυτή την ευγενική και δίκαια απόφαση και στη Γεν. Συνέλευση που πανηγυρικά την επικύρωσε.

Το δεύτερο θέμα αναφέρεται στη βιβλιοπαρουσίαση των δύο ποιημάτων μου. Σας ευχαριστώ πολύ για όσα και όπως, με την αντικειμενικότητά σας και την επιστημοσύνη σας, τα παρουσιάσατε.

Η παρατήρησή σας, που αναφέρεται στο βιβλίο «Μεγαλοχωρίτες και Μικροχωρίτες Εθνομάρτυρες», ότι «...το μόνο κενό που χρειάζεται ακόμη συμπλήρωση είναι το περιστατικό της σύλληψης και των πολλών, γεροντότερων Μικροχωριτών (ανδρών και γυναικών) που κρατήθηκαν όμηροι στο σπίτι του Σπ. Δερματά, όπου πέρασαν ώρες δοκιμασίας μελλοθανάτων...», είναι αξιοπαρατήρητη. Ιδιαίτερα θα χαρώ, εάν, πέρα από όσα σημείωσα στο εν λόγω βιβλίο, σελ. 39-40 (β' εκδ.) για το εν λόγω θέμα με τίτλο: «Οι Ιταλοί στο Μικρό Χωριό» εγίνετο προσπάθεια να συμπληρωθεί το κενό αυτό, και λυπούμαι που έμεινε έξω και από την β' παρούσα έκδοση του κρινομένου βιβλίου. Μακάριοι οι τωρινοί γεροντότεροι Μικροχωρίτες, που θυμούνται ακόμη εκείνα τα γεγονότα, να συλλέξουν τις πληροφορίες αυτές και να τις δημοσιεύσουν. Αναμφίβολα, κι αυτά τα στοιχεία θ' αποτελέσουν σπουδαία πηγή για τους ιστορικούς του μέλλοντος.

Επαναλαμβάνω τα θερμά μου συγχαρητήρια για όλα και για όλους θερμές ευχές στην οικογένεια, καθώς επίσης στον αγαπητό Πρόεδρο της Αδελφότητας και σε όλους τους καλούς μου Μικροχωρίτες.

Καλό και δροσερό υπόλοιπο καλοκαίρι
Με πολλή αγάπη

Πρ. Κων. Δ. Βασιλάκης
Βατατζή 10

Συνδρομές που έχουν εισπραχθεί από 1/7/1997-31/12/1997

Α/Α Ονοματεπώνυμο	Ποσόν	Συνδρομή Αδελφότητας	Συνδρομή περιοδικού
1 Μπακατσιά Αθηνά	3000	1997	1997
2 Βονόρτα Μαργ.	6000	1996	1996
3 Αρώνη Μαριάνθη	5000	1996	1996
4 Γεωργίου Δημ.	6000	1996	1996
5 Μπαμπανικολού Ιωαν.	5000	1997	1997
6 Τσέντος Λεωνίδας	2000		1997
7 Μυτιλήδης Κ.	3000	1997	1997
8 Παπαδόπουλου Φωτ.	15000	1997	1997
9 Βάρσος Λάμπρος	1000		1997
10 Κομπορόζος Νίκος	1000		1997
11 Μουχρίτσας Μιχ.	2000		1997
12 Σάρας Ηλ.	3000	1997	1997
13 Κυρίτση Χαρικλ.	3000	1997	1997
14 Τσαμουράς Νίκος	2000		1996
15 Γιουρνά Πιπίτσα	3000	1997	1997
16 Κυρίτση Μαρία του Κ. \$100	27766	1997	1997
17 Βάρσος Λάμπρος	1000		1997
18 Κομπορόζος Αρμάνδος	1000		1997
19 Δερματάς Δημ.	3000	1997	1997
20 Πριοβόλου Μαρ. \$50	13883	1997	1997
21 Δερματάς Γιαν. του Π.	5000	1997	1997
22 Θάνου Ελένη	3000	1997	1997
23 Νικητάκη Δέσποινα	3000	1997	1997
24 Πλάκα Καλλιόπη	3000	1997	1997
25 Ουτουτζή Ελευθ.	5000	1997	1997
26 Κριεζία Μίνα	5000	1997	1997
27 Ντελή Βασιλική	5000	1997	1997
28 Πασπαλάρης Φίλιππος	5000	1997	1997
29 Καλτσή Κ. Παρασκευή	5000	1997	1997
30 Σκορδάς Δημήτρης	5000	1997	1997
31 Παπαπαναγιώτου Αγγελής	3000	1997	1997
32 Ανδρικοπούλου Φανή	6000	1996	1996
33 Αναστασιάδη Στέλλα	6000	1996	1996
34 Γιολδάσης Γιάννης	1000		1997
35 Γιαννακόπουλος Κώστας	1000		1997
36 Δημ. Μπούρας	2000		1996
37 Νταφύλλης Δημήτρης	20000		1996
38 Μαστρογεωργοπούλου Αντιγόνη	10000	1996	1996
39 Χατζόπουλος Βασίλης	10000	1996	1996
40 Δερματά Αναστασία του Ιωαν.	10000	1996	1996
41 Μούτσελου Παναγιώτα	6000	1996	1996
42 Κομπορόζου Ευαγγελία	5000		1996
43 Κατσιγιάννης Χρήστος	1000		1997

44 Αϊβαλιώτη Ελισσάβετ	5000	1996	1997	1996	1997
45 Γκιώνης Γιάννης	3000		1997		1997
46 Γεωργούλης Σταύρος	5000		1997		1997
47 Λιαροκάπη Ελένη	3000		1997		1997
48 Ανδρεοπούλου Λίτσα	3000		1997		1997
49 Γιαννακόπουλος Σπύρος	3000		1997		1997
50 Παναγιώτου Αριστοτέλης	3000		1997		1997
51 Στογιάννη Αγάπη	3000		1997		1997
52 Παπαδοπούλου Αθηνά	3000		1997		1997
53 Φλέγγας Αναστ.	3000		1997		1997
54 Φλέγγας Δημ.	3000		1997		1997
55 Φώλος Παναγιώτης	5000		1997		1997
56 Γρατσούνης Αλέκος	3000		1997		1997
57 Φλώρος Νίκος	5000		1997		1997
58 Κομπορόζος Τρυφ.	3000		1997		1997
59 Παναγιώτου Νίκος	5000		1997		1997
60 Μίχος Παναγιώτης	5000		1997		1997
61 Μπούρας Βασίλης	3000		1997		1997
62 Πλάκας Θανάσης	1000				1997
63 Φλέγγας Αλέκος	3500		1997	1997	εγγραφή
64 Ανουσάς Γιάννης	3000		1997		1997
65 Καραϊσκος Νίκος	1000				1997
66 Παπαδόπουλος Γιάννης	3000		1997		1997
67 Χαριτόπουλος Διον.	3000		1997		1997
68 Φουσέκης Δημ.	2000		1997		1997
69 Μίχος Λουκάς	2000		1997		1997
70 Πολύζος Σπύρος (ΗΠΑ)	20000		1997		1997
71 Κοντός Γιάννης	3000		1997		1997
72 Δερματά Βούλα	3000		1997		1997
73 Δημούλης Στέργιος	5000				1997
74 Παπανίκος Θωμάς	5000		1997		1997
75 Κρίκος Δημήτριος	3000		1997		1997
76 Κρίκος Σπύρος	3000		1997		1997
77 Γιαννακόπουλος Σπύρος	3000		1997		1997
78 Σπυριδούλα Πάλλα	3000		1997		1997
79 Α/φες Ζησίμου	3000		1997		1997
80 Παν. Χριστοδουλιάς	3000		1997		1997
81 Παν. Ζαχαρόπουλος	3000		1997		1997
82 Αννα Παναγιωτοπούλου	3000		1997		1997
83 Ελευθ. Φατούρος	3000		1997		1997
84 Ρωξάνη Μπετενίου	3000		1997		1997
85 Αικατερ. Καρκάνη	3000		1997		1997
86 Αικατερ. Πανώρη	3000		1997		1997
87 Γιώργος Ζήσης	3000		1997		1997
89 Βασ. Αρμακάς	3000		1997		1997
90 Νίκος Νταφύλης				100 δολλ.Αυστραλίας	1997

Διάφορες Δωρεές από 1/7/1997-31/12/1997

1 Αυγέρης Αυγερόπουλος	για σκοπούς της Αδελφότητας	20.000
2 Μαργίτσα Πλάκα	για τον Ι.Ν. «Μεταμορφώσεως του Σωτήρος»	20.000
3 Καλλιόπη Πλάκα	για τον Ι.Ν. «Μεταμορφώσεως του Σωτήρος»	10.000
4 Στέλλα Αναστασιάδη	για το Δημ. Σχολείο Μικρού Χωριού	24.000
5 Γιάννης Παλιούρας	για το Δημ. Σχολείο Μικρού Χωριού	15.000
6 Ελευθερία Ουτουτζή	για το Ι.Ν. «Μεταμορφώσεως του Σωτήρος»	10.000
7 Μαρία Γιουρνά	για αυλάκια Παλαιού Οικισμού (Μέρσα)	30.000
8 Γιάννα Γρατσούνη Ζαλώνη	για αυλάκια Παλαιού Οικισμού (Μέρσα)	50.000
9 Σπύρος Κυρίτσης	για αυλάκια Παλαιού Οικισμού (Μέρσα)	40.000
10 Αριστοτέλης Θάνος	για αυλάκια Παλαιού Οικισμού (Μέρσα)	10.000
11 Νίκος Λιάπης	για αυλάκια Παλαιού Οικισμού (Μέρσα)	50.000
12 Νίκος Σαλίκας	για σκοπούς της Αδελφότητας	10.000
13 Φλέγγας Αναστ.	για αυλάκια Παλαιού Οικισμού (Μέρσα)	20.000
14 Παύλος Μπίρτσας	για σκοπούς της Αδελφότητας	5.000

Δωρεές εις μνήμη που έχουν εισπραχθεί από 1/7/97 έως 31/12/97.

1 Στέλλα Παπαδή εις μνήμη	Ευφημίας Παπαδή διαμόρφωση χώρου προτομής Γ. Παπαδή	50.000
2 Φωτεινή Παπαδοπούλου	εις μνήμη Κώστα Κυρίτση	10.000
3 Πόπη Βρυνηώτη - Μπάκα	εις μνήμη γονέων της	10.000
4 Μαριάνθη Πριοβόλου	εις μνήμη Σωτηρίας Ζωγράφου	5.000
5 Κώστας και Χρήστος Τριανταφύλλης	εις μνήμη αδελφού τους Γιώργου	100.000
6 Οικογένεια Χρήστου Θάνου	εις μνήμη του	30.000
7 Καλλιόπη Γαβρίλη	εις μνήμη Σωτηρίας Ζωγράφου	10.000
8 Σταύρος Γεωργουλής	εις μνήμη Βασιλικής Τσινιά	50.000
9 Αντιγόνη Μαστρογεωργοπούλου	εις μνήμη συζύγου της Χρήστου	30.000
10 Αρετή Ν. Κεράνη	εις μνήμη Μαρίκας Καναρά	20.000
11 Αναστασία, Δημήτρης και Μαρίνα Δερματά	εις μνήμη συζύγου και πατέρα Ιωαν. Δερματά	100.000
12 Αναστασία Δερματά	εις μνήμη Σωτηρίας Ζωγράφου	10.000
13 Παναγιώτα Μούτσελου	εις μνήμη Ευαγγελίας Κωστοπούλου	20.000
14 Ιουλία Τουλούπα	εις μνήμη γονέων της	5.000
15 Ροδάθη Κυρίτση	εις μνήμη «Ελένης Βετσοπούλου» 2)Μαρούλας Κωστοπούλου 3)1 Κώστα Κυρίτση, δολ. 200	56.000
16 Αυγέρης Αυγερόπουλος	εις μνήμη Μαρίκας Καναρά	80.000
17 Δημ. Κρίκος	εις μνήμη Βασιλικής Τσινιά	5.000
18 Αικατερίνη Κανούτου	εις μνήμη της μητέρας της	5.000
19 Αγάπη Τσιμπογιάννη	εις μνήμη γονέων της Χρήστου και Αθηνάς	5.000
20 Νίκος Κεράνης	εις μνήμη Γεωργίου Κεράνη	20.000
21 Αθαν. Ιωαν. Κεράνης	εις μνήμην Γεωργίου Κεράνη για τα πενήντα χρόνια από το θάνατό του	40.000
22 Νίκος Κεράνης	εις μνήμη Ιωάννου Χαμπερή	10.000
23 Βαγγέλης - Ναυσικά Παπαδάκη	εις μνήμη Κώστα Κυρίτση και Γιάννη Χαμπερή για αυλάκια του Παλαιού Οικισμού	10.000
24 Χαρίκλεια Κυρίτση	εις μνήμη Γιάννη Χαμπερή για αυλάκια Παλαιού Οικισμού	100 δολ. Αμερ.

Διόρθωση: Στο προηγούμενο τεύχος γράφτηκε: Τζένη Λαδοπούλου Καρσοφύλλη αντί του σωστού: Ελένη Λαδοπούλου Καρσοφύλλη

Εισφορές για την επίσκεψη του Ιερού Ναού της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος

Εστάλη από τον αιδ. Νικόλαο Αζακά (περίοδος 14/6/97 - 3/10/97)

1. Μαρία Ι. Γιουρνά	20.000
2. Ιωάννης Τσινιάς	5.000
3. Ευαγγελία Κομπορόζου εις μνήμη Ιωάννου Κομπορόζου	80 δολάρια
4. Αγάπη Στογιάννη-Ζορμπαλά εις μνήμη υιού της Χρήστου	45.000
5. Κασιανή Μίχου εις μνήμη συζύγου Βασιλείου	30.000
6. Αθανάσιος Ματσούκας	20.000
7. Τασία Ζαχαροπούλου	30.000
8. Όλγα Παπαδημητρίου	25.000
9. Νίκος Παπαδημητρίου	25.000
10. Ευφροσύνη Μ. Τσίρου	15.000
11. Σταυρούλα Δ. Δερματά	20.000
12. Μαριάνθη Πριοβόλου	40.000
13. Παναγιώτης Πολίτης	20 δολάρια
14. Ζωή Δερματά	100 δολάρια
15. Χρήστος Δόσης	40.000
16. Αθηνά Δ. Μπακατσά εις μνήμη συζύγου, αδελφής και γονέων	100.000
17. Αθανάσιος και Χρυσούλα Κεράνη εις μνήμη γονέων	30.000
18. Γεώργιος Ι. Παπαστάθης εις μνήμη Γεωργίου και Δεσποίνας Πασπάλη	10.000
19. Νικόλαος Κομπορόζος	20.000
20. Δημήτριος Παναγιώτου εις μνήμη γονέων Νικολάου και Μαρίας	20.000
21. Χρήστος Παναγιώτου εις μνήμη γονέων Νικολάου και Μαρίας	10.000
22. Ευφροσύνη Κατσάνου εις μνήμη συζύγου Κωνσταντίνου	10.000
23. Κλεομένης Κουτσούκης	30.000
24. Γιώργος Αργυρόπουλος εις μνήμη γιαγιάς Ευαγγελίας και Ευφροσύνης Μπάραλα	20.000
25. Αδελφότης Μικροχωριτών	100.000
26. Ηλίας Σάφρας	20.000
27. Μαριάνθη Πριοβόλου εις μνήμη ιατρού Χαραλ. Κακαβιά	10.000
28. Κλεομένης Κουτσούκης για την επίσκεψη προσκυνηταρίου Αγίας Αικατερίνης	100.000
29. Τασία Ζαχαροπούλου	20.000
30. Αγάπη Ζορμπαλά-Στογιάννη εις μνήμη υιού της Χρήστου	15.000
31. Νικόλαος Λιάπης	20.000
32. Παναγιώτης Ν. Ζωγράφος εις μνήμη μητρός Σωτηρίας	50.000
33. Δημήτρης Ν. Ζωγράφος εις μνήμη μητρός Σωτηρίας	50.000
34. Αδελφοί Στέφανο Μαστρογεωργόπουλου εις μνήμη γονέων Χρήστου και Κωνσταντίνας	350 δολάρια
35. Γεωργία Αθανασοπούλου	5.000
36. Ευφροσύνη Κ. Κατσάνου εις μνήμη αδελφής της Βασιλ. Τσινιά	10.000
37. Κώστας και Γεώργιος Ζαχαρόπουλος εις μνήμη πατρός Ιωάννου	30.000
38. Σπυριδούλα Τριχιά	10.000
39. Αδελφότης Μικροχωριτών διά επίσκεψη στέγης Ι. Ν. Μεταμορφώσεως του Σωτήρος	600.000
40. Αδελφότης Μικροχωριτών διά την επίσκεψη καμπαναριού Ιερού Ναού Μεταμορφώσεως του Σωτήρος	100.000
41. Αναστασία Δερματά εις μνήμη συζύγου της Σωτήρη	30.000

Επί πλέον κατασκευάστηκε ο πέτρινος διάδρομος από το καμπαναριό μέχρι την είσοδο του Ιερού Ναού της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος με δαπάνες εξ ολοκλήρου του ξενητεμένου χωριανού μας κ. Γιώργου Παπαθανασίου.

Το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο κι εγώ τον ευχαριστούμε καθώς επίσης όλους τους χωριανούς μας, τα μέλη της Αδελφότητας Μικρού Χωριού, και τους φίλους του χωριού μας που οι γενναιόδωρες δωρεές τους βοήθησαν να γίνει νέα σκεπή στο Ναό και να καλυφθούν και οι πέντε τρούλοι με μολύβι και άλλες επισκευές όπως δάπεδο, βάψιμο παραθυριών κ.λπ.

Για το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο
ο ιερέυς Νικόλαος Αζακάς

Λίγα λόγια γι' αυτούς που έφυγαν

Η μνημόνευση προσφιλων προσώπων στη στήλη αυτή γίνεται με φροντίδα των οικείων οι οποίοι θα πρέπει να φροντίζουν να μας δίνουν το κείμενο με τα απαραίτητα στοιχεία και μια φωτογραφία.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΙΩΑΝ. ΤΣΙΝΙΑ

Εφοδιασμένη με σπάνιες αρετές και αγάπη στους συνανθρώπους της έφυγε στις κοντά μας μια υπέροχη μορφή η χωριανή και γειτόνισσά μας κυρά Βασιλική. Η αγαθή ψυχή της, το γελαστό πρόσωπο και ο αδαμάντινος χαρακτήρας της την έκαναν σεβαστή και αγαπητή στους χωριανούς και όσους τη γνώριζαν. Όλοι θα τη θυμούνται σαν μια καλωσυνάτη και καλοκάγαθη γυναίκα. Ήταν ευγενική ψυχή και άφησε τις πιο καλές αναμνήσεις. Ανθρώπος ήπιου χαρακτήρα και πιστός τηρητής των παραδόσεων του χωριού. Με το σύζυγό της και τα παιδιά τους έζησε πολλά χρόνια στην Αθήνα. Μεγάλωσε με στοργή και αγάπη τα παιδιά της και τους έδωσε μια σπάνια ανατροφή και αυτά της χάρισαν μέρες ευτυχίας και αφού τα αποκατέστησε γύρισε στο χωριό και παρέμεινε αρκετό διάστημα.

Όλοι οι χωριανοί τα παιδιά της στάθηκαν στο πλευρό της τις ώρες της δοκιμασίας. Ο θάνατός της έφερε μεγάλο πόνο και βαθειά θλίψη. Θα ζει στις καρδιές όλων των δικών της και όλων εμάς. Θα διατηρούμε την ιερή της μνήμη σαν καλής γειτόνισσας, στοργικής μάνας και υπέροχης γιαγιάς. Αφησε τον πόνο και τη λύπη στον σύζυγό της, στα παιδιά της και στα

εγγόνια της.

Την συνόδεψαν στην τελευταία της κατοικία με αισθήματα πόνου και λύπης ο σύζυγός της, τα παιδιά της, τα εγγόνια της, οι δικοί της, που ήρθαν από μακριά κι όλοι οι χωριανοί που βρέθηκαν τις μέρες αυτές του Αυγούστου στο χωριό. Ενώνουμε στον πόνο τους και στα δάκρυα τους, τον δικόν μας πόνο και τα δικά μας δάκρυα. Ευχόμενος ο Θεός να την αναπαύσει και να την κατατάξει μετά των δικαίων όπως της άξιζε. Ευχόμαστε στον σύζυγό της, στα παιδιά και στα εγγόνια της κάθε παρηγοριά. Με το θάνατό της λιγοστεύει η παλιά γενιά του χωριού μας. Θα τη θυμόμαστε πάντα και νάναι ελαφρύ το χώμα που την σκεπάζει.

Καλό ταξίδι Βάνα.

Δ.Κ.

Στο τέλος της νεκρώσιμης ακολουθίας ο κ. Αρισ. Θάνος τη συνόδεψε με τα παρακάτω λόγια.

«Καλή μας Βασιλώ,

Συγκεντρωθήκαμε σήμερα γύρω σου όλοι οι δικοί σου, οι συγγενείς, οι γνωστοί και σύσσωμο το χωριό μας, για να σε κατευοδώσουμε στο στερνό σου ταξίδι.

Είχες την τρανή τύχη να δημιουργήσεις μια μεγάλη και αξιολύπητη οικογένεια με το Γιάννη σου και με πλήθος απογόνους, παιδιά, εγγόνια, δισέγγονα, που τους ανάστησες και τους μεγάλωσες με την ακάματη φροντίδα σου και την αγάπη σου, που την ανταπέδιναν μ' αληθινή λατρεία κάθε στιγμή.

Υπήρξες όλη σου τη ζωή υπόδειγμα απλότητας και καλωσύνης, πάντα καλόγνωμη και ανεξίκακη, γιατί ήξερες να κάνεις μόνο το καλό και να βοηθάς σε κάθε ανάγκη.

Φεύγεις πάνω στις μέρες του πανηγυριού, που η καλή σου καρδιά θάθελε να μην αλλάξει τίποτε με τη δική σου απουσία.

Ποτέ, δεν πέρασε από το μυαλό σου κακή σκέψη και δεν πλήγωσε την καρδιά σου πικρός λόγος, γιατί ήσουν ένας άγγελος που βρέθηκε κατά λάθος στη γη και τώρα ξαναγυρίζει στον ουρανό.

Καλό σου ταξίδι»

ΚΩΣΤΑΣ ΚΥΡΙΤΣΗΣ

Στις 3 Αυγούστου 1997 έγινε στο χωριό το ετήσιο μνημόσυνο του Κ.Κ. που έφυγε από τη ζωή πριν ένα χρόνο στην Αμερική. Στο μνημόσυνο μνημονεύθηκε και η μνήμη του πατέρα του. Παραβρέθηκαν πολλοί Μικροχωριίτες.

Ο κ. Αριστ. Θάνας τον συνόδεψε με το παρακάτω επιμνημόσυνο:

«Αλησμόνητε Κώστα,

Πέρασε κιόλας ένας χρόνος από τότε που έφυγες για πάντα από τη ζωή κι έμεινες οριστικά πια στη μακρινή Αμερική, τη δεύτερη πατρίδα σου, στη χώρα που σταδιοδρόμησες και πρόκοψες, χωρίς όμως να ξεχάσεις ποτέ τη μικρή αυτή γωνιά της γης, το Μικρό - Χωριό, που γεννήθηκες κι επισκεφτόσουν σαν προσκυνητής κάθε φορά που είχες δυνατότητα κι ήθελες ν' αγκαλιάσεις τη μητέρα σου και τους δικούς σου.

Σε χαρήκαμε όλοι μας την τελευταία φορά που ήρθες το καλοκαίρι εκείνο πριν 3 χρόνια και σου δόθηκε η ευκαιρία να καλωσορίσεις από μέρος του χωριού μας με το δικό σου πρόσχαρο τρόπο τον Πρεσβευτή της χώρας που σε φιλοξένησε και της είχες ανταποδώσει ολόκληρη τη ζωή σου.

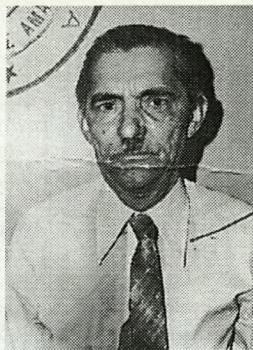
Θα σε θυμόμαστε πάντα με αγάπη, γιατί δεν είναι εύκολο να ξεχάσουμε ποτέ το πλατύ κι εγκάρδιο εκείνο χαμόγελό σου και τους απλούς τρόπους σου που κέρδιζαν τις καρδιές μας.

As είναι αιώνια η μνήμη σου».

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΛΤΣΗΣ

Έφυγε από κοντά μας, τους δικούς του και τους συγγενείς του ο Κ.Κ. στις 17 του Γενάρη του 1997 και σε ηλικία 83 ετών.

Γεννήθηκε στο Ευρυτανικό χωριό Μαυρομάτα και μετά το 1950 εγκαταστάθηκε στο Μικρό Χωριό. Δημιούργη-

σε πολυμελή οικογένεια. Ήταν τίμιος και εργατικός. Αγαπήθηκε και έχαιρε την εκτίμηση και την αγάπη των Μικροχωριτών. Αργότερα ήρθε και εγκαταστάθηκε στην Αθήνα. Δούλεψε σκληρά μαζί με τη σύζυγό του, Μαρία. Αποκατέστησε τα παιδιά του, τους έδωσε καλή ανατροφή και τα είδε ευτυχισμένα. Η σύζυγός του Μαρία σήμερα είναι καθηλωμένη στο κρεβάτι.

As είναι ελαφρύ το χόμα που τον σκεπάζει και να είναι αιώνια η μνήμη του.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΠ. ΧΑΜΠΕΡΗΣ (1916-1997)

Σε νοσοκομείο της πόλης Greenville της Ν. Καρολίνας της Αμερικής, όπου ζουν πολλοί Μικροχωριίτες, κοιμήθηκε για πάντα ο Γιάννης Χαμπερής. Αφήνει πίσω την γυναίκα του Ολγα (της οικογένειας Λάλα από το Καρπενήσι) και δυο γιους, τον Αποστόλη και τον

Στη με δυο εγγονάκια, που πρόλαβε να χαρεί. Ήταν γιος της Ολυμπίας και του Αποστόλη Χαμπερή. Είχε μεταβεί στην Αμερική προπολεμικά, αρχικά στον Παναμά κι από κει πέρασε στις Η.Π.Α., όπου στο μεταξύ είχε εγκατασταθεί ο αδελφός του Νίκος.

Μαζί άνοιξαν την αλυσίδα εστιατορίων Clock Drive In, που αργότερα πούλησαν σε Μικροχωρίτες. Πριν μεταναστεύσει στην Αμερική εργάστηκε στην καπνοβιομηχανία Κεράνη μαζί με άλλους Μικροχωρίτες.

Ήταν ευχάριστος τύπος, με χιούμορ, κοινωνικός και αγαπούσε πολύ το Μικρό Χωριό, το οποίο ενίσχυε ποικιλότροπα και το επισκεπτόταν συχνά. Τελευταία του προσφορά προς την Κοινότητα ήταν η δωρεά του πατρογονικού οικοπέδου πάνω από τις βρύσες στο χιόνι, όπου βρισκόταν το πατρικό του σπίτι. Σήμερα χρησιμοποιείται ως προέκταση της πλατείας.

Είμαστε βέβαιοι ότι οι οικείοι του θάναι υπερήφανοι για τον αγαπημένο τους που έφυγε απ' αυτό τον μάταιο κόσμο γεμάτος αγάπη για τον συνάνθρωπο. Ας είναι ελαφρύ το χώμα της αμερικανικής γης που τον σκεπάζει.

M.K.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΧΑΜΠΕΡΗΣ 1916 - 1997

Στις 8 Νοέμβρη έφυγε μέσα από τη θαλασσοθλάση της οικογένειάς του ο Γιάννης Χαμπερής. Η κηδεία και η ταφή του έγινε στο Greenville S.C. όπου έζησε για περισσότερα από 50 χρόνια.

Ο Γιάννης Χαμπερής γεννήθηκε στο Μικρό Χωριό το 1916 και ήταν ο βενιαμίν των παιδιών του Αποστόλη και Ολυμπίας Χαμπερή. Το όνομά του «Γιάννης» δόθηκε στη μνήμη του παππού του Κυρτσιογιάννη.

Στο Χωριό τελείωσε το Δημοτικό και στο Καρπενήσι δύο τάξεις του Σχολαρχείου. Από το χωριό ξενιτεύτηκε σε μικρή ηλικία, όπως σχεδόν όλοι οι νέοι του Χωριού, για τον Πειραιά όπου εργάστηκε στην Καπνοβιομηχανία «Κεράνης».

Τη στρατιωτική του θητεία υπηρέτησε στο Ελληνικό Πολεμικό Ναυτικό και το 1938 έφυγε για τις Η.Π.Α., όπου μετά από τρία χρόνια υπηρέτησε και στον Αμερικανικό Στρατό στις Φιλιππίνες.

Στις Η.Π.Α. και στην πόλη Greenville πολύ γρήγορα εξελήχθηκε σε επιτυχημένο επιχειρηματία ιδιοκτήτη σειράς εστιατορίων με το όνομα «CLOCK».

Στις επιχειρήσεις του βρήκαν ζεστασιά και εργάστηκαν στα πρώτα τους βήματα αρκετά παιδιά, μετανάστες από το Μικρό Χωριό και την Ευρυτανία γενικά, οι οποίοι με τη σειρά τους εξελίχθηκαν σε αυτοδύναμους επιτυχη-

μένους επιχειρηματίες.

Το 1963 παντρεύθηκε την Ολγα Λάλα από το Καρπενήσι και απέκτησαν δύο αγόρια, το Σταύρο και τον Απόστολο και δύο εγγονία για τους οποίους πολύ καμάρανε.

Το Μικρό Χωριό το αγαπούσε υπερβολικά και το επισκεπτόταν τακτικά, μόνο τα προβλήματα υγείας τον έκαναν να αραιώσει τις επισκέψεις αυτές.

Οι δωρεές του Χαμπερογιάννη στο Χωριό ήταν πολλές και η μεγαλύτερη ήταν η δωρεά του οικοπέδου του πατρικού σπιτιού του, επάνω από την Κεντρική Πλατεία, επάνω από τις Βρύσες. Η δωρεά αυτή έδωσε τη δυνατότητα στην Κοινότητα να μεγαλώσει την πλατεία του Χωριού και να δημιουργηθεί ένας πολύτιμος Κοινοτικός Χώρος.

Οξύνης, χωρατατζής, απλοχέρης, αλλά και πειραχτήρι ο Χαμπερογιάννης δημιούργησε γύρω του ευχάριστες παρέες και έτσι θα τον θυμούνται πάντα οι συγχωριανοί του, οι αμέτρητοι φίλοι και το μεγάλο του σόι.

Στην οικογένειά του άφησε μεγάλο κενό, αλλά όμως και πολλές ευχάριστες αναμνήσεις στοργής, αγάπης και σοφίας.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα που τον σκεπάζει στη μακρυνή δεύτερή του πατρίδα.

Σ.Κ.

ΘΑΝΑΣΗΣ Ν. ΚΑΡΔΑΡΑΣ

Πέθανε πρόσφατα στη Θεσσαλονίκη ο Θ. Καρδαράς από το Δερμάτι, που ήταν γνωστός στους Μικροχωρίτες και ιδιαίτερα αγαπητός από την μικροχωρίτικη κι ευρυτανική παροικία της Θεσσαλονίκης. Όλοι μας έχουμε καλές αναμνήσεις από έναν συντοπίτη μας που σε δύσκολες στιγμές βοήθησε την κοινωνία του χωριού του. Οσοι από μας καταφεύγαμε στα γύρω χωριά, στη διάρκεια της κατοχής για να κρυφτούμε από τον εχθρό, στο Δερμάτι βρήκαμε φιλικό καταφύγιο στα σπίτια των Καρδαράων, Σκορδαίων, κ.ά. Ο Θ. Καρδαράς, ήταν επονίτης τότε και θήτευε στο χωριό του ως δάσκαλος εθελοντής και πολλοί θα τον θυμούνται. Αργότερα όμως το πλήρωσε αυτό ακριβώς με διώξεις και δικαστήρια, στα οποία είχε την υπεράσπιση των συμπατριωτών του με συνήγορο τον θείο του Ιωάννη Αθ. Καρδαρά. Ο εγκατεστημένος από χρόνια στη Θεσσαλονίκη πατέρας του Νικόλαος είχε μεγάλο παντοπωλείο με συνέταιρο τον Μικροχωρίτη Χρήστο Ζωγράφο. Και οι δυο είχαν περάσει από την «αχολή της Κωνσταντινούπολης». Ο Θανάσης εγκαταστάθηκε στη Θεσσαλονίκη όπου έκανε οικογένεια και πέθανε μέσα στη θαλπωρή της.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα που τον σκεπάζει.

SUN & SEA

TRAVEL AGENCY

- Αεροπορικά εισιτήρια για όλο τον κόσμο • Συνέδρια - Εκθέσεις
- Οργανωμένες εκδρομές • Διαβατήρια - Βίζες

Στις οικονομικότερες τιμές!!

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΓΙΟΥΡΝΑ - ΒΟΥΓΑΜεσογείων 6, Τηλ.: 7799.261, 7799. 558

**ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ -
ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ - ΚΑΦΕΤΕΡΙΑ
Η ΧΕΛΙΔΩΝΑ
Δ/ΝΣΗ ΚΩΣΤΑΣ ΤΣΙΝΙΑΣ**

Θέα προς το Βελούχι

Παραδοσιακή φιλοξενία, εξυπηρέτηση
Παλιό Μικρό Χωριό Πληρ. Τηλ. 0237/41221

**ΤΟ ΧΩΡΙΑΤΙΚΟ
Ψηταριά**

Εστιατόριο - Χωριάτικη Κουζίνα
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΝΑΣΙΟΠΟΥΛΟΥ
Νέο Μικρό Χωριό Τηλ. 0237/41257/41103

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΝΤΑΙ ΔΩΜΑΤΙΑ
Α' κατηγορίας

**ΑΖΑΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΝΤΑΙ
ΠΟΛΥΤΕΛΗ
ΔΩΜΑΤΙΑ**

Νέο Μικρό Χωριό, Πληρ. Τηλ. 0237/41318

**ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΝΤΑΙ
ΠΟΛΥΤΕΛΗ ΔΩΜΑΤΙΑ
ΡΙΝΑ ΤΑΣΙΟΥ**

Νέο Μικρό Χωριό Πληρ. Τηλ. 0237/41349

ΦΩΤΕΙΝΗΣ ΖΑΡΡΑ

**ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΝΤΑΙ
ΠΟΛΥΤΕΛΗ ΔΩΜΑΤΙΑ**

Νέο Μικρό Χωριό Πληρ. Τηλ. 0237/41236/41433

**ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΠΟΥΡΑΣ
ΨΗΣΤΑΡΙΑ - ΤΑΒΕΡΝΑ
Χωριάτικη Κουζίνα
Πληρ. Τηλ. 0237/41300**

**ΤΑΒΕΡΝΑ «Η ΓΩΝΙΑ»
ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΕΤΟΙΜΑ ΦΑΓΗΤΑ (της ώρας)**

**ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΝΤΑΙ
ΠΟΛΥΤΕΛΗ ΔΩΜΑΤΙΑ**

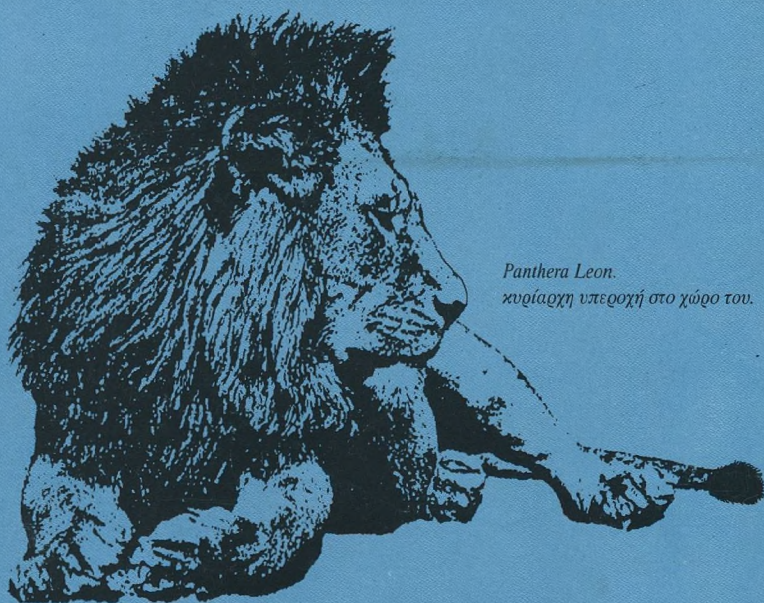
Νέο Μικρό Χωριό Πληρ. Τηλ. 0237/41393

Ξενοδοχείο
Εστιατόριο
Καφετέρια

**Μοτέλ
ΕΛΛΑΣ**

Πληρ. Τηλέφωνο
0237-41206
Νέο Μικρό Χωριό

Κάποιοι ανάμεσά μας, Έχουν πιο Ανεπτυγμένο «ένστικτο» Υπεροχής:

Panthera Leon.
κυρίαρχη υπεροχή στο χώρο του.

ΙΔΙΩΤΙΚΟ Τ.Ε.Λ.
ΠΛΑΚΑ

- ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
- ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ
- ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ
& ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

Ιδιωτικό Τ. Ε. Λ.
Αναγνωρισμένο από το Κράτος

Ζωναρά 10, Τηλ.: 6457082-4,
5244011, 8250552, 6875421